సామాజిక శాస్త్రం – ముఖ్య సిద్ధాంతాలు

బి. ఎ. ద్వితీయ సంవత్సరం

సెమిష్టర్ –3

రచయితలు :

డా. ఆర్.అమరనాథ్ దాస్ ,
సహ ఆచార్యులు, సమాజశాస్త్ర విభాగం,
శ్రీ కృష్ణ దేవరాయ విశ్వవిద్యాలయం,
అనంతపూర్ – 515003, ఏ. పి.

ఆచార్య సి. నటరాజన్ (రిటైర్డ్),
ఎమ్. ఎస్. విశ్వవిద్యాలయం,
తిరు నైవేలి, తమిళనాడు.

ఆచార్య సెల్వరాజ్,
సమాజశాస్త్ర విభాగం,
అన్నామలై విశ్వవిద్యాలయం,
అన్నామలై నగర్, తమిళనాడు.

సమన్వయకర్త :
ఆచార్య ఎమ్. లక్ష్మీపతి రాజు
సోషియాలజీ, సోషల్ వర్క్ మరియు ఐ.ఆర్.పి. ఎమ్. విభాగం,
ఆచార్య నాగార్జున విశ్వవిద్యాలయం.

అనువాదకులు :
శ్రీ కె. శింగయ్య ,
ప్రిన్సిపాల్ (రిటైర్డ్),
యస్ ఆర్.ఆర్. & సి ఆర్ ప్రభుత్వ డిగ్రీ.వి.
కళాశాల, విజయవాడ.

సంపాదకులు :
డా. అమరనాథ్ దాస్ ,
సహ ఆచార్యులు, సమాజశాస్త్ర విభాగం,
శ్రీ కృష్ణ దేవరాయ విశ్వవిద్యాలయం.

ప్రధాన సంపాదకులు :
ఆచార్య సి. హెచ్. ఉమమోహన్,
చైర్మన్ , బోర్డ్ ఆఫ్ స్టడీస్, సమాజశాస్త్ర విభాగం,
శ్రీ కృష్ణ దేవరాయ విశ్వవిద్యాలయం,
అనంతపూర్ – 515003, ఏ. పి.

అకాడమిక్ అడ్వైజర్ :
ఆచార్య వంకాయలపాటి వెంకటేశ్వర్లు
సోషియాలజీ & సోషల్ వర్క్ విభాగాధిపతి
ఆచార్య నాగార్జున విశ్వవిద్యాలయం.

సంచాలకులు

డా. నాగరాజు బట్టు
ఎం.బీ.ఏ., ఎం.హెచ్.ఆర్.ఎం.,ఎం.ఎస్. సి.(సైకాలజీ), ఎల్.ఎల్.ఎం., ఎం.ఏ.(సోషియాలజీ), ఎం.ఇ.డి., ఎం.ఫీల్., పిహెచ్.డి.

దూర విద్యాకేంద్రం, ఆచార్య నాగార్జున విశ్వవిద్యాలయం,
నాగార్జున నగర్ – 522 510, గుంటూరు.

Ph : 0863 - 2346208, 2346222, 2346259 (Study Material)
Website : www.anucde.info
e-mail : anucdedirector@gmail.com

బి. ఎ. ద్వితీయ సంవత్సరం   సెమిష్టర్ – 3
సామాజిక శాస్త్రము – ముఖ్య సిద్ధాంతాలు

తొలి ప్రచురణ : 2023

కాపీల సంఖ్య :

© ఆచార్య నాగార్జున యూనివర్శిటి

ఈ పాఠ్య పుస్తకం ఆచార్య నాగార్జున యూనివర్శిటిలోని దూర విద్యాకేంద్రం నందు ద్వితీయ సంవత్సరం బి. ఎ. విద్యనభ్యసించున్న విద్యార్థుల కొరకు ప్రత్యేకంగాను మరియు పరిమిత పంపిణికై ఉద్దేశించి ముద్రించబడినది.

ప్రచురణ కర్త :
డా. నాగరాజు బట్టు,
సంచాలకులు,
దూర విద్యాకేంద్రం,
ఆచార్య నాగార్జున విశ్వవిద్యాలయం.

ప్రచురించినది :

ముందుమాట

ఆచార్య నాగార్జున విశ్వవిద్యాలయం 1976లో స్థాపించినది మొదలు నేటి వరకు ప్రగతి పథంలో పయనిస్తూ వివిధ కోర్సులు,పరిశోధనలు అందిస్తూ 2016 నాటికి NAAC చే 'A' గ్రేడ్ ను సంపాదించుకొని దేశంలోనే ఒక ప్రముఖ విశ్వవిద్యాలయంగా గుర్తింపు సాధించుకొన్నదని తెలియజేయడాని సంతోషిస్తున్నాను.ప్రస్తుతం గుంటూరు , ప్రకాశం జిల్లాలోని 447 అనుబంధ కళాశాలలకు డిప్లమో, డిగ్రీ , పీజీ స్థాయి విద్యా బోధనను ఆచార్య నాగార్జున విశ్వవిద్యాలయం అందిస్తోంది.

ఆచార్య నాగార్జున విశ్వవిద్యాలయం ఉన్నత విద్యను అందరికీ అందించాలన్న లక్ష్యంతో 2003 –2004 లో దూర విద్యా కేంద్రాన్ని స్థాపించింది. పూర్తి స్థాయిలో కళాశాలకు వెళ్లి విద్యనభ్యసించలేని వారికి, వ్యయభరితమైన ఫీజులు చెల్లించలేని వారికి, ఉన్నత విద్య చదవాలన్న కోరిక గల గృహిణులకు ఈ దూర విద్యా కేంద్రం ఎంతో ఉపయోగపడుతుంది. ఇప్పటికే డిగ్రీ స్థాయిలో బి.ఏ., బీ.కాం., బి. ఎస్ సి. , పీజీ స్థాయిలో ఎం.కామ్., ఎం.ఎస్ సి., ఎం.సి.ఏ., ఎల్.ఎల్.ఎం., ఎం.బీ.ఏ., కోర్సులను ప్రారంభించిన విశ్వవిద్యాలయం గత సంవత్సరం కొత్తగా జీవన నైపుణ్యాలు అని సర్టిఫికెట్ కోర్సును కూడా ప్రారంభించింది.

ఈ దూర విద్యా విధానం ద్వారా విద్యను అభ్యసించే విద్యార్థుల కొరకు రూపొందించే పాఠ్యాంశాలు సులభంగాను, సరళంగాను, విద్యార్థి తనంతట తానుగా అర్థం చేసుకునేలా ఉండాలనే ఉద్దేశ్యంతో విశేష బోధనానుభవం కలిగి రచనా వ్యాసంగంలో అనుభవం గల అధ్యాపకులతో పాఠ్యాంశాలను వ్రాయించడం జరిగింది. వీరు ఎంతో నేర్పుతో, నైపుణ్యంతో నిర్ణీత సమయంలో పాఠ్యాంశాలను తయారుచేశారు. ఈ పాఠ్యాంశాలపై విద్యార్థినీవిద్యార్థులు, ఉపాధ్యాయులు, నిష్ణాతులైన వారు ఇచ్చే సలహాలు, సూచనలు సహృదయంతో స్వీకరించబడతాయి. నిర్మాణాత్మకమైన సూచనలు గ్రహించి మున్ముందు మరింత నిర్దిష్టంగా అర్థమయ్యే రీతిలో ప్రచురణ చేయగలం. ఈ పాఠ్యాంశాల అవగాహన కోసం, అభివృద్ధి కోసం, సంశయాల నివృత్తి కోసం వారాంతపు తరగతులు, కాంటాక్టు క్లాసులు ఏర్పాటు చేయడం జరిగింది.

దూర విద్యా కేంద్రం ద్వారా విజ్ఞాన సముపార్జన చేస్తున్న విద్యార్థులు, ఉన్నత విద్యార్హతలు సంపాదించి జీవన యాత్ర సుగమం చేసుకోవడమే కాక చక్కటి ఉద్యోగ అవకాశాలు పొంది, ఉద్యోగాలలో ఉన్నత స్థాయికి చేరాలని, తద్వారా దేశ పురోగతికి దోహదపడాలని కోరుకుంటున్నాను. రాబోయే సంవత్సరాలలో దూర విద్యా కేంద్రం మరిన్ని కొత్త కోర్సులతో దినదినాభివృద్ధి చెంది ప్రజలందరికీ అందుబాటులో ఉండాలని ఆకాంక్షిస్తున్నాను. ఈ ఆశయ సాధనకు సహకరిస్తున్న, సహకరించిన దూర విద్యా కేంద్రం డైరెక్టర్లకు, సంపాదకులకు, రచయితలకు, అకడమిక్ కో–ఆర్డినేటర్లకు, అకాడమిక్ కౌన్సిలర్లకు మరియు అధ్యాపకేతర సిబ్బందికి నా అభినందనలు.

ప్రొఫెసర్ పి. రాజశేఖర్

ఉపకులపతి

ఆచార్యనాగార్జునవిశ్వవిద్యాలయం.

<u>**Domain Subject: Sociology**</u>

Semester-wise Syllabus under CBCS

2nd Year B. A. : Semester – III

309SOC21 : SELECTED SOCIOLOGICAL THEORIES

Learning Outcomes :

- To learn about some of the important classical theories in Sociology.
- To know the theoretical foundations of Sociology.
- To develop critical thinking, analytical ability to interpret the social scenario.

SYLLABUS :

Unit-1 : Auguste Comte : Law of the Three Stages, Hierarchy of Sciences, Positivism.

Unit-2 : Herbert Spencer : Organic Analogy, Theory of Social Evolution, Social Darwinism.

Unit-3 : Karl Marx : Dialectical Materialism, Class struggle, Alienation, Social Change.

Unit-4 : Emile Durkheim : Division of Labour in Society, Rules of Sociological Method, Theory of Suicide.

Unit-5 : Max Weber : Social Action, Protestant ethics and the spirit of capitalism, Ideal types, Bureaucracy, Authority.

REFERENCES :

Aron, Ramond. 1967(1982 reprint) : Main currents in sociological thoughts (2volumes). Harmondsworth, Middlesex: Penguin Books.

Barnes, H.E. 1959 : Introduction to the history to the sociology The University of Chicago press.

Coser, Lewis A. 1979 : Masters of Sociological Thought. New York : Harcourt Brance Jovanovich.

Fletcher, Ronald. 1994 : The Making of Sociology (2 volumes) Jaipur-Rawat.

Morrison, Ken.1995 Marx, Durkheim, Weber : Formation of Modern Social Thought. London; sage.

Ritzer, George. 1996 : Sociological Theory . New Delhi. Tata-McGraw Hill.

Singh, Yogendra. 1986 : Indian Sociology: social conditioning and emerging Trends. New Delhi: Vistaar.

SUGGESTED CO-CURRICULAR ACTIVITIES :

- Debates
- Student seminars
- Viva voce interviews
- Organize guest lectures
- Quiz Programmes
- Evaluation of the relevance and significance of the contributions of the pioneers should be briefed by the historical context of the discipline.
- Examinations (Scheduled and surprise tests).

MODEL QUESTION PAPER

SECOND YEAR B.A.

Semester - 3

SELECTED SOCIOLOGICAL THEORIES

Time: Three hours **Max. Marks : 70**

SECTION A **(5 x 4 = 20 Marks)**

Answer any **FIVE** of the following questions.

1. Explain nature of sociology.
   సమాజ శాస్త్ర స్వభావాన్ని వివరించండి.
2. Write about the features of Human Society.
   మానవ సమాజ లక్షణాలను వివరించండి.
3. Explain the difference between Institution and Association.
   సంస్థ మరియు సంఘం మధ్య గల భేదాలను వివరించండి.
4. Define class and explain its features.
   వర్గమును నిర్వచించి దాని లక్షణాలను వివరించండి.
5. Discuss the characteristics of social stratification.
   సామాజిక స్తరీకరణ లక్షణాలను చర్చించండి.
6. Describe social contract theory.
   సామాజిక ఒడంబడిక సిద్ధాంతాన్ని వివరించండి.
7. Discuss the concept of community.
   సముదాయము అనే భావనను చర్చించండి.
8. Social mobility.
   సామాజిక గతిశీలత.
9. Endogamy.
   బహిర్వివాహము
10. Social values.
    సామాజిక విలువలు.

SECTION B **(5 x 10 = 50 Marks)**

Answer any **FIVE** of the following questions.

11. Define sociology and explain its scope and nature.

    సమాజ శాస్త్రాన్ని నిర్వచించి, దాని పరిధి మరియు స్వభావాన్ని వివరించండి.

12. Explain the origin and development of sociology.

    సమాజ శాస్త్ర పుట్టుక మరియు అభివృద్ధిని వివరించండి.

13. Explain the features and functions of primary groups.

    ప్రాధమిక సమూహాల లక్షణాలు మరియు ప్రకార్యాలను వివరించండి.

14. Discuss various classifications of social groups.

    సాంఘిక సమూహాల వివిధ వర్గీకరణలను చర్చించండి.

15. Define social control and explain about the means of social control.

    సామాజిక నియంత్రణను నిర్వచించి, దాని సాధనోపకరణాలను వివరించండి.

16. Write about the influence of Heredity and environment of individual.

    వ్యక్తిపై పరిసరాలు మరియు అనువంశికతల ప్రభావాన్ని వ్రాయండి.

17. Define socialization and explain its importance.

    సాంఘికీకరణను నిర్వచించి, దాని ప్రాధాన్యతను వివరించండి.

18. Define caste and explain the difference between caste and class.

    కులాన్ని నిర్వచించి, కులము మరియు వర్గముల మధ్య గల భేదాలను వివరించండి.

19. Explain the relationship between sociology and other social sciences.

    సమాజ శాస్త్రాన్ని ఇతర సాంఘీక శాస్త్రాలలో గల సంబంధాన్ని వివరించండి.

20. Discuss about the relationship between individual and society.

    వ్యక్తి మరియు సమాజముల మధ్య గల సంబంధాన్ని వివరించండి.

*****

విషయసూచిక

యూనిట్ సంఖ్య	పాఠం సంఖ్య	పాఠం పేరు	పేజి సంఖ్య నుండి	వరకు
యూనిట్ - 1	1	ఆగస్ట్ కామ్టే – మూడు దశల సిద్ధాంతం	1.1	1.3
	2	శాస్త్రాల క్రమ విభజన	2.1	2.2
	3	కామ్టే పాసిటివిజం : యదార్థవాదం	3.1	3.3
యూనిట్ - 2	4	హెర్బర్ట్ స్పెన్సర్ – జీవి – సమాజ పోలిక	4.1	4.5
	5	హెర్బర్ట్ స్పెన్సర్ సామజిక పరిణామ సిద్ధాంతం	5.1	5.6
యూనిట్ - 3	6	కార్ల్ మార్క్స గతి తార్కిక భౌతిక వాద సిద్ధాంతం	6.1	6.8
	7	వర్గపోరాటం – విప్లవం సామజిక పరివర్తన	7.1	7.6
	8	కార్ల్ మార్క్స – పరాయికరణ భావం	8.1	8.2
యూనిట్ - 4	9	ఎమైల్ దర్క్ హైం – శ్రమ విభజన	9.1	9.3
	10	ఆత్మహత్యా సిద్ధాంతం	10.1	10.3
యూనిట్ - 5	11	మాక్స్ వెబెర్ – సామజిక చర్య ఆదర్స భావన నమూనా	11. 1	11.3
	12	పెట్టుబడిదారీ వ్యవస్థ స్పిరిట్ మరియు ప్రొటెస్టెంట్ నీతి	12. 1	12.4
	13	మాక్స్ వెబెర్ – అధికారం వర్గం మరియు అంతస్తు	13. 1	13.7

పాఠం - 1
ఆగస్ట్ కౌమ్టే – మూడు దశల సిద్ధాంతం

లక్ష్యము :

నేర్చుకోబోయే ఈ పాఠం ఆశయం కామ్టే యొక్క మానవాభివృద్ధి సూత్రాలు లేక మూడు దశల సూత్రాలు గూర్చి అవగాహన చేసుకొనుట.

పాఠ్యాంశ నిర్మాణ క్రమం :

1.1 పరిచయం

1.2 జీవితం

1.3 పురోగతి సూత్రం

1.4 ముఖ్య పద కోశం

1.5 స్వీయ అంచనా ప్రశ్నలు

1.6 ఉపయుక్త గ్రంధాలు

1.1 పరిచయం :

గతం నుంచి వాటిల్లిన అభివృద్ధిని గూర్చి, మరియు భవిష్యత్ గూర్చి చెప్పగలిగే సమాజశాస్త్రాన్ని కౌంమే రూపొందించదలచాడు. ఆయన అన్ని చారిత్రక దశలలో సమాజం నిలకడగా ఉండే స్థితి గతులను వివరించడానికి కృషి చేసాడు. ఆయన ఆలోచనల్లో ప్రధానమైనవి - సోషల్ స్టాటిక్స్ (స్థిరత); సోషల్ డైనమిక్స్ (గతిశీలత).

సైన్సు సబ్జక్టుల మాదిరిగానే, సమాజ శాస్త్రం కూడా సమాజాన్ని క్షుణ్ణంగా, పట్టుదలతో అధ్యయనం చేయాలని భావించాడు. మిగతా సృష్టిలాగా కాస్మోస్ యునివర్స్ లాగానే సమాజం కూడా మౌలిక సూత్రాలతో నడుస్తున్నది.

1.2 జీవితం :

అగస్టే కామ్టే కొత్తగా స్థాపించబడిన ఫ్రెంచ్ ఫస్ట్ రిపబ్లిక్ పాలనలో ఆ సమయంలో 19 జనవరి 1798 న హెరాల్ట్‌లోని మోంట్‌పెల్లియర్‌లో జన్మించాడు . లైసీ జోఫ్రే మరియు మాంట్పెల్లియర్ విశ్వవిద్యాలయంలో చేరిన తర్వాత , కామ్టే పారిస్‌లోని ఎకోల్ పాలిటెక్నిక్‌లో చేరాడు . రిపబ్లికనిజం మరియు పురోగతి యొక్క ఫ్రెంచ్ ఆదర్శాలకు కట్టుబడి ఉండటం కోసం ఎకోల్ పాలిటెక్నిక్ గుర్తించబడింది . పునర్వ్యవస్థీకరణ కోసం 1816లో ఎకోల్ మూసివేయబడింది మరియు కామ్టే మోంట్‌పెల్లియర్‌లోని వైద్య పాఠశాలలో తన అధ్యయనాలను కొనసాగించాడు. ఎకోల్ పాలిటెక్నిక్ తిరిగి తెరిచినప్పుడు, అతను రీడిమిషన్ కోసం అభ్యర్థించలేదుమోంట్‌పెల్లియర్‌కు తిరిగి వచ్చిన తర్వాత, కామ్టే త్వరలోనే తన కాథలిక్ మరియు రాచరిక కుటుంబంతో విడదీయరాని విభేదాలను చూశాడు మరియు చిన్న ఉద్యోగాల ద్వారా డబ్బు సంపాదించి పారిస్‌కు మళ్లీ బయలుదేరాడు. కామ్టే తన మొదటి గురువు మరియు ప్రొటెస్టెంట్ పాస్టర్ డేనియల్ ఎన్‌కాంట్రే ప్రభావంతో క్యాథలిక్ మతాన్ని విడిచిపెట్టాడు.

ఆగష్టు 1817లో అతను పారిస్ యొక్క 6వ అరోండిస్‌మెంట్‌లోని 36 ర్యూ బోనపార్టేలో ఒక అపార్ట్‌మెంట్‌ను కనుగొన్నాడు (అక్కడ అతను 1822 వరకు నివసించాడు) మరియు ఆ సంవత్సరం తరువాత అతను హెన్రీ డి సెయింట్-సైమన్‌కు విద్యార్థి మరియు కార్యదర్శి అయ్యాడు , అతను కామ్టేను మేధో సమాజంతో పరిచయం చేసుకున్నాడు మరియు గొప్పగా ప్రభావితం చేశాడు. దాని నుండి అతని ఆలోచన. ఆ సమయంలో, కామ్టే తన మొదటి వ్యాసాలను సెయింట్-సైమన్, ఎల్'ఇండస్ట్రీ , లే పాలిటిక్ మరియు ఎల్'ఆర్గనిసేచర్ (చార్లెస్ డునోయర్ మరియు చార్లెస్ కామ్టే యొక్క లె సెన్సర్ యూరోపీన్) నేతృత్వంలోని వివిధ ప్రచురణలలో ప్రచురించాడు.), అయినప్పటికీ అతను 1819 వరకు "లా సెపరేషన్ జెనరేల్ ఎంట్రే లెస్ ఒపీనియన్స్ ఎట్ లెస్ డిసిర్స్" ("అభిప్రాయాలు మరియు కోరికల యొక్క సాధారణ విభజన") వరకు తన స్వంత పేరుతో ప్రచురించలేదు.

1824లో, కామ్టే మరల మరల విడిచిపెట్టలేని విభేదాల కారణంగా సెయింట్-సైమన్‌ను విడిచిపెట్టాడు. కామ్టే ఒక ప్లాన్ డి ట్రావాక్స్ సైంటిఫిక్స్ నెసెసైర్స్ పోర్ రీ ఆర్గనైజర్ లా సొసైటీ (1822) (సమాజం యొక్క పునర్వ్యవస్థీకరణకు

అవసరమైన శాస్త్రీయ అధ్యయనాల ప్రణాళిక)ను ప్రచురించింది. కానీ అతను అకడమిక్ పోస్ట్ పొందడంలో విఫలమయ్యాడు. అతని రోజువారీ జీవితం స్పాన్సర్‌లు మరియు స్నేహితుల ఆర్థిక సహాయంపై ఆధారపడింది. సెయింట్-సైమన్ యొక్క పనిని కామ్టే ఎంతవరకు స్వాధీనం చేసుకున్నాడు అనే దానిపై చర్చలు రేగుతున్నాయి.

కామ్టే 1825లో కరోలిన్ మాస్సిన్‌ను వివాహం చేసుకున్నాడు . 1826లో, అతను మానసిక ఆరోగ్య ఆసుపత్రికి తీసుకెళ్లబడ్డాడు, కానీ నయం చేయకుండా వదిలివేయబడ్డాడు - ఫ్రెంచ్ గ్రహాంతరవాసి జీన్-ఎటియెన్ డొమినిక్ ఎస్క్విరోల్ ద్వారా మాత్రమే స్థిరపరచబడ్డాడు - తద్వారా అతను తన ప్రణాళికపై మళ్లీ పని చేయగలడు (తర్వాత అతను ప్రయత్నిస్తాడు. 1827లో పాంట్ డెస్ ఆర్ట్స్ పై నుండి దూకి ఆత్మహత్య). దీనికి మరియు 1842లో వారి విడాకుల మధ్య కాలంలో, అతను తన కోర్స్ యొక్క ఆరు సంపుటాలను ప్రచురించాడు.

కామ్టే జాన్ స్టువర్ట్ మిల్‌తో సన్నిహిత స్నేహాన్ని పెంచుకున్నాడు . 1844 నుండి, అతను కాథలిక్ క్లోటిల్డే డి వోక్స్‌తో గాఢంగా ప్రేమలో పడ్డాడు , అయినప్పటికీ ఆమె తన మొదటి భర్త నుండి విడాకులు తీసుకోనందున, వారి ప్రేమ ఎప్పుడూ నెరవేరలేదు. 1846లో ఆమె మరణించిన తర్వాత ఈ ప్రేమ పాక్షిక-మతపరమైనదిగా మారింది, మరియు కామ్టే, మిల్‌తో కలిసి పనిచేసింది (అతను తన స్వంత వ్యవస్థను మెరుగుపరుచుకున్నాడు) కొత్త " రిలిజియన్ ఆఫ్ హ్యుమానిటీ "ని అభివృద్ధి చేశాడు. కామ్టే యొక్క అనుచరుడైన జాన్ కెల్స్ ఇంగ్రామ్ 1855లో పారిస్‌లో అతనిని సందర్శించాడు.

అతను సిస్టమ్ డి పొలిటిక్ పాజిటివ్ (1851–1854) యొక్క నాలుగు సంపుటాలను ప్రచురించాడు. అతని చివరి రచన, లా సింథీస్ సబ్జెక్టివ్ ("ది సబ్జెక్టివ్ సింథసిస్") యొక్క మొదటి సంపుటం 1856లో ప్రచురించబడింది. కామ్టే 5 సెప్టెంబరు 1857న ప్యారిస్‌లో కడుపు క్యాన్సర్‌తో మరణించాడు మరియు జ్ఞాపకార్థం సమాధులతో చుట్టుముట్టబడిన ప్రసిద్ధ పెరె లాచైస్ స్మశానవాటికలో ఖననం చేయబడ్డాడు. అతని తల్లి, రోసాలీ బోయెర్ మరియు క్లోటిల్డే డి వోక్స్. 1841 నుండి 1857 వరకు ఉన్న అతని అపార్ట్‌మెంట్ ఇప్పుడు మైసన్ డి'అగస్టే కామ్టేగా భద్రపరచబడింది మరియు ఇది పారిస్ 6వ అరోండిస్‌మెంట్‌లోని 10 రూ మోన్సియర్-లె-ప్రిన్స్‌లో ఉంది

1.3 పురోగతి సూత్రం :

ఈ నూత్న శాస్త్రాన్ని మొదట కామ్టే సోషల్ ఫిజిక్స్ అని నామకరించాడు. ఆ తర్వాత సమాజ శాస్త్ర పదాన్ని వాడాడు. లాటిన్ భాషలోని సొసైటస్, గ్రీక్ భాషలోని లాగోస్, అనే పదాలను కలిపి సమాజ శాస్త్ర పదాన్ని రూపొందించాడు. ఈ నూత్న శాస్త్రాన్ని దాని ప్రకార్యాలను, పరిశోధనలను నాచురల్ సైన్సు మాదిరే నిర్వహించి వ్యక్తుల స్థితి గతులు మెరుగు పరచడానికి తోడ్పడాలని భావించాడు. 1822 సైయింట్ సైమన్ అనుచరినిగా ఉంటున్నప్పటి నుంచి వరుసగా, వెంట వెంటగా వాటిల్లిన మూడు అభివృద్ధి దశలగూర్చి కనిపెట్టాలని ఉవ్విళ్ళూరుతూ, ఉత్సాహపడుతూ ఉండేవాడు కామ్టే. ఈ చారిత్రక దశల పోలికతో మానవ పురోగతిని గూర్చిన కేంద్ర సూత్రాన్ని కామ్టే ప్రతిపాదించాడు, వెల్లడించాడు. మానవ ఆలోచనాపరంపర పరిణామం మానవ మెదస్సు పరిణామంతో సమానాంతరంగా పెంపొందింది. మానవజాతి ఆలోచనా స్రవంతి అంతా మూడు దశలలలో, పెంపొందింది.'

1. Theological or fictitious
2. Metaphysical or Abstract and Scientific or positive.

కామ్టే- ప్రకారం అవి

1. మత పరమైన లేక ఊహాజనిత దశ
2. ఆదిభౌతిక దశ లేదా అమూర్త దశ
3. వాస్తవిక లేదా శాస్త్రీయదశ

మతపర లేక ఊహజనిత దశలో కార్య కారణ సంబంధాలన్ని అతీతశక్తుల వల్ల ఏర్పడ్డవనీ మానసిక భావన ఏర్పడింది. ఆది భౌతిక దశలో మానసిక భావనల వల్ల సామాజిక దిగ్విషయాలుంటాయి.

వాస్తవిక లేదా శాస్త్రీయ దశలో చరాచర సృష్టి సామాజిక దిగ్విషయాలకు వెనువెంటనే వాటిల్లే దశల అధ్యయనానికి మనస్సును అప్తై చేయడం జరుగుతుంటుంది.

కామ్టే ప్రకారం ప్రతి పరిణామ, అభివృద్ధి దశలో క్రితం దశకన్నా తేజస్సుగా మానవ మేదస్సు పెంపొందుతూ వచ్చింది. పాత వ్యవస్థ లక్షణాలు దిగజారినప్పుడే నూత్న వ్యవస్థ వస్తుంది. పాత వ్యవస్థలో నున్న మానసిక స్థితి యొక్క శక్తులు మారినప్పుడే, పాత వ్యవస్థ పోయి క్రొత్త వ్యవస్థ ఉద్భవిస్తుందని, ఎంతటి మేధావి అయినా కూడా రాబోయే దశ లక్షణాలను మున్ముందుగా గాక, ఆ లక్షణాలు బయట పడ్డాక, వెల్లడయ్యాక తెలుసుకొంటాడు. సామాజిక వ్యవస్థ యొక్క ప్రతి అభివృద్ధి దశ, పరిణామం దశ మానసిక పెంపుదలతో సమానాంతరంగా వాటిల్లాయి. ప్రగతి - పరంగా మానసిక అభివృద్ధితో బాటు సమాజ అభివృద్ధి జరిగింది. మానవ జాతి చరిత్ర సమస్తం నిండా క్లిష్టదశ, సాధారణ స్థితి దశలతో నిండి ఉంది. సాధారణ దశలో సమాజంలో నిలకడ, సమతుల్యం ఉంటుంది. క్లిష్ట దశలో సమాజంలో సమతుల్యం పోయి అ వ్యవస్థ ఏర్పడుతుంది. కామ్టే కాలంలో సమాజం అస్తవ్యస్థంగా ఉంది. ప్రతి సమాజ పరిణితి దశలో మానసిక స్థితి మార్పు దశలో ఏదో విధమైన ఆధిపత్యం ఉంటుందని కామ్టే భావించాడు. మత పరదశలో పురోహితుల ఆధిపత్యం, ఆది భౌతికదశలో చర్చి పెద్ద లాయర్ల ఆదిపత్యం, శాస్త్రీయ దశలో సైంటిస్టుల, పారిశ్రామిక వేత్తల ఆదిపత్యం ఉంటుంది. మానవ పురోభివృద్ధిలో మేధో పరక్రమాభివృద్ధి యొక్క పాత్ర గణనీయం. జనభా పెరుగుదల, పని విభజన అనేవి కూడా సామాజిక అభివృద్ధికి తోడ్పడ్డాయి. ప్రేరేపణ శక్తి మానసిక అభివృద్ధిదశే అని కామ్టే భావించాడు.

1.3 ముఖ్య పద కోశం :

1. **Inedogical stage :-** మత పరదశ సామాజిక దిగ్విషయాలు అతీత శక్తుల వల్ల ఏర్పడింది.
2. **Metaphysical stage -** ఆది భౌతికదశ :- ఈ ధశలో మానసిక భావనలు సామాజిక దిగ్విషయాలకు కారణం అనే భావనుంటుంది.
3. **Positive stage :-** ఈ దశలో చరాచరసృష్టి సామాజిక దిగ్విషల, దశల అధ్యయనానికి మనస్సును అప్లై చేయడం జరుగుతుంటుంది.

1.4 స్వీయ అంచనా ప్రశ్నలు :

1) మానవాభివృద్ధి యొక్క మూడు దశలను పోల్చి వివరింపుము?
2) కాంమ్టే భావన ప్రకారం సైన్సుల యొక్క వరసక్రమాన్ని పరిశీలింపుము?

1.5 ఉపయుక్త గ్రంధాలు :

1) Masters of Socialogical Thought by Lewiscoger
2) Socilogical theory by Timashef
3) Main currents in sociological thought by Aaron. R

పాఠం - 2
శాస్త్రాల క్రమ విభజన

లక్ష్యము :

సైటిల్ సూచిస్తున్నట్లు శాస్త్రాల వరుస క్రమాన్ని వివరించడమే ఈ పాఠ్యాంశం ఉద్దేశం.

పాఠ్యాంశ నిర్మాణ క్రమం :

2.1 పరిచయం

2.2 ముఖ్య పద కోశం

2.3 స్వీయ అంచనా ప్రశ్నలు

2.4 ఉపయుక్త గ్రంధాలు

2.1 పరిచయం :

ఆగస్టు కాంప్టే యొక్క మరొక గొప్ప విశేష ఆలోచన శాస్త్రాల వరుసక్రమం. ఈ క్రమం కాంప్టే మానవాభివృద్ధి దశల సూత్రానికి పెనవేసుకొని ఉంది. ఎలాగంటే, కాంమే సమాజశాస్త్ర, వద్ధాంతంలో రెండు అంశాలున్నాయి.

అవి :

1. మానవ పురోభివృద్ధి గూర్చి మూడు దశలు.
2. శాస్త్రాల వరుస క్రమం.

ఈ వరుసలో సమాజ శాస్త్రం ప్రధమస్థానాన్ని పొందుతుంది.

వివిధ దశల గుండా మానవాభివృద్ధి వాటిల్లినట్లే, సైంటిఫిక్ జ్ఞానం కూడా అనేక దశలలో పెంపొందింది. వివిధ దశలలో వివిధ శాస్త్రాలు అభివృద్ధి గాంచాయి.

కాంప్టే ప్రకారం శాస్త్రాలు కొన్ని సిద్ధాంతపరంగాను, మరికొన్ని ఆచరణాత్మకంగా ఉంటాయి. సిద్ధాంతపరంగా ఉండే వాటిని వర్ణనాత్మమైనవిగా మరియు జనరల్ గా ఉండేవిగా పేర్కొనవచ్చు. ఆయా శాస్త్రాలు వివరించే దిగ్విషయాలననుసరించి వరసక్రమస్థానాన్ని ఆక్రమించుకొంటాయి. అడుగున మధమాటిక్స్, అడుగునుంచే అస్ట్రానమీ; ఫిజిక్స్, కెమిస్ట్రీ, బయాలజీ, ఆ శాస్త్రాల లిష్టులో ఉంటాయి. కాప్టే ప్రకారం ఆ లిష్టులో ప్రధమస్థానాన్ని పొందే శాస్త్రం సమాజశాస్త్రం. సమాజ శాస్త్రాన్ని శాస్త్రాలన్నిటీకి రాణిలాంటిదని కాప్టే భావిస్తాడు.

జ్ఞాన సంపద యొక్క మూడు దశలు కూడా మూడు పీరియడ్లలో పెరిగాయి. అన్ని శాస్త్రాలు ఆయా దశలలో ఒకేసారి, ఏకకాలమందు వృద్ధిగాంచవు కాని, పై స్థానాన్ని (వరుసలో) పొందిన శాస్త్రం దశలననుసరించి పెంపొందుతుంది. క్లుప్తీకరణలో, స్వతంత్రతతో, జనరాలటాలో ప్రతి శాస్త్రం పాజిటివ్ దశకు అభివృద్ధి చెందుతుంది. కాంప్టే ప్రకారం వివిధ శాస్త్రజ్ఞాన విభాగాలు పాజిటివ్ దశకు చేరాయి. సోషియాలజి అవతరణతో ఆ లిష్టు సంపూర్తయింది.

సమాజశాస్త్రం - (సాధారణత్వం తక్కువ, క్లుప్తీకరణ తక్కువ, ఎక్కువ సంక్లిష్టత)

బయాలజీ

ఫిజిక్స్

అస్ట్రానమీ

మేథమాటిక్స్ (సాధరణత్వం ఎక్కువ, క్లుప్తీకరణ ఎక్కువ, అతి తక్కువ సంక్లిష్టత)

మానవ మేధస్సుకొక ఆయుధం మేథమేటిక్స్ ఆ శాస్త్రం అన్నిటికి బేస్ లాంటిది. అంతేగాదు పురాతనమైందికూడా. పైగా అదిపర్ఫెక్ట్ శాస్త్రం. మాథమాటిక్స్‌లో అత్యుత్తమైనది కాలుకలస్. శాస్త్రపరంగా, కాలుకలప్ ప్రయోజనం ఎంతో ఉంది.

అంతరిక్షాన్ని అధ్యయనం చేసేది అస్ట్రానమీ, మేథమేటిక్స్ తర్వాత క్లుప్తీకరత్వం, సాధారణత్వంగల శాస్త్రం అస్ట్రానమీ, మాథమాటికి ని బేస్ చేసుకొని అస్ట్రానమీ పెంపొందుతుంది. ఫిజిక్స్, కెమిస్ట్రికన్నా సాధారణత్వం ఎక్కువ పొంది ఉంది. ఫిజిక్స్ మొత్తాన్ని, మాస్ని అద్యయనం చేస్తుంది. కాని మూలాంశలను - పంచభూతాలను అధ్యయనం చేయదు. కెమికల్ దిగ్విషయం ఫిజిక్స్ సూత్రాల మీద ఆధారపడుతుంది. ఇన్, ఆర్గానిక్ అంశాలు అస్ట్రానమీ, ఫిజిక్స్, కెమిస్ట్రీ, అధ్యయానాంశాలుగా ఉంటాయి. ఆర్గానిక్ దిగ్విషయం' వ్యక్తి, సమూహం అంశాలను అధ్యయనం చేస్తుది. బయాలజీ కెమిస్ట్రీ, ఫిజిక్స్, మాథమాటిక్స్ మీద ఆధారపడతాయి.

సోషియల్ సబ్జెక్ట్సుకన్నా ఆలస్యంగా వెలుగుచూసింది. ప్రతి సబ్జక్టు గతంలో చెప్పబడిన మూడుదశల గుండా అభివృద్ధి చెందాయి. మాథమేటిక్స్ పాజిటివ్ దశకు చేరింది. సోషియాలజీ కూడ పాజిటివ్ దశకు చేరుతుంది. కామ్టే రాజకీయ శాస్త్రం సమాజ శాస్త్రం మధ్య తేడాలను గుర్తించలేదు. ఆయనకు సమాజశాస్త్రం పరిణితి చెందిన రాజకీయశాస్త్రం. అతని రాజకీయ శాస్త్ర పర ఆలోచనలు కూడా సైకాలజీ, థియాలజీ, ఎథిక్స్, ఎకనామిక్స్ లాంటి వాటితో సంభందం కల్గి ఉంటాయి. మానవాభివృద్ధి పరంపరలో కామ్టే ప్రకారం ప్రతి మానవీయశాస్త్రంం ఒక మౌలిక విశేషదశ.

సోషియాలజీ మెథడాలజీ లక్షణాలు వేరేగా ఉంటాయి. బయాలజీలో సోషియాలజీలో మెథడాలజీ సంపూర్ణ రీతిలో ఉంటుంది. సైన్సు సబ్జక్టుల అధ్యయన అంశాలకు, బయాలజీ, సోషియాలజీ అధ్యయన అంశాలకు తేడా ఉంది ఇన్ - ఆర్గానిక్ సైన్సులలో సామాన్యంగా తెలిసిన అంశాలే ఉంటాయి గనుక సూక్ష్మంటుండి కాంపౌండ్ దాకా అద్యయనం జరపాలి.. ఈ పద్ధతికి వ్యతిరేకంగా, వ్యక్తి - సమాజం అధ్యయనం సాగుతోంది. ఎందుకంటే వ్యక్తి - సమాజం మొత్తంగా సామాజిక వ్యవస్థగానే, వివిధ భాగాల గురించి తెలుసు.

ఒకానొక విశిష్ట సంఘటన చారిత్రక పరిణామంలో అర్ధవంతమవుతుంది. ఉదాహరణకు 19 వ శతాబ్దంలో ఫ్రెంచి సమాజాన్ని అర్ధం చేసుకోవడానికి ఫ్రాన్స్ చరిత్రలో చారిత్రక సంఘటనను ఫ్రెంచి చరిత్ర అధ్యయన సంధర్భంలో విశ్లేషించాల్సిన అవసరం ఉంది. కాంప్టే చారిత్రక దిగ్విషయాల పోలికల మెథడ్కు ప్రాముఖ్యతిచ్చాడు.

కామ్టే తన క్రమానుగత శాస్త్రాల వర్గీకరణలో సామాజిక శాస్త్రానికి అత్యున్నత స్థానాన్ని ఇచ్చాడు. సమాజాన్ని మానవుని ప్రవర్తనను. సమగ్రంగా అర్ధం చేసుకోవడానికి పరిశీలన, పోలిక లాంటి శాస్త్రీయ పద్ధతులద్వారా ఫలితాలను రాబట్టవచ్చని భావించాడు. సైంటిస్టు ఒక దిగ్విషయాన్ని గూర్చి ఎలా విశ్లేషిస్తాడని భావిస్తారో, అలాగే సమాజ శాస్త్రం కూడా దిగ్విషయాన్ని గూర్చిన వాస్తవాలను బహిరంగపరచి, విశ్లేషించాలని కాంప్టే భావించాడు. కామ్టే వ్యక్తి స్వేచ్ఛ సంకల్పానికి తక్కువ ప్రాముఖ్యం ఇచ్చాడు.

2.2 ముఖ్య పద కోశం :

Entity over element ఇన్ ఆర్గానిక్ సైన్స్‌లో భాగాలు, మొత్తం కన్నా వివరంగా ఉంటాయి. సోషయాలజీలో, బయోలజీలో ' భాగాలకన్నా మొత్తం బాగా తెలుస్తుంది.

2.3 స్వీయ అంచనా ప్రశ్నలు :

1) మానవాభివృద్ధి యొక్క మూడు దశలను పోల్చి వివరింపుము?-

2) కాంప్టే భావన ప్రకారం సైన్సుల యొక్క వరసక్రమాన్ని పరిశీలింపుము?

2.4 ఉపయుక్త గ్రంథాలు :

1. Masters of Socialogical Thought by Lewiscoger

2. Socilogical theory by Timashef

3. Main currents in sociological thought by Aaron. R

పాఠం - 3
కామ్టే పాజిటివిజమ్ : యదార్ధవాదం

లక్ష్యము :

కామ్టే యదార్ధవాదాన్ని వివరించుట.

పాఠ్యాంశ నిర్మాణ క్రమం :

3.1 పరిచయం

3.2 పుట్టుక

3.3 భాగాలు – మొత్తం

3.4 ప్రజాభిప్రాయం

3.5 విమర్శ

3.6 ముఖ్య పద కోశం (కామ్టే పాజిటివిజమ్)

3.7 స్వీయ అంచనా ప్రశ్నలు

3.8 ఉపయుక్త గ్రంధాలు

3.1 పరిచయం :

ఆగస్ట్ కామ్టే (ఆలోచనల వల్ల), వ్రాతల వల్లగాని సోషియాలజీ చరిత్రలో (19వ శతాబ్ధంలో) యదార్ధ వాదానికి, పాజిటివిజము 'ప్రత్యేక స్థానముంది. హెర్బర్ట్ మార్క్యూస్ పేర్కొన్నట్లు సోషియాలజీ పుట్టుక ఎంపిరికల్ సైన్సుగా రూపొందడం పాజిటివిజన్లోనే జరిగింది.

3.2 పుట్టుక :

నాడు పాతవిలువలు, ఆచారాలు ప్రజలను ప్రభావం చేయలేక పోయినప్పుడు, సహజంగా సమాజ అవ్యవస్థ పెరిగింది. ఆ దశలో నైతిక, మేధోపర వాతావరణం అవసరం కల్గింది. కామ్టే ఆదశలో విశ్వవాపిత సూత్రాలుంటాయని, ఆ సూత్రాలమ నూత్న సైంటిఫిక్ విధానం ద్వారా కనుక్కోవచ్చని భావించాడు.

యదార్ధవాద జ్ఞానం అనుభవాన్నించి నిజదిగ్విషయాలమీద ఆధారపడుతుంది. సోషియాలజీ శాస్త్రం యొక్క ఆరాద్యుడు, ఆద్యుడైన కామ్టే పాజిటివిజమ్ అనే పదాన్ని రూపొందించి, ఆ తత్వ ఆధారంగా సమాజ శాస్త్రాన్ని పెంపొందించాడు. పాజిటివిజమ్ వాదన తొలి ఛాయలు ఫ్రాన్సిస్ బెకన్, గెలీలియో, డిస్కార్ట్స్ రచనల్లో ఉన్నాయి. వీరంతా పాత ఆచారాలను కొట్టి పారవేసి, వాళ్ల రంగాలలో సత్యాలను కనిపెట్టడానికి కృషి చేసారు. కామ్టే వాచాలతను అసంభధ్ధ, అనవసర ఆలోచనలను విమర్శించి, పాజిటివ్ ఆలోచనా స్రవంతిని కావాలన్నాడు. అంతేగాక, దిగ్విషయ పరిశీలనకు, వర్గీకరణకు ప్రాముఖ్యతనిచ్చాడు.

నిజమైన సైన్సు మేధో పరమైన వ్యవస్థ వంటిదని, 'మిగతా వ్యవస్థలన్నిటికి మేధోపరమైన వ్యవస్థే ఆధారం అని కామ్టే భావించాడు. కామ్టే వాదన రెండు తర్కనీయ విషయాల మీద ఆధారపడింది.

అవి

1) చారిత్రక క్రమానుగత దశలైన మతపరదశ, ఆది భౌతిక దశ, వాస్తవికదశ, అనేవి మరియు తత్ సంభంధమైన ఆ తరహాల కోణాలతో నున్న సామాజిక వ్యవస్థ .

2) కామ్టే తన క్రమానుగత శాస్త్రాల వర్గీకరణలో మాధమాటిక్క అతి దిగువ స్థానాన్ని సామాజిక శాస్త్రాన్ని అత్యుత్తమ స్థానాన్ని కల్పించాడు.

పాజిటివ్ సైన్సును గమనించే, పరిశీలంచే దిగ్విషయాలతోనే సంబంధం ఉంటుంది. సత్య పూరితమైన జ్ఞానం వర్గీకరణ, పరిశీలన, పోలిక, ఊహకల్పితం, ఎక్స్పరిమెంట్ మొదలగు వాటివల్ల ఏర్పడుతుంది. కామ్టే

పాజిటివిజమ్ పెంపొందించాడు. అయితే అది కేవలం మేధోపర దృష్టితో ప్రపంచాన్ని చూస్తుంది. కామ్టే సైంటిఫిక్, నాన్ - సైంటిఫిక్ ల మధ్య తేడాను గుర్తిస్తాడు. పరీక్షకు నిలబడే సత్తా, ముందుగా చెప్పబడ్డ సూచించబడ్డ వాటికి. ఉన్నపుడే అవి సైంటిఫిక్ అవుతాయి. సైన్సు కేవలం విడివిడిగా ఉన్న (ప్రాక్ట్స్) సత్యాలేగాదు. సైన్సు పద్ధతి గల సాధారణ సూత్రాలు కూడా కల్గి ఉంటుంది. కామ్టే ఊహించి ముందుగా చెప్పబడ్డ సంగతులు మరియు వివరాల మధ్య సమతుల్యాన్ని సూచిస్తాడు.

కామ్టే ప్రకారం పరికల్పన రూపొందించి పరిశీలనతో పరిక్షిస్తాం. సైంటిఫిక్ సిద్ధాంతాలు పరిశీలించబడ్డ దిగ్విషయాల సత్యాలను మధ్య సంబంధాన్ని సూచిస్తాయి.

కామ్టే ప్రకారం పాజిటివిస్టో్ జ్ఞానానికి బేస్ ప్రాక్టికల్గా అప్లై చేయబడే లక్షణమే. సైన్సును కామ్టే భౌతిక, సామాజిక స్థితి గతులును అజమాయిషీ చేసే ఆయుధంగా గుర్తించాడు.. ఆ వాస్తవ జ్ఞానం ప్రజల దైనందిన జీవితాలలో ఉపయోగపడ్తుంది.

3.3 భాగాలు - మొత్తం :

కామ్టే ప్రకారం ఇన్ - ఆర్గానిక్ సైన్సులలో భాగాలకు ప్రాముఖ్యత ఉంటుంది. బయాలజీ, సోషియాలజీలో మొత్తానికి ప్రాముఖ్యత ఉంటుంది. ఈ స్థితి రెండు విధాలైన అధ్యయనాలను సూచిస్తుంది.

1. వివిధ భాగాలు కలిసియున్నసూత్రాలు (సోషల్ స్టాటిక్స్).
2. క్రమానుగతంగా వరసక్రమంలో వస్తున్న సూత్రాలు, తద్వారా, పెంపొందే దశ అంతకు ముందున్న దశ నుంచి వచ్చిన స్థితియే (సోషల్ డైనమిక్స్).

కామ్టే ప్రకారం పాజిటివిజమ్ సైన్సు మాత్రమే గాదు అదొక మతం కూడా కామ్టే ప్రకారం పాజిటివిస్ట్ సిద్ధాంతాల ద్వారా సమాజాన్ని ఆ సమాజంలో అహం అనేది పరోపకార నిర్వహించవచ్చు పరోపకారతత్వంతో కూడిన పాజిటివిస్టిక్ సమాజాన్ని ఊహించాడు కామ్టే. తత్వానికి లోబడిన స్థితి కల్గి ఉంటుంది. సమాజపురోభివృద్ధి క్రమ పద్ధతిలో ప్రేమనుగైడ్గా చేసుకొని నెలకొంటుంది. సోషియాలజీ పరిశీలన,పోలిక, ఎక్స్పరిమెంట్ పద్ధతి, చారిత్రక పద్ధతి అనే పరిశోధనా పద్ధతులను వాడుతోంది. పాజిటివిజమ్కు మూడు డివిజన్లున్నాయి. అంతేగాక, అది సైంటిఫిక్ సిద్ధాంతం. అది వస్తుగత, మేధోపర నైతిక సుఖశాంతులను మొదలగువాటిని మానవ సమాజాలలో పెంపొందిస్తుంది. పాజిటివిజమ్ యొక్క మూడు విభాగాలను ఈ క్రింది విధంగా పేర్కొనవచ్చు.

1. ఫిలాసఫీ ఆఫ్ సైన్సె
2. సైంటిఫిక్ మతం మరియు నైతికత్వం
3. పాజిటివ్ పాలిటిక్స్

1. ఫిలాసఫీ ఆఫ్ సైన్సెస్ ప్రకారం మానవులు తమ సుఖశాంతులకు, వాళ్ళ శ్రమ మీద ఆధారపడవలె. ఈ ఫిలాసఫీకి తోడ్పడే ఇతర సైన్సులు మాథమాటిక్స్, అస్ట్రానమీ, ఫిజిక్స్, కెమిస్ట్రీ, బయాలజీ, సోషియాలజీ.
2. సైంటిఫిక్ రిలిజియన్, ఎథిక్స్ ప్రకారము పాజిటివ్ మతానికి అతీత శక్తులకు ఏ సంబంధం లేదు. అదొక మానవుల రాజ్యం. 1848 కామ్టే పాజిటివిజమన్ను మానవమతంగా పెంపొందించాడు.
3. పాజిటివ్ పాలిటిక్స్ యుద్ధాన్ని అణిచి యూరోపియన్ రాష్ట్రాల కామన్ వెల్త్ తయారు జేస్తుంది. అది హింసాత్మకతను తగ్గిస్తుంది. దీనికి ప్రేమ ప్రథమ ప్రిన్సిపల్గా, ఆర్డర్ బేసిస్ ప్రగతి. అంతిమ ఆశయంగా ఉంటుంది. కామ్టే పాజిటివిజమన్ను సమాజ అధ్యయనం కోసం మొదలు పెట్టి దాన్ని మతంగా రూపొందించాడు. జీవిత చివరి దశలో, చరమాంకంలో మతం మత్తులో కూరుకు పోయాడు కామ్టే.

పాజివిస్టిక్ సమాజంలో ముఖ్య వర్గం మత పూజారి వర్గం. సోషియాజిస్టులు సమాజసైంటిఫిక్ డైరక్టర్లగా ఉంటారు. వివేకవంతమైన రాజకీయ వ్యవస్థ పెంపొందుతుంది.

3.4 ప్రజాభిప్రాయం :

సామాజిక నియంత్రణ కోసం ప్రజాభిప్రాయం మంచి ఏజెన్సీగా పనిచేస్తుంది. మేధోపర, వివేక వంతమైన ప్రజా అభిప్రాయం లేనిదే సమాజ సంస్థల పునర్నిర్మాణం సంస్కరణల అమలు సాధ్యం కావు.

స్త్రీల పాత్ర : ప్రేమ, నైతికత్వం, జాతి ఆప్యాయత లక్షణాలు బాగా పొంది ఉంటారు గనుక వారు పురుషులను పిల్లలను గైడ్ చేయాలి. భావానికి (ఎమోషన్కు) ఫీలింగ్ తెలుసుకొనుటకు ప్రాముఖ్యతిచ్చాడు. కామ్టే.

కామ్టే తన జీవిత చివరి దశలో మిస్టిసిజమ్, మరియు పాజిటివిజమ్, మతాన్ని గొప్ప చేయడం విమర్శకు గురయింది.

3.5 విమర్శ :

గమనించడం, చూడటం అనే అంశాన్ని సంపూర్తిగా వివరించలేకపోయాడు. 2. కామ్టే సమాజమే స్థిరమైన, నిలకడైన సీక్వెన్సులు పెంపొందిస్తాయని వాదించినపుడు, సమాజాన్ని యదార్థ భాగాలను తెలియజేసే భావంగా, ఇతరేతర దిగ్విషయాలకు కారణంగా వివరిస్తాడు. ఈ విధమైన వివరణ మెటాఫిజికల్గా తిరస్కరించబడాలి. (కామ్టే పాజిటివ్ ఫిలాసఫీల్లో వివరణ సరికాదు)

3.6 ముఖ్య పద కోశం (<u>కామ్టే పాజిటివిజమ్</u>) :

1) పాజిటివిజమ్ : సైంటిఫిక్ దృష్టిలో గమనించడం మరియు ఆ దిగ్విషయాన్ని వివరించడం.

3.7 స్వీయ అంచనా ప్రశ్నలు :

1) స్టాటిక్స్, డైనమిక్స్ భావాలను పోల్చి చర్చించుము?
2) కామ్టే పాజిటివిజమ్ ను విమర్శనాత్మకంగా విశ్లేషించుము?

3.8 ఉపయుక్త గ్రంథాలు :

1. Social Theory as Science By Keat Russel, John Urry.
2. Idelogy and Development of Social Theory By Zeetlin Irving.
3. History of social Thoughts By Czacki, Jerzy.
4. A short History of social thoughts By Swing Wood, Alaw.
5. Theoretical Thinking in Sociology Hkidmore William.
6. Development of social thoughts By Bogardus, Emory.
7. Main currents in sociological Thought By Aarow, Raymond.
8. Foundations of sociological Theory By Abel Theodore.
9. Social Theory, its origin and growth By Timashef Nicholos.
10. Masters of Sociological Thought By Coger, Lewis.

పాఠం - 4
హెర్బర్ట్ స్పెన్సర్ - జీవి - సమాజ పోలిక

లక్ష్యము :

వ్యవస్థ, ప్రకార్యం, నిర్వహణ సందర్భంలో, సమాజాన్ని ఎనలైజ్ చేయడానికి హెర్బర్ట్ స్పెన్సర్ అనుకూలమైన, తన వివరణలకు పనికివచ్చి, ఉపయోగపడే పనిముట్టులాంటిది పెంపొందించాడు. అదే, ఆ పనిముట్టు ఆర్గానిక్ ఎనాలజీ, సమాజాన్ని జీవిని పోల్చడం, 1830 లో ప్రకటించిన తన సోషల్ స్టాటిక్స్ పుస్తకంలో సామాజిక జీవి సిద్ధాంతాన్ని ప్రతిపాదించాడు. ఆ పుస్తకముల ముద్రణలో సమాజం-జీవి పోలికల్ని వివరించాడు.

స్పెన్సర్ సమాజాన్ని మానవ జీవితో, లేక జంతువుతో కూడా పోల్చదగినదిగా భావిస్తాడు. సమాజం, కూడా వ్యక్తికున్న వ్యవస్థలాగానే నిర్వర్తించబడింది. అతనిప్రకారం రెండిటికి ఒకే నిర్వచనం వాడవచ్చు. ఉపయోగించవచ్చు. జీవిలాగానే, సమాజం కుడా రూపం మారేటపుడు, పెరగడం, వికసించడం, పతనమవడం దశలిపుడు, జీవిలాగానే మార్పుకు లోనవుతుంది.

పాఠ్యాంశ నిర్మాణ క్రమం :

4.1 జీవితం

4.2 పోలికలు

4.3 తేడాలు

4.4 ముగింపు (జీవి - సమాజపోలిక)

4.5 ముఖ్య పద కోశం

4.6 స్వీయ అంచనా ప్రశ్నలు

4.7 ఉపయుక్త గ్రంధాలు

4.1 జీవితం :

హెర్బర్ట్ స్పెన్సర్ (27 ఏప్రిల్ 1820 - 8 డిసెంబర్ 1903) ఒక ఆంగ్ల తత్వవేత్త , మనస్తత్వవేత్త , జీవశాస్త్రవేత్త , మానవ శాస్త్రవేత్త మరియు సామాజిక శాస్త్రవేత్త . స్పెన్సర్ 1859లో చార్లెస్ డార్విన్ యొక్క ఆన్ ది ఆరిజిన్ ఆఫ్ స్పీసీస్ పుస్తకాన్ని చదివిన తర్వాత ప్రిన్సిపల్స్ ఆఫ్ బయాలజీ (1864) లో " సర్వైవల్ ఆఫ్ ది ఫిటెస్ట్ " అనే వ్యక్తీకరణను రూపొందించాడు . ఈ పదం సహజ ఎంపికను గట్టిగా సూచిస్తుంది , అయినప్పటికీ స్పెన్సర్ పరిణామాన్ని సామాజిక శాస్త్రం మరియు నీతి శాస్త్రాలలో విస్తరించినట్లు భావించాడు, కాబట్టి అతను లామార్కిజంకు కూడా మద్దతు ఇచ్చాడు .

స్పెన్సర్ భౌతిక ప్రపంచం, జీవసంబంధమైన జీవులు, మానవ మనస్సు మరియు మానవ సంస్కృతి మరియు సమాజాల యొక్క ప్రగతిశీల అభివృద్ధిగా పరిణామం యొక్క అన్ని-ఆలింగన భావనను అభివృద్ధి చేశాడు . పాలీమాత్‌గా , అతను నీతి , మతం, మానవ శాస్త్రం, ఆర్థిక శాస్త్రం, రాజకీయ సిద్ధాంతం, తత్వశాస్త్రం, సాహిత్యం, ఖగోళ శాస్త్రం, జీవశాస్త్రం, సామాజిక శాస్త్రం మరియు మనస్తత్వశాస్త్రంతో సహా అనేక రకాల అంశాలకు సహకరించాడు. అతని జీవితకాలంలో అతను విపరీతమైన అధికారాన్ని సాధించాడు, ప్రధానంగా ఇంగ్లీష్ మాట్లాడే విద్యారంగంలో. "ఇటువంటి విస్తృత ప్రజాదరణ పొందిన ఏకైక ఇతర ఆంగ్ల తత్వవేత్త బెర్ట్రాండ్ రస్సెల్ , మరియు అది 20వ శతాబ్దంలో." స్పెన్సర్ "పందొమ్మిదవ శతాబ్దపు చివరి దశాబ్దాలలో అత్యంత ప్రసిద్ధ యూరోపియన్ మేధావి" కానీ అతని ప్రభావం 1900 తర్వాత బాగా తగ్గిపోయింది: "ఇప్పుడు స్పెన్సర్‌ని ఎవరు చదివారు?" 1937లో టాల్కాట్ పార్సన్స్‌ని అడిగారు.

స్పెన్సర్ ఇంగ్లాండ్‌లోని డెర్బీలో 27 ఏప్రిల్ 1820న విలియం జార్జ్ స్పెన్సర్ (సాధారణంగా జార్జ్ అని పిలుస్తారు) కొడుకుగా జన్మించాడు . స్పెన్సర్ తండ్రి ఒక మతపరమైన అసమ్మతి వాది, అతను మెథడిజం నుండి క్వేకరిజంకు మళ్లాడు మరియు అతను తన కుమారుడికి అన్ని రకాల అధికారాల పట్ల వ్యతిరేకతను ప్రసారం చేసినట్లు తెలుస్తోంది. అతను జోహాన్ హెన్రిచ్ పెస్టాలోజీ యొక్క ప్రగతిశీల బోధనా పద్ధతులపై స్థాపించబడిన

పాఠశాలను నడిపాడు మరియు డెర్బీ ఫిలాసఫికల్ సొసైటీకి కార్యదర్శిగా కూడా పనిచేశాడు , ఇది 1783లో చార్లెస్ డార్విన్ తాత అయిన ఎరాస్మస్ డార్విన్చే స్థాపించబడింది .

స్పెన్సర్ తన తండ్రిచే అనుభావిక శాస్త్రంలో విద్యాభ్యాసం చేయగా, డెర్బీ ఫిలాసఫికల్ సొసైటీ సభ్యులు అతనికి జీవ పరిణామం గురించిన డార్వినియన్ పూర్వ భావనలను, ముఖ్యంగా ఎరాస్మస్ డార్విన్ మరియు జీన్-బాప్టిస్ట్ లామార్క్‌లకు పరిచయం చేశారు . అతని మేనమామ, రెవరెండ్ థామస్ స్పెన్సర్, బాత్ సమీపంలోని హింటన్ చార్టర్‌హౌస్ వికార్ , స్పెన్సర్‌కు కొన్ని గణితం మరియు భౌతిక శాస్త్రాలు మరియు కొన్ని సులభమైన గ్రంథాలను అనువదించడానికి తగినంత లాటిన్ నేర్పించడం ద్వారా స్పెన్సర్ యొక్క పరిమిత అధికారిక విద్యను పూర్తి చేశాడు. థామస్ స్పెన్సర్ తన మేనల్లుడిపై తన స్వంత సంస్థ స్వేచ్ఛా-వాణిజ్యం మరియు స్టాటిస్ట్ వ్యతిరేక రాజకీయ అభిప్రాయాలను కూడా ముద్రించాడు. లేకపోతే, స్పెన్సర్ స్వయంకృతాపరాధంఅతను తన స్నేహితులు మరియు పరిచయస్తులతో సంకుచితమైన పఠనాలు మరియు సంభాషణల నుండి తన జ్ఞానాన్ని చాలా వరకు సంపాదించాడు.

1848 నుండి 1853 వరకు ఫ్రీ-ట్రేడ్ జర్నల్ *ది ఎకనామిస్ట్‌*లో సబ్-ఎడిటర్‌గా పని చేస్తూ స్పెన్సర్ తన మొదటి పుస్తకం, *సోషల్ స్టాటిక్స్* (1851)ని ప్రచురించాడు . చివరికి మానవాళి తత్ఫలితంగా సమాజంలో జీవించే అవసరాలకు పూర్తిగా అనుగుణంగా మారుతుందని అతను అంచనా వేసాడు. రాష్ట్రం నుండి ఎండిపోతుంది. దీని ప్రచురణకర్త, జాన్ చాప్‌మన్ , స్పెన్సర్‌ను తన సెలూన్‌కి పరిచయం చేశాడు, దీనికి రాజధానిలోని అనేక ప్రముఖ రాడికల్ మరియు ప్రగతిశీల ఆలోచనాపరులు హాజరయ్యారు, వీరిలో జాన్ స్టువర్ట్ మిల్ , హ్యారియెట్ మార్టినో , జార్జ్ హెన్రీ లెవెస్ మరియు మేరీ ఆన్ ఎవాన్స్ (జార్జ్ ఎలియట్) ఉన్నారు. క్లుప్తంగా రొమాంటిక్‌గా లింక్ చేయబడింది. స్పెన్సర్ స్వయంగా జీవశాస్త్రవేత్తను పరిచయం చేశాడుథామస్ హెన్రీ హక్స్లీ , తర్వాత 'డార్విన్ బుల్‌డాగ్'గా కీర్తిని గెలుచుకున్నాడు మరియు స్పెన్సర్‌కి జీవితకాల స్నేహితుడుగా మిగిలిపోయాడు. అయినప్పటికీ, ఇవాన్స్ మరియు లూయిస్‌ల స్నేహం అతనికి జాన్ స్టువర్ట్ మిల్ యొక్క *ఎ సిస్టమ్ ఆఫ్ లాజిక్* మరియు అగస్టే కామ్టే యొక్క పాజిటివిజమ్‌తో పరిచయం కలిగింది మరియు అతని జీవితపు పనికి దారితీసింది. అతను కామ్టేతో తీవ్రంగా విభేదించాడు.

స్పెన్సర్ యొక్క రెండవ పుస్తకం, *ప్రిన్సిపల్స్ ఆఫ్ సైకాలజీ* , 1855లో ప్రచురించబడింది, మనస్తత్వ శాస్త్రానికి శారీరక ప్రాతిపదికను అన్వేషించింది మరియు ఎవాన్స్ మరియు లెవెస్‌తో అతని స్నేహం యొక్క ఫలం. మానవ మనస్సు సహజ చట్టాలకు లోబడి ఉంటుంది మరియు సాధారణ జీవశాస్త్రం యొక్క చట్రంలో వీటిని కనుగొనవచ్చు అనే ప్రాథమిక ఊహపై ఈ పుస్తకం స్థాపించబడింది . ఇది వ్యక్తి పరంగా (సాంప్రదాయ మనస్తత్వశాస్త్రంలో వలె) మాత్రమే కాకుండా జాతులు మరియు జాతికి సంబంధించిన అభివృద్ధి దృక్పథాన్ని స్వీకరించడానికి అనుమతించింది. ఈ ఉదాహరణ ద్వారా, స్పెన్సర్ మిల్స్ *లాజిక్ యొక్క* అసోసియేషన్ సైకాలజీని పునరుద్ధరించాలని లక్ష్యంగా పెట్టుకున్నాడు, మెదడులోని నిర్దిష్ట భాగాలలో నిర్దిష్ట మానసిక విధులను గుర్తించే ఫ్రెనాలజీ యొక్క స్పష్టంగా మరింత 'శాస్త్రీయ' సిద్ధాంతంతో, ఆలోచనల సంఘం యొక్క చట్టాల ద్వారా కలిసి ఉంచబడిన పరమాణు సంచలనాల నుండి మానవ మనస్సు నిర్మించబడిందనే భావన.

స్పెన్సర్ ఈ రెండు సిద్ధాంతాలు సత్యం యొక్క పాక్షిక ఖాతాలని వాదించాడు: మెదడు కణజాలం యొక్క నిర్దిష్ట తంతువుల ఏర్పాటులో ఆలోచనల యొక్క పునరావృత అనుబంధాలు మూర్తీభవించబడ్డాయి మరియు లామార్కియన్ మెకానిజం ఆఫ్ యూజ్-హెరిటెన్స్ ద్వారా ఇవి ఒక తరం నుండి మరొక తరానికి బదిలీ చేయబడతాయి. . మనస్తత్వశాస్త్రం , ఐజాక్ న్యూటన్ పదార్థం కోసం ఏమి చేశాడో మానవ మనస్సు కోసం చేస్తుందని అతను నమ్మాడు . అయితే, ఈ పుస్తకం మొదట్లో విజయవంతం కాలేదు మరియు దాని మొదటి ఎడిషన్ యొక్క 251 కాపీలలో చివరిది జూన్ 1861 వరకు విక్రయించబడలేదు.

మనస్తత్వశాస్త్రంలో స్పెన్సర్ యొక్క ఆసక్తి సహజ చట్టం యొక్క సార్వత్రికతను స్థాపించడం అనే మరింత ప్రాథమిక ఆందోళన నుండి ఉద్భవించింది. చాప్‌మన్ సెలూన్ సభ్యులతో సహా అతని తరానికి చెందిన ఇతరులతో ఉమ్మడిగా, మానవ సంస్కృతి, భాష మరియు నైతికతతో సహా విశ్వంలోని ప్రతిదీ వివరించగలదని చూపించడం సాధ్యమేనని ప్రదర్శించే ఆలోచన అతనికి ఉంది. సార్వత్రిక ప్రామాణికత యొక్క చట్టాల ద్వారా. సృష్టిలోని కొన్ని భాగాలు, ముఖ్యంగా మానవ ఆత్మ, శాస్త్రీయ పరిశోధన పరిధికి అతీతంగా ఉన్నాయని నొక్కిచెప్పిన ఆ కాలంలోని అనేక మంది వేదాంతవేత్తల అభిప్రాయాలకు ఇది విరుద్ధంగా ఉంది. కామ్టే యొక్క *సిస్టమ్ డి ఫిలాసఫీ పాజిటివ్*సహజ చట్టం యొక్క సార్వత్రికతను ప్రదర్శించాలనే ఆశయంతో వ్రాయబడింది మరియు స్పెన్సర్ తన ఆశయం యొక్క స్థాయిలో కామ్టేని అనుసరించాల్సి ఉంది. ఏది ఏమైనప్పటికీ, స్పెన్సర్ కామ్టే నుండి భిన్నమైన విశ్వవ్యాప్త అప్లికేషన్

యొక్క ఒకే నియమాన్ని కనుగొనడం సాధ్యమవుతుందని నమ్మాడు, దానిని అతను ప్రగతిశీల అభివృద్ధితో గుర్తించాడు మరియు పరిణామ సూత్రం అని పిలిచాడు.

1858లో స్పెన్సర్ సిస్టం ఆఫ్ సింథటిక్ ఫిలాసఫీగా మారడానికి ఒక రూపురేఖలను రూపొందించాడు. ఆంగ్ల భాషలో కొన్ని సమాంతరాలను కలిగి ఉన్న ఈ అపారమైన పని, జీవశాస్త్రం, మనస్తత్వశాస్త్రం, సామాజిక శాస్త్రం (కొత్త క్రమశిక్షణ కోసం కామ్టే యొక్క పదాన్ని స్పెన్సర్ కేటాయించారు) మరియు నైతికతలో పరిణామ సూత్రం వర్తిస్తుందని నిరూపించడం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది. పది సంపుటాల ఈ పని పూర్తి కావడానికి ఇరవై సంవత్సరాలు పడుతుందని స్పెన్సర్ ఊహించాడు; చివరికి అది అతనికి రెండింతలు ఎక్కువ సమయం పట్టింది మరియు అతని దీర్ఘకాల జీవితమంతా దాదాపుగా వినియోగించింది.

స్పెన్సర్ తనను తాను రచయితగా స్థిరపరచుకోవడానికి చాలా కష్టపడినప్పటికీ, 1870ల నాటికి అతను యుగపు అత్యంత ప్రసిద్ధ తత్వవేత్త అయ్యాడు. అతని రచనలు అతని జీవితకాలంలో విస్తృతంగా చదవబడ్డాయి మరియు 1869 నాటికి అతను కేవలం పుస్తకాల విక్రయాల లాభం మరియు విక్టోరియన్ పత్రికలకు తన సాధారణ రచనల ద్వారా వచ్చే ఆదాయంపై తనకు తాను మద్దతు ఇవ్వగలిగాడు, అవి మూడు వ్యాసాల సంపుటాలుగా *సేకరించబడ్డాయి* . అతని రచనలు జర్మన్, ఇటాలియన్, స్పానిష్, ఫ్రెంచ్, రష్యన్, జపనీస్ మరియు చైనీస్ మరియు అనేక ఇతర భాషలలోకి అనువదించబడ్డాయి మరియు యూరప్ మరియు ఉత్తర అమెరికా అంతటా అతనికి గౌరవాలు మరియు అవార్డులు అందించబడ్డాయి. అతను ఎథీనియం సభ్యుడిగా కూడా అయ్యాడు , ఇది లండన్‌లోని ఒక ప్రత్యేకమైన జెంటిల్‌మన్ క్లబ్, కళలు మరియు శాస్త్రాలలో ప్రత్యేకత కలిగిన వారికి మాత్రమే తెరవబడింది మరియు X క్లబ్, TH హక్స్లీ స్థాపించిన తొమ్మిది మంది డైనింగ్ క్లబ్ ప్రతి నెలా సమావేశమై విక్టోరియన్ యుగంలోని ప్రముఖ ఆలోచనాపరులు (వీరిలో ముగ్గురు రాయల్ సొసైటీకి అధ్యక్షులు అవుతారు) ఉన్నారు. 8 డిసెంబర్ 1903 (వయస్సు 83) బ్రైటన్ , సస్సెక్స్ , ఇంగ్లాండ్ మరణించారు.

4.2 పోలికలు :

విశేషమేమంటే, ప్రత్యేకంగా స్పెన్సర్ సమాజం-జీవి మధ్య పోలికలు వ్రాసాడు.

1. జీవి - సమాజం ప్రాణరహిత వస్తువులలాగా కాకుండా సైజులో పెరుగుతూ ఉంటాయి.

2. జీవి - సమాజం సైజులో పెరిగి, ఆ రెండిటి వ్యవస్థలు క్లిష్టతరమవుతాయి. తొలిగా జీవి కేవలం ఒకే సెల్యులర్ ఎనీటిటీగా, సైజు పెరిగాక సెలసంఖ్య పెరుగుతుంది. పైగా, వివిధ అంగాల మధ్య తేడా ఏర్పడుతాయి. సమాజంలోనూ అదే జరుగుతుంది మొదట్లో. సమాజవ్యవస్థ చిన్నదిగా, సింపుల్గా ఉండేది. ఆ చిన్నసమాజంలో ఒకటో, రెండో బాగాలుండేవి. ఆయా కొద్దిభాగాలు తేడా లేకుండా ఒకేరకంగా ఉండేవి. సమాజం పెరిగేకొద్ది అందులోని భాగాలు తేడాలలో, పోలిక లేకుండా ఉంటాయి. ఫలితంగా సమాజం క్లిష్టతరమవుతుంది.

3. సమాజం - జీవిలలో అభివృద్ధితో గూడిన తేడాలున్న వ్యవస్థతోబాటు వాటి ప్రకార్యాలలో కూడా తేడాలుంటాయి. మొదట్లో అట్టి తేడాలతో లేని భాగాలు అన్ని ఒకే విధమైన ప్రకార్యాలు నిర్వర్తిస్తుంటాయి. ఫలితంగా, ఏభాగం ఏప్రకార్యాన్ని నిర్వర్తిస్తుందో కనుక్కోడానికి వీలుగాదు. కాని, భాగాలలో తేడాలొచ్చేసరికి, వాటి ప్రకార్యాలలోని తేడాలను గమనించవచ్చు. ప్రతియొక్క భాగం ఏదో ఒక ప్రకార్యాన్ని విడిగా, అంటే మిగతా భాగాలకన్నా వేరుగా, నిర్వర్తిస్తుంది.

4. జీవి, సమాజంలో కూడా సైజులో, వ్యవస్థలో, ప్రకార్యాలలో వచ్చే తేడాలు కథాజిత్తుగా, ఎడాపెడా రావు, ఏర్పడవు. పైగా, ఆ రెండిటి స్వభావాలు పరిసరాల కారకాలకు సర్దుబాటు చేసుకొన్నాక, సర్దుబాటు అయాక తేడాలు ఏర్పడతాయి. జీవి, సమాజం కూడా పరిసరాల సమస్యలను, పరిసరాల సవాళ్ళను ఎదుర్కొంటాయి. జీవి, సమాజం యొక్క స్వభావాలకు పరిసరాల సవాళ్ళకు, సమస్యలకు పొందిక కుదిరినపుడు, ఆ పొందిక ఫలితంగా సైజులో, వ్యవస్థలో, ప్రకార్యాలలో తేడాలు సంభవిస్తాయి.

5. జీవి, సమాజం రెండూ కూడా విడిభాగాలజాతిగా ఉంటుంది దేనికదే..ఆ భాగాలు మొత్తంగా ఉన్నా, అవి వేటికవే పనిచేస్తాయి. అవి కొంత మేరకు స్వాతంత్ర్యం, కంటి న్యూటీ పొంది ఉంటాయి. మొత్తాన్ని వినాశనం చేసినప్పటికి, జీవి, సమాజంలో కొన్ని భాగాలు పనిచేస్తూనే ఉంటాయి. ఉదాహరణకు జీవి చనిపోయాక, కొన్నిభాగాలు ప్రాణంతో కొంతసేపు ఉండవచ్చుకాని, అవి వాటి ప్రకార్యలు నిర్వహించలేవు. అదేవిధంగా సమాజంభూకంపం యుద్ధం లేక ఏదైనా విపత్తువల్ల నాశనం అయినా, సమాజం మొత్తం అవ్యవస్థకు

లోనయినా కొన్నిభాగాలు పనిచేస్తూ ఉంటూ ఉంటాయి. ఉదాహరణకు కుటుంబాలు, మతపర ఆచారాలు, స్థానిక సమూహాలు.

6. జీవి, సమాజం మధ్య మరొక పోలిక ఉంది. జీవి తన ప్రకార్యాలు నిర్వర్తించడానికి కొన్ని వ్యవస్థలు బాధ్యత వహిస్తాయి. అంటే జీవి తన ప్రకార్యాలు చేయడానికి కారణం వ్యవస్థలే. జీవిలో జీర్ణవ్యవస్థ, నరాలవ్యవస్థ, రక్తప్రసార వ్యవస్థ ప్రధానమైనవి. అదేమాదిరిగా సమాజంలో కూడా రెగ్యులేట్ వ్యవస్థ (అంటే ప్రభుత్వం,) దృఢముగా నిర్వహించు వ్యవస్థ (అంటే పరిశ్రమ మరియు వ్యవసాయం) మరియు పంపిణీ వ్యవస్థ (అంటే యాత్రా, ప్రసార సౌకర్యాలు) ఉంటాయి. ఈ పైమూడు వ్యవస్థలు జీర్ణవ్యవస్థ, రక్తప్రసారణ వ్యవస్థ, నరాల వ్యవస్థలు జీవిలో పని చేసినట్లే, సమాజం పనిచేయడానికి సహాయం చేస్తవి, దోహదం చేస్తవి.

ఈ పైవిధంగా స్పెన్సర్ జీవికి సమాజానికి ఉన్నపోలికలను వివరించాడు. అయితే ఆ పోలికవలన సమాజస్వభావ వివరణమీద పెద్దగా వెలుతురు ప్రసరింపబడలేదు. అంటే సమాజ స్వభావాన్ని స్పెన్సర్ తన జీవి సమాజం పోలికలలో వివరణ సంపూర్ణంగా ఇవ్వలేదు. స్పెన్సర్ పోలికలు నిజానికి శృతిమించాయి. పోలికలు ఎంతవరకు లాగేడంటే, పొడింగించాడంటే ఇంగ్లాండులోని రాజుకౌన్సిల్ని మనస్సులోని ప్రధానమైన భాగమైన మెడుల్లా అబ్లంగటాతో హౌస్ ఆఫ్ లార్డ్స్ ని సెరిబిల్లమ్ మరియు హౌస్ ఆఫ్ కామన్స్ ని సెరిబ్రమ్తో పోలుస్తాడు. జీవి సమాజం మధ్య పోలికను అతిగా చేసి చెప్పాడు స్పెన్సర్.

4.3 తేడాలు :

పోలికలతోబాటు స్పెన్సర్ జీవి - సమాజం మధ్య ముఖ్యమైన తేడాలను గుర్తించాడు.

1. మొదటి తేడా ఏమంటే, జీవిలోని వివిధ భాగాలు సమగ్రంగా, మొత్తంగా, కలసిమెలసి ఉన్న భౌతిక అంశంలాగా, ఉంటాయి. జీవిలో భాగాలు అతి సామీప్యంగా ఉంటాయి సమాజంలో భాగాలు విడివిడిగా విసిరేసినట్లు ఉంటాయి.

2. ఉదాహరణకు కుటుంబాలు దేశంలో వివిధ ప్రాంతాల్లో, విస్తరించి, ఉంటాయి. అదేవిధంగా స్కూళ్ళు. వ్యాపారసంస్థలు, సమూహాలు, సంస్థలు కనక్షన్ లేకుండా, విడిగా, సపరేట్ గా ఉంటాయి. సమాజంలో రెండోతేడా ఏమనగా జీవిలో చేతన చిన్న మొత్తంలో కేంద్రీకరించి ఉంటుంది. దానినే బ్రెయిన్ అంటారు. సమాజంలో చేతన మొత్తంలోకి విస్తరించబడి ఉంటుంది. సమాజంలో అన్ని విభాగాలలో వాటి చేతన స్థానాలుంటాయి.

3. మూడో తేడా ఏమంటే జీవిలో ఏ భాగానికి ఉండే ప్రకార్యం, ఆ భాగానికి ఉంటుంది. ఒక భాగం బాధ్యత, పని, ప్రకార్యం మరొక భాగం నిర్వర్తించదు. ఉదాహరణకు బ్రెయిన్ ఆలోచనా కేంద్రం ఆలోచించడం అనేది బ్రెయిన్కాసహా మరోభాగం చేయలేదు. అలా జీర్ణకోశం యు నిర్వర్తిస్తుంది. ఈ ప్రత్యేక కార్యక్రమాలను జీవిలో ఉన్న ఇతర భాగాలు ఏవీ చేయలేవు. చేయవు, పైగా ఇన్ సెన్సిటివ్ ఉంటాయి. సమాజంలో పరిస్థితి వేర్వేరుగా ఉంటుంది. సమాజంలో ఏ భాగం స్పెషలైజ్, ప్రత్యేకంగా అందుకోసమే, ఆ పని కోసమేనని కేటాయించబడి ఉండదు. ఉదాహరణకు ప్రభుత్వం ఒక్కటే అథారిటీ కేంద్రంగా ఉండదు. అలాగే మతం ఒక్కటే నమ్మకానికి కేంద్రంగా ఉండదు. కొంతమేరకు, ప్రభుత్వం మతం భాధ్యతలను, పనులను, సమాజంలోనున్న మరికొన్ని ఏజన్సీలు కూడా నిర్వర్తిస్తాయి.

4. నాల్గో తేడా ఏమంటే, జీవిలోనున్న వివిధ భాగాలు మొత్తంయొక్క యోగక్షేమం కోసం పనిచేస్తాయి. జీవిలో మొత్తం అనేది భాగాలకన్నా ప్రాముఖ్యంతో ఉంటుంది. భాగాలు, మొత్తం కోసం పని చేస్తాయి. మొత్తం అనేది పరమావధికాని, మార్గం, మీన్స్ గాదు. పైగా దానికదే అంతం. జ్ఞానేంద్రియం, బుద్ధి ప్రతి భాగంలో విడిగా లేకుండా, కామన్ గా ఉండటంవల్ల ఈ స్థితి నెలకొంటుంది. సమాజంలో మొత్తం భాగాలకోసం అంటే వ్యక్తుల కోసం ఉంటుంది. కామన్గా జ్ఞానేంద్రియంలేకుండా, వ్యక్తిగత జ్ఞానేంద్రియం వల్ల మొత్తం ముఖ్యంగాదు, అంచేత, సహజంగా ఆ స్థితిలో మొత్తం యొక్క యోగక్షేమం మాత్రమే పరమావధిగాదు ముఖ్యం ఏమిటంటే భాగాలయోగక్షేమం.

5. స్పెన్సర్ చెప్పిన ఈ తేడాలతోబాటు, ఆధునిక విమర్శకులు ఇంకా విశేషమైన తేడాలు జీవికి, సమాజానికి మధ్య ఉన్నాయని పేర్కొంటారు. ఒకవేళ సమాజం, జీవిలాగా ఉంటే, సహజంగా అది పుట్టుక, పెరుగుదల, వృధాప్యం, మరణం లాంటి దశలు ఎదుర్కోవాలి. కాని, లెస్టర్వార్డ్ తదితర ఆధునిక తర్వాత రచయితలు పేర్కొన్నట్లు సమాజం మరణించడం జరగదు. సమాజంలో వ్యక్తులున్నంతవరకు, వారిమధ్య సంబంధాలు, చర్యలున్నంతవరకు, ప్రణాళికలున్నంతవరకు సమాజం మరణించడం అనే సమస్య ఉద్భవించదు.

స్పెన్సర్ జీవి-సమాజం మధ్య తేడాలు గుర్తించినా, పోలికలను కాదనలేదు. అతను వ్రాసిన పుస్తకంలో ప్రిన్సిపల్స్ ఆఫ్ సోషియాలజీలో రెండో భాగంలోని సెంట్రల్ థిమ్ జీవి - సమాజం పోలికే అయితే ఆ సిధ్ధాంతానికీ కట్టుబడి ఉన్నట్లు కాదంటాడు అతను. అతను తన భావనను ఈ క్రింది విధంగా పేర్కొన్నాడు "నేను జీవి సమాజ పోలిక సిద్ధాంతాన్ని మంచెలాగా, పరంజు, సారువలాగా వాడాను. మంచె, పరంజు తీసివేస్తే, వివరణకు మిగులుతుంది

తన కాళ్ళమీద" కాని దురదృష్టవశాత్తు అతను ప్రయత్న పూర్వకంగా, నిరంతరంగా సోషల్ ఆర్గానిజమ్ అనే పదాన్ని సమాజం పదం స్థానంలో వాడతాడు. జీవి సమాజంపోలికనేది స్పెన్సర్కు ఆబ్సెషన్ లాంటిది. అతని మనస్సులో అదే ఆలోచన నిరంతరంగా ఉండిపోయింది. పైగా అతని ప్రిన్సిపల్స్ ఆఫ్ సోషియాలజీలో ఒక చాప్టర్ పేరు "సొసైటి ఈజ్ యాన్ "ఆర్గానిజమ్" .

4.4 ముగింపు (జీవి - సమాజపోలిక):

స్పెన్సర్ సమాజాన్ని జీవిగా వివరించినా. నిజానికి అతనికి సమాజం జీవి కాదని రెండిటి మధ్య తేడలున్నాయని ఆతనికి అవగాహన ఉంది.

స్పెన్సర్ థియరీ మీద విమర్శ కేంద్రీకరణ దేనిమీద జరిగిందంటే, జీవిసమాజ పోలిక అనేది మంచిగాదని, ఆ పోలికే ఆధారం అని స్పెన్సర్ భావించడం అనే భావనమీద.

4.5 ముఖ్య పద కోశం :

1. House of commons = బ్రిటీష్ పార్లమెంట్లో లోయార్ హౌస్
2. House of Lord = అప్పర్ హౌస్
3. King's Council = బ్రిటిష్ మంత్రి వర్గం
4. Organic Analogy = జీవితో సమాజాన్ని పోల్చడం
5. Telic Concept = అంతిమ ఉద్ధేశం, గురి ప్రాముఖ్యతను చెప్పేభావన.

4.6 స్వీయ అంచనా ప్రశ్నలు :

1) స్పెన్సర్ యొక్క సమాజం-జీవి పోలికకు చెప్పిన ఆధారాలేవి?.
2) స్పెన్సర్ సిద్ధాంతమైన సమాజం-జీవి పోలికను గూర్చి వ్యాఖ్యానించుము.
3) పరిణామ సిద్ధాంత పరంగా స్పెన్సర్ యొక్క జనరల్ లా వివరింపుము?
4) సామాజిక పరిణామ సిద్ధాంతం స్పెన్సర్ పేర్కొన్న రెండు స్కీమ్లు పరిశీలించుము?

4.7 ఉపయుక్త గ్రంధాలు :

1. Sociological thought from to Sorokin by Abraham Francis and norgan, John Henry
2. An Introduction to the history of sociology by Barnes, Harry Elmer
3. Masters of Social Thought coser
4. The making of Sociology Fletcher Ronald
5. Sociological Theory its Nature, growth Timasheff, Nicholas.

పాఠం - 5
హెర్బర్ట్ స్పెన్సర్ పరిణామ సిద్ధాంతం

లక్ష్యము :

ఈ పాఠం ఉద్దేశం, ఆశయం పరిణామ సూత్రాలు తెలుసుకోవడం మరియు ఆర్గానిక్ లేక అంగిక నమూనా భావనను తెలుసుకోవడం.

పాఠ్యాంశ నిర్మాణ క్రమం :

5.1 పరిణామ భావన

5.2 పరిణామ సూత్రం

5.3 విశ్వవ్యాపిత సత్యాలు

5.4 పరిణామం

5.5 రెండు ఆలోచనా ధోరణులు

5.6 మిలిటెంట్ సమాజం

5.7 సామాజిక వ్యవస్థ

5.8 ముగింపు

5.9 ముఖ్య పదకోశం

5.10 స్వీయ అంచనా ప్రశ్నలు

5.11 ఉపయుక్త గ్రంధాలు

5.1 పరిణామ భావన :

హెర్బర్ట్ స్పెన్సర్ అన్ని దిగ్విషయాలను మూడు కేటగిరీలుగా విభజించాడు.

అవి :

i. ఇన్ ఆర్గానిక్ లేక ప్రాణ రహిత వస్తు సముదాయం.

ii. ఆర్గానిక్ లేక ప్రాణంలో ఉన్నవి

iii. సూపర్ - ఆర్గానిక్ : సమాజాలుగా ప్రాణ జీవులుగా రూపొందడం.

స్పెన్సర్ ప్రకారం ఈ మూడింటి మధ్య కామన్ గా కొన్ని విషయాలున్నాయి అవన్నీ పరిణామ సిద్ధాంతం వల్ల గైడ్ చేయబడతాయి. స్పెన్సర్ ప్రకారం మూడు కూడా పరిణామ సిద్ధాంతం వల్ల నిర్వహించబడుతున్నాయి. పరిణామ సిద్ధాంతం అన్నిటికీ ప్రధానమైంది. దాని ప్రభావానికి లోనుకాకుండా, బద్ధుడు కాకుండా ఏదిఉండదు. అంటే సంభవించే ప్రతిస్థితి పరిణామం నిర్ణయిస్తుంది.

స్పెన్సర్ ప్రకారం పరిణామం ప్రాణ జీవులలోనూ, సమాజాలలో గమనం గనుక, ఉంటుంది గనుక అవగాహనకు అనుకూలంగా ఉంటుంది. పరిణామ ప్రాసెస్ను అర్థం చేసుకొని దాని స్వభావాన్ని గూర్చి తెలుసుకోవచ్చు. (అయితే దురదృష్టవ శాత్తు, స్పెన్సర్ వ్యక్తులు, సమాజాల పరిణామం, సమాజ స్వభావాన్ని ఏ విధంగా తెలియజేస్తుందో వివరించలేదు.)

పరిణామ భావన స్పెన్సర్ మనస్సులో ప్రభలంగా ఉంది. సమాజగతి శీలత పరిణామ ప్రాసెస్ నుంచి ఊపందుకొంటుంది. పరిణామ ప్రాసెస్ సమాజ హేతువుగా కారణంగా ఉంటుంది. ఈ స్థితి సమాజగతిశీలతను వివరిస్తుందని స్పెన్సర్ భావిస్తాడు. కాబట్టి అతని ప్రకారం సమాజ శాస్త్రం, సమాజాన్ని పరిణామ ప్రాసెస్ దృష్టితో అధ్యయనం చేయాలి. సోషియాలజీ సైన్సుగా రూపొందాలంటే, తప్పకుండా పరిణామ సిద్ధాంతాన్ని ఆధారంగా చేసుకోవాలని భావిస్తాడు.

5.2 పరిణామ సూత్రం :

అభివృద్ధితో స్వాతంత్రత ఉండి, ఒక దశకు మరి ఒక దశకు భిన్నత ఉండి, తర్వాత దశ అంతకు పూర్వపు దశ మీద అభివృద్ధిని సూచించే ప్రక్రియ పరిణామం. ఇది విశ్వవ్యాపితలక్షణం. ప్రతి దానిలోనూ పరిణామము జరుగుతుంది. క్లుప్తంగా చెప్పాలంటే విశ్వంలో ఈ విధమైన విశ్వవాపిత పరిణామ భావన, నేపధ్యంలో స్పెన్సర్ పరిణామ సిద్ధాంతాన్ని నున్న సమస్తం రూపాంతరం చెందుతంది. రూపొందిస్తాడు, ఫిజిక్స్ సూత్రాలననుసరించి సిద్ధాంతాన్ని అభివృద్ధి చేస్తాడు. జనరల్ పరిణామ సూత్రం అనే పేరుతో ఆ సూత్రం వస్తు సముదాయానికి, ప్రాణంతో ఉన్నవాటికి వ్యక్తులకు, సమాజాలకు అన్వయించబడుతుంది. ఈ సూత్రం మూడు విశ్వవ్యాపిత సత్యాలను, నాల్గు ప్రతిపాదనలు కల్గి, ఒకదానిమీద ఒకటి ఆధారపడి, అన్నీ పరిణామ సిద్ధాంతం మీద ఆధారపడిఉంటాయి.

5.3 విశ్వవ్యాపిత సత్యాలు :

1. శక్తి యొక్క నిరంతరత్వం పరిణామం వాతావరణంలో ఉండే శక్తి ప్రేరణతో వాటిల్లుతూ, జ్ఞానాన్ని ఉన్నత దశకు పెంపొందిస్తుంది. అవి ఎల్లప్పుడూ ఉంటాయి. ఆ నిరంతరత్వం వల్లనే పరిణామం ఎల్లప్పుడు సంభవిస్తుంది.
2. ద్రవ్య పదార్థం : ద్రవ్య పదార్థం యొక్క నాశనం లేని తనం : పరిణామ ప్రాసెస్లో పదార్థ వినాశనం ఉంటుంది. ఆ వివాశనం పూర్తి పతనాన్ని కల్గజేయుదు పైగా, మరొక దశలో ద్రవ్య పదార్థం సమన్వయం చెంది నాశనం లేని తనాన్ని బుజువు చేసుకొంటుంది. ఏ విధమైన మార్పులలోనైనా, ద్రవ్య పదార్థం ఉండటమేగాక లేకుండాపోదు.
3. పదార్థం నిరంతరత్వం: పదార్థం ఒక రూపం నుంచి మరొక రూపానికి మారుతున్నపుడు, పదార్థంలో ఇమిడి ఉన్న శక్తి మొదటి రూపం నుంచి తర్వాత రూపానికి చేరుతుంది. పదార్థం రూపాంతరం చెందుతూ శక్తిని నిరంతరం కొనసాగిస్తూంటుంది.

ద్వితీయ ప్రతిపాదనలు : ఇవి నాల్గు ఈ నాల్గు ప్రతిపాదనలను ఈక్రింది విధంగా పేర్కొనవచ్చును.

1. పరిణామాన్ని ప్రోద్భలం చేసే శక్తులు పరస్పర సంబంధితాలయి ఉంటాయి. వాటి మధ్య సంబంధం తాత్కాలికం కాదు పర్మనెంట్గా -నిరంతరం కొనసాగుతుంది.
2. పదార్థ శక్తులు పోవు పైగా సమానత్వాన్ని పొందుతాయి.
3. పరిణామక్రమంలో, పదార్థం ఏ విధమైన ఆటంకం ఏ శక్తి నుంచి ఉండని విధంగా పదార్థం మార్పు జరుగుతుంది.
4. ఈ విధమైన మార్పులో-రిధమ్ ఉంటుంది. అన్వయించబడే భావాలు ఈ మూడు విశ్వవాపిత సూత్రాలు నాల్గు ద్వితీయ ప్రతిపాదనలు కలిపి పరిణామ సిద్ధాంతం అవుతుందని స్పెన్సర్ భావించాడు. ఆ సిద్ధాంతం పరిపూర్ణం కావడానికి అతడు నాల్గు భావాలు కూడా కలుపుతాడు.

a. **సజాతీయమైన వాటిల్లో నిలకడలేని తనం** : సజాతీయమైన పదార్థంలో నిలకడలేని తనం ఉంటుంది. వాతావరణంలో మార్పు కలగజేఫే ఈ శక్తుల ప్రభావం వల్ల అది సజాతీయత కోల్పోయి అనేక రూపాలయి తేడాలతో ఉంటుంది.

b. **ప్రభావాలు రెట్టింపు :** అనేక రూపాలయి, తేడాలుచ్చాక అది జాయమెట్రిక్ రేషియోలో (అంటే 1,2,3, లాగా గాక, 2,4,8 లాగా) రెట్టింపవుతుంది. స్వయం పోషకత్వంతో, క్లిష్టతరంగా తయారవుతుంది. చాలా భాగాలు పెరిగి అనేక తేడాలు కల్గి ఉంటాయి.

c. **వేరు చేయుట :** విభేధీకరణ ఒక సారి తటస్థించాక, యూనిట్లలో స్పెషలైజేషన్ పెరుగుతుంది. ఈయూనిట్లు వేటికవే, ప్రత్యేకంగా పనిచేస్తున్నా, ఒక దశలో 'అవిమొత్తంగా తయారవుతాయి. ఒకేరకమైన యూనిట్లు కలసి మొత్తంగా రూపొందుతాయి.

d. **సమతుల్యం :** మొత్తంగా తయారయినది మరల విడిపోయే ప్రాసెస్కు లోనవుతుంది. అయితే ఈ ప్రాసెస్లో కంట్రోల్ హద్దు ఉంటుంది. పదార్థం, వాతావరణం మధ్యసమన్వయం ఏర్పడ్డాక, వాతావరణంలోని వివిధ శక్తులకు పదార్థం చక్కగా సర్దుబాటుచేసుకొన్నాక విభేదీకరణ ప్రాసెస్కు లిమిట్, హద్దు ఏర్పడుతుంది.

5.4 పరిణామం :

ఈ పై నాల్గు అన్వయించబడే భావాలతో స్పెన్సర్ యొక్క పరిణామ సిద్ధాంతం పూర్తవుతుంది మరియు పరిణామ ప్రాసెస్ యొక్క పూర్తి చిత్రం రూపొందుతుంది. పరిణామసిద్ధాంతం ప్రకారం ఏ పదార్థం అయినా తొలుత మిశ్రమము కాకుండా ఐక్యతగానే ఉంటుంది. సజాతీయమైన, అచ్చమైన పదార్థం అనివార్యంగా నిలకడలేని విధంగా ఉంటుందీ.

పదార్థం వాతావరణంలోని మార్పుకు అనుకూల శక్తుల ప్రభావానికి లోనవుతుంది. గనుక పాత స్థితిలో పదార్థం ఉండలేదు. మిశ్రమంకాని, అచ్చమైన పదార్థంలో విభేదీకరణ సంభవిస్తుంది. ఆ స్థితిలో వివిధ ప్రత్యేకతరహా యూనిట్లు పదార్థంలో నెలకొంటున్నాయి. ఈ ప్రాసెస్లో పదార్థం నానావిధాలైన రూపాలుగా తయారువుతంది. ఒకే తరహా యూనిట్లన్నీ గుత్తగా, సమూహంగా తయారవుతాయి. ఆ సమూహం చక్రీయమైన విభేదీకరణతో 'మరియు మొత్తంగానూ కొనసాగుతుంది. ఈ నిరంతర ప్రాసెస్ (దీనినే పరిణామం అంటాడు స్పెన్సర్) సమతుల్యం దశ ఏర్పడేదాకా కొనసాగుతుంది.

సూపర్ ఆర్గానిక్ పదార్థం అయిన సమాజ వ్యక్తులు కూడా పరిణమం ప్రాసెస్కు లోనవుతారు. మొదట్లో సమాజం చిన్నదిగా ఒకే విధంగా, మొత్తంగా ఉండేది. కొద్ది భాగాలతో అటు వాటిల్లో తేడాలు లేకుండా, దాదాపు అవే ప్రకార్యాలు నిర్వర్తిస్తూ ఆ భాగాలుండేవి. ఏభాగం ఏ విధమైన ప్రకార్యల నిర్వర్తించేది చెప్పగలిగే స్థాయి కూడా లేదు. ఆభాగాలకు కలసి ఉండటంలో పొందిక ఈ సూపర్ ఆర్గానిక్ భాగాలలో ఉండదు. సమాజం ఏ బంధంతో కలసి ఉండదు. పైగా, సమాజవ్యవస్థ ఖచ్చితంగా ఇదమిద్ధంగా రూపొందలేదు. మొత్తాన్ని విడిపోకుండా ఏ రూలుగాని, పద్ధతిగాని లేదు.

స్వాభావికమైన పరిణామ సిద్ధాంతం ప్రభావంతో సమాజం పొందికలేని మొత్తం నుంచి ఖచ్చితమైన పొందికగల వేర్వేరు లక్షణాలు గల దశకు చేరుతుంది. మార్పును ఆపాదించే, తెచ్చే శక్తుల ప్రభావం వల్ల మార్పుకు లోనయి పరిణామం వైపు మొగ్గుచూపుతుంది. స్పెన్సర్ తన ప్రిన్సిపుల్స్ ఆఫ్ సోషియాలజీలో ఈ క్రింది పరిణామ కారకాలను గుర్తిస్తాడు.

1. ఒరిజినల్ బహిర్ కారకాలు :
    a. వాతావరణం, పుష్ప వృక్ష, ఫల, సముదాయం, పర్వతాలు, సముద్రాలు మొదలయినవి.
2. ఒరిజివల్ అంతర్గతకారకాలు :
    a. భౌతిక, మేధోపర, ఎమోషనల్, ఉద్రేకపరమైన మానవుల లక్షణాలు
3. ద్వితీయ కారకాలు :
    a. సమాజంచే వాతావరణాన్ని ప్రగతి శీలపరంగా సర్దుబాటు
    b. జనసాంద్రత సమాజ సైజు
    c. వ్యక్తి - సమాజం పరస్పర ప్రభావం
    d. వ్యక్తులు - సమాజంలో పోగైన సంపద

1. భౌతిక పర అప్లియన్స్
2. భాష
3. జ్ఞాన పెంపుదల
4. ఆచార వ్యవహారాలు, నీతి నియమాలు, సంస్థలు
5. సమాజం మరియు ఇరుగుపొరుగు సమాజాల మధ్య సంఘర్షణ

ఈ పై చెప్పబడిన నిరంతరంగా మర్పు తెచ్చే వివిధ శక్తుల ప్రభావ ఫలితంగా సమాజం మార్పుకు లోనవుతుంది. మొత్తంగా కలిసి మెలసి ఉండే క్షణం పోయి, వేర్వేరు అనేక రూపాలు లక్షణాలు గలదిగా సమాజం రూపొందుతుంది. 'సమాజ భాగాల వ్యవస్థాపరమైనవే గాక, కారకపరమైనవి. అవి పొందిక లేని కార్యక్రమాలు జరుపతాయి. ఈ కార్యక్రమాలన్నీ వేరే వేరేగా స్పెషలైజ్డా కూడా ఉంటాయి. ఒక స్థితిలో మొత్తం అనేది ముక్కలుగా కార్యక్రమం ఒకే భాగం నిర్వర్తిస్తుందేగాని మిగతా భాగాలు ఏవిధంగానూ భాగస్వాములుకావు. ఆ అయే ప్రమాదం ఉంది. అంటే మొత్తంలో ఉన్న భాగాలు ఎప్పుడైతే వేటికవే పనిచేస్తు ఉన్నపుడు, సహజంగా ఆ మొత్తం అని వార్యంగా ముక్కలుగా అవుతొంది. అయితే, ఈ ప్రమాదం వివిధ భాగాల మధ్య నున్నకలివిడినుంచి తప్పిపోయింది. భాగాలు వాటికవే పనిచేస్తున్నా. ఈ భాగాలు కలిసి యూనియన్ గా పనిచేస్తాయి. ఈ పరస్పర సంభందమే సమగ్ర సమతుల్య మొత్తాన్ని రూపొందిస్తుంది.

“సమగ్రమైన మొత్తం చక్రీయమైన తేడాలుగా, వేరువేరు భాగాలుగా ఉంటుంది. ఈ ప్రక్రియ సమాజం, వ్యక్తులు మరియు వాతావరణంలోని మార్పుతెచ్చే శక్తుల మధ్యసమన్వయం, సమగ్రత ఏర్పడిన దాకా ఉంటుంది.

5.5 రెండు ఆలోచనా ధోరణులు :

స్పెన్సర్ సిద్ధాంతంలో రెండు ఆలోచనా ధోరణులున్నాయి. అందులో ఒకటి మరొకదానికన్న కూడా స్పెన్సర్ పరిణామ సిద్ధాంతానికి అతి దగ్గరగా ఉంటుంది.

సింపిల్ కాంపొండు డబ్లీ కాంపొండ్ ట్రిబ్లీ కాంపొండ్

మొదటి ఆలోచనా ధోరణి ప్రకారం పరిణామం సిద్ధాంతంలో సింపిల్గా ఉన్న సమాజం కాంపొండ్గా రూపొందుతుంది. అంటే సమాజం చిన్న దశనుండి పెద్దదశకు చేరుతుంది. ఈ పరిణామ ప్రక్రియలో నాల్గు తరహా సమాజాన్ని గుర్తించడం జరిగింది. అవి సింపిల్, కాంపొండ్, డబ్లీ కాంపొండ్ మరియు ట్రిబ్లీ కాంపొండ్ మొత్తంగా అయే ప్రక్రియలో ఈ తరహా సమాజం తయారవుతుంది. చిన్నతరహా సమాజాలనుంచి కాంపొండ్ సమాజాలు, మళ్లీ డబ్లీ కాంపొండ్ సమాజాలుగా ట్రిబ్లీ కాంపొండ్ సమాజాలు పెంపొందుతాయి. ఏ తరహాకు అదే అంటే వ్యవస్థ సంక్లిష్టతననుసరించి ఒక సమాజం నుంచి మరొక సమాజాన్ని గుర్తించవచ్చు. వాటిల్లో నుండే క్లిష్టతనుబట్టి వాటి ప్రత్యేకతను గమనించవచ్చు. సింప్ల్ సమాజం కుటుంబాలను, కాంపొండ్ సమాజం (క్లార్కు) గోత్రం గుంపును, డబ్లీ కాంపొండ్ సమాజం తెగలను ట్రిబ్లీ కాంపొండ్ సమాజం జాతులను రాష్ట్రాలను కల్గి ఉంటాయి.

సైజు, వ్యవస్థ పెరిగే కొద్దీ అధికార వ్యవస్థలో జీవన విధానంలో తేడాలొస్తాయి. చిన్న తరహా సమాజాలలో జీవితం దేశ దిమ్మరిగా ఉంటుంది. నియంత్రణ కేంద్రం, ప్రజల మంచి కోసం, ఉండదు. సమాజం కాంపొండ్ అయాక దేశ దిమ్మరితనం తగ్గుతుంది. పైగా సమాజ నియంత్రణ కేంద్రం ఏర్పడుతుంది. ఇంకా సమాజం కాంపొండ్ అయాక, దేశ దిమ్మరతనం ఇంకా తగ్గాక, జీవితంలో స్థిరత్వం వస్తుంది. సమాజం ట్రిబ్లీ కాంపొండ్ అయాక జీవితంలో బాగా స్థిరత్వం ఏర్పడి; సమాజ వ్యవస్థ నిలకడగా, పక్కాగా ఉండి మంచి బలమైన గట్టి ప్రభుత్వం ఏర్పడుతుంది.

ఈ క్రింది చార్ట్ ద్వారా వివరాలు గ్రహించవచ్చు.

సమాజరకం	హెడ్ షిప్ లేక నాయకత్వం	జీవిత విధానం
చిన్న సమాజం	నాయకత్వం లేని (దశ)	దేశ దిమ్మరిత్వం
కాంపొండ్ సమాజం	కధాజిత్తుగా అప్పుడప్పుడూ నాయకత్వం (ఏర్పడేదశ)	పూర్తిగా స్థిరపడని దశ
డబ్లీ కాంపొండ్	నిలకడలేని నాయకత్వం	స్థిరపడని లేదా స్థిరపడిన దశ
ట్రిబ్లీ కాంపొండ్	నిలకడ గల నాయకత్వం	స్థిరపడిన దశ

మిలిటెంట్ పారిశ్రామికమైన : -

ఇంతముందు, స్పెన్సర్ యొక్క రెండు ఆలోచనల ధోరణుల గూర్చి చెప్పుకొన్నాం. రెండో ఆలోచన ప్రకారం మరో రకమైన వేరే విధమైన పరిణామం ఏర్పడి మిలిటెంట్ సమాజం నుంచి పారిశ్రామిక సమాజం దశకు చేరుతుంది. ఆ విధంగా రెండు తరహాలైన సమాజాలను గుర్తించడం జరిగింది. ఈ రెండు తరహా సమాజాలు మిలిటెంట్, ఇండస్ట్రియల్ దేనికదే పోలిక లేకుండా ఉంటాయి.

5.6 మిలిటెంట్ సమాజం :

మిలిటెంట్ సమాజం ఆ పదమే సూచిస్తున్నట్లు మిలిటరీ కార్యక్రమాల లక్షణాలతో ఉంటుంది. ఆ తరహా సమాజ వ్యవస్థకు మిలిటరీ నాయకత్వం ఉంటుంది. ఆ నాయకత్వం ఆధ్వర్యంలో కార్యక్రమాలు సమాజంలో నిర్వహించబడుతూ ఉంటాయి. అన్ని అంశాలలో - మత పరమైనవి కూడా - మిలటరీ నాయకత్వం నిరంకుశంగా ఉంటారు. ప్రజలు క్రమశిక్షణగా ఒక విధంగా చెప్పాలంటే ప్రజలు బానిసలుగా ఉంటారు. ప్రజల ప్రభుత్వం మధ్య బలవంతపు బ్రాహ్మణార్థంలాగా సహకారం ఉంటుంది. ప్రైవేట్ జీవితం, పబ్లిక్' జీవితం మధ్య స్పష్టమగు ప్రత్యేక గుర్తింపు అతి దగ్గరగా ఉంటుంది. రాజ్యం ప్రైవేట్ జీవితంలోని అన్ని అంశాలలోనూ జోక్యం చేసుకొంటుంది. ఎప్పుడూ అవసరం అనుకొంటే అపుడు, వేళా పాళా లేకుండా సమయ సందర్భం కూడా లేకుండా ప్రైవేట్ జీవితాల్లో జోక్యం చేసుకొంటుంది. మానవ, వ్యక్తిగత హక్కులుండవు. పైగా సమాజ సభ్యులు మొత్తం కోసం అంటే సమాజం కోసమేగాని, మొత్తం భాగాలు కోసం కాదు అనే వాదన :: మిలిటెంట్ సమాజంలో వ్యక్తి స్వేచ్ఛ ఆటంకాలను, అవరోధాలను సమర్థిస్తుంది.

5.7 సామాజిక వ్యవస్థ :

సామాజిక వ్యవస్థ పనితీరు మిలిటరీ - పొలిటికల్ స్థితి ననుసరించి క్రమపద్ధతిలో ఉంటుంది. ఏ విధమైన చలనశీలత లేకుండా వ్యక్తులు గ్రేడులలోకి, నిర్ణీత స్థానాల్లో ఉంచబడతారు.

పారిశ్రామిక తరహా సమాజం ఉన్నత దశకు చెందినదై ఉంటుంది. మిలిటెంట్ సమాజం లాగా ఉండదు. పారిశ్రామిక సమాజానికి మిలిటెంట్ సమాజానికి తేడా పరిశ్రమల సంఖ్యలో లేదు ఎందుకంటే మిలిటెంట్ సమాజంలో కూడా పరిశ్రమలుంటాయి. అయితే తేడా రెండిటి మధ్య పారిశ్రామికాభివృద్ధి మీద కేంద్రీకరించడంలో ఉంది. పారిశ్రామిక సమాజంలో ముఖ్యమైనవి పరిశ్రమలు. పారిశ్రామిక విధానాలు మిలటరీ అంశాలకన్నా ప్రాముఖ్యతతో ఉంటాయి. మిలిటరీ కార్యకలాపాలు, రెగ్యులేటరీ సిస్టమ్, పారిశ్రామిక అంశాలకన్నా ప్రాముఖ్యత లేకుండా నేపథ్యంలోకి నెట్టి వేయబడుతాయి. అంటే పారిశ్రామిక అంశాలకే ప్రాముఖ్యత ఉంటుంది. వ్యక్తి స్వేచ్ఛ, సృజనాత్మకత పారిశ్రామికాభివృద్ధికి మౌలికమైన అత్యవసరమైనవి గనుక రాజ్యం వ్యక్తి హక్కులను, సృజనాత్మకతను ప్రోద్బలిస్తుంది, ఊతమిస్తుంది. వ్యక్తి స్వేచ్ఛకు సృజనాత్మకతకు ప్రాముఖ్యత. తగిన గుర్తింపు ఉంటుంది. వ్యక్తుల పారిశ్రామిక కార్యకలాపాల్లో రాజ్యం జోక్యం చేసుకోకుండా ఉంటుంది. అతి తక్కువ, నామమాత్రమైన కంట్రోలు మాత్రమే ఉంటుంది. ఒక విధంగా సపోర్టు రాజ్యం నుంచి ఉంటుంది కూడా.

కంట్రోలు, వత్తిడి, ఆధిపత్యం, నియంత్రత్వపోకడలు లేనపుడు వ్యక్తుల సహకారం రాజ్యానికి సహజంగా ఉంటుంది. పెత్తం దారీపోకడలు రాజ్య వ్యవస్థలో లేనపుడు స్తిరీకరణలో కూడా సంక్లిష్టత, రెజిడిటీ కఠినత్వం ఉండదు. పైగా వ్యక్తులు ఒక స్థానం నుంచి మరొక స్థానానికి స్వేచ్ఛగా గతిశీలత చెందుతూంటారు.

స్పెన్సర్ ప్రకారం భవిష్యత్లో పారిశ్రామికత్వం పరిపక్వత చెందే కొద్దీ, పరిణామ ప్రక్రియ బాగా వాటిల్లి నీతివంతమైన, నైతిక విలువలతో ఉండిన రాజ్యం అవతరిస్తుంది. ఆ రెజిమ్లో ఆ ప్రభుత్వ అధ్వర్య దశలో మానవుని నైతిక తనం, స్వభావం సమాజ ప్రధాన ఆశయంగా ఉంటుంది.

5.8 ముగింపు :

రెండు విధాలైన పరిణామ స్కీమ్లు, స్పెన్సర్ ఉద్ఘాటించినా కూడా, చిన్న సమాజ దశనుంచి పెద్ద సమాజ దశ వరకు, పరిణామం చెందే విధానమే అతని సిద్ధాంతంలో ప్రాముఖ్యత వహించింది. పరిణామం క్రమంగా, ప్రగతి పరంగా యూనిఫార్మ్ గా, ఒకే విధంగా వాటిల్లుతుందనేది మౌలికమైన భావన, ప్రధానమైన భావన స్పెన్సర్.

"అయితే కొంత మంది విమర్శకుల ప్రకారం పరిణామం ఎల్లప్పుడూ ప్రగతి పరంగా ఉండదు. అపుడపుడు, కొన్ని సమయాల్లో పరిణామానికి వ్యతిరేకంగా, యూనిఫారం కాకుండా మల్టీ ఫారంకు అనుకూలంగా ఉంటుందని విమర్శకులు వాదిస్తారు. నిజానికి స్పెన్సర్ కూడా పరిణామం ఎల్లప్పుడూ ప్రగతి పూర్వకంగానే ఉండకపోవచ్చని అంటాడు. అనుకూల పరిస్థితులు, స్థితిగతులున్నపుడు మాత్రమే ప్రగతిపరంగా పరిణామం ఉంటుంది. సమాజభిన్నత్వానికి అనుకూలంగా, మరియు సమాజ ప్రగతి పూర్వకంగా చర్యలున్నంత వరకు పరిణామం ప్రగతి పరంగా ఉంటుంది. లేనట్లయితే సమాజంలో వ్యతిరేక ప్రక్రియ నెలకొంటుంది.

5.9 ముఖ్య పద కోశం :

Compound Society	:క్లిష్టతరమైన, విభేదీకరణ పరంగా ఉండే సమాజం. గోత్రాల ఏక వంశీయుల ప్రాతిపదిక పై -ఏర్పడ్డ, బంధు సమూహం తరహా కుటుంబాలు కల్గి ఉంటుందా సమాజం.
Doubly compound Society	కాంపౌండ్ సమాజం కన్న ఎక్కువ క్లిష్టతరమైన, విభేదీకరణతో ఉన్న తరహా సమాజం.
Industrial Society	:తెగలతో కూడిన సమాజం అది మిగతా అన్నిటికన్నా మిన్నగా పారిశ్రామిక కార్యకలాపాలే ఎక్కువగల సమాజం.
In-organic	:జీవంలేని
Militant Society	:మిలటరీ కార్యకలాపాలు గల సమాజం
Organic	:జీవం కలది.
Simple Society	:యూనిఫార్మ్గా ఉండి, విభేదీకరణ లేని సమాజం దీనిలో కొన్ని కుటుంబాలుంటాయి

Super Organic :స్పెన్సర్ ప్రకారం జీవంగల వ్యక్తులతో కూడిన సమాజం సూపర్ ఆర్గానిక్ సమాజం. విడి వ్యక్తులకంటే అది ఎక్కువైనది.

Tribly Compound Society :కాంపౌండ్ సమాజం కన్న అధిక క్లిష్టతరమైన, విభేధీకరణ పొందిన సమాజం తెగల కలయిక వల్ల ఏర్పడిన జాతులను కల్గి ఉన్న సమాజం.

5.10 స్వీయ అంచనా ప్రశ్నలు :

1. స్పెన్సర్ యొక్క సమాజం-జీవి పోలికకు చెప్పిన ఆధారాలేవి?.
2. స్పెన్సర్ సిద్ధాంతమైన సమాజం-జీవి పోలికను గూర్చి వ్యాఖ్యానించుము.
3. పరిణామ సిద్ధాంత పరంగా స్పెన్సర్ యొక్క జనరల్ లా వివరింపుము?
4. సా మాజిక పరిణామ సిద్ధాంతం స్పెన్సర్ పేర్కొన్న రెండు స్కీమ్లు పరిశీలించుము?

5.11 ఉపయుక్త గ్రంధాలు :

1) Sociological thought from to Sorokin by Abraham Francis and norgan, John Henry
2) An Introduction to the history of sociology by Barnes, Harry Elmer
3) Masters of Social Thought coser
4) The making of Sociology Fletcher Ronald
5) Sociological Theory its Nature, growth Timasheff, Nicholas.

పాఠం - 6
కార్ల్ మార్క్స్ గతి తార్కిక భౌతిక వాద సిద్ధాంతం

లక్ష్యము :

సామాజిక సిద్ధాంతాలు ప్రవచించి వారిలో అగ్రగణ్యుడయిన కార్ల్ మార్క్స్ రచనలు విద్యార్థికి పరిచయం చేయడమే ఈ పాఠ్యాంశం ఉద్దేశ్యం. (కార్ల్ మార్క్స్) వర్గం, గతి తార్కిక భౌతిక వాదం గూర్చి కార్ల్ మార్క్స్ భావనలు విద్యార్థికి తెలియజేయడం ఈ పాఠ్యాంశం మరో ఆశయం.

పాఠ్యాంశ నిర్మాణ క్రమం :

6.1 కార్ల్ మార్క్స్ జీవితం

6.2 వర్గం గతి తార్కిక భౌతిక వాద సిద్ధాంతం

6.3 మార్క్స్

6.4 క్లుప్తంగా మార్క్స్ భావవలు – అంచనా

6.5 గతి తార్కిక భౌతికవాదం - మార్క్స్ సిద్ధాంతం

6.6 చారిత్రిక భౌతికవాదం

6.7 ముఖ్య పదకోశం

6.8 స్వీయ అంచనా ప్రశ్నలు

6.9 ఉపయుక్త గ్రంధాలు

6.1 కార్ల్ మార్క్స్ జీవితం :

కార్ల్ మార్క్స్ (మే 5, 1818 - మార్చి 14, 1883) జర్మన్ శాస్త్రవేత్త, తత్త్వవేత్త, ఆర్థికవేత్త, సామాజికవేత్త, పాత్రికేయుడు, సోషలిస్టు విప్లవకారుడు. ప్రస్తుత జర్మనీలోని ట్రియర్ పట్టణంలో ఓ మధ్యతరగతి కుటుంబంలో జన్మించిన మార్క్స్, రాజకీయ ఆర్థికశాస్త్రం, హెగెలియన్ తత్త్వశాస్త్రం చదువుకున్నారు. యుక్తవయస్సులో మార్క్స్ ఏ దేశపు పౌరసత్వం లేని స్థితిలో, లండన్లో జీవితం గడిపాడు. లండన్లోనే మరో జర్మన్ ఆలోచనాపరుడైన ఫ్రెడెరిక్ ఏంగెల్స్ తో కలిసి తన చింతన అభివృద్ధి చేసుకుంటూ, పలు పుస్తకాలు ప్రచురించాడు. 1848 నాటి కరపత్రమైన కమ్యూనిస్ట్ మేనిఫెస్టో వాటన్నిటిలోకీ సుప్రసిద్ధమైంది. తదుపరి కాలపు మేధో, ఆర్థిక, రాజకీయ చరిత్రను అతని రచన ప్రభావితం చేసింది.

సమాజం, ఆర్థిక శాస్త్రం, రాజకీయాలు వంటివాటిపై మార్క్స్ సిద్ధాంతాలను కలగలిపి మార్క్సిజంగా పిలుస్తున్నారు. మార్క్సిజం ప్రధానంగా మానవ సమాజాలు వర్గ పోరాటాల ద్వారా అభివృద్ధి చెందాయని, పెట్టుబడిదారి వ్యవస్థలో ఇది సహజంగా పాలక వర్గాలకీ (బూర్జువాలుగా పేరొందాయి, ఉత్పత్తి సాధనాలను అదుపుచేస్తూంటాయి), శ్రామిక వర్గాలకీ (ప్రొలెటరేట్ గా పేరొందిన ఈ వర్గాలు తమ శ్రమశక్తిని వేతనం కోసం అమ్ముకుంటూంటాయి) నడుమ ఘర్షణగా పరిణమిస్తుంది. పరాయీకరణ, విలువ, వస్తు పూజ, మిగులు విలువ వంటి తన సిద్ధాంతాల ద్వారా మార్క్స్ పెట్టుబడిదారి వ్యవస్థ వినియోగదారి మనసత్త్వం అభివృద్ధి చేయడం, సామాజిక అంతరాలు, శ్రమశక్తిని దోపిడీ చేయడం ద్వారా సామాజిక సంబంధాలు, విలువలను ఏర్పరుస్తోందని వాదించాడు. చారిత్రిక భౌతికవాదం అనే విమర్శనాత్మక దృక్పథాన్ని ఉపయోగించి, మార్క్స్ పునాది, పైనిర్మాణ సిద్ధాంతం (బేస్ అండ్ సూపర్ స్ట్రక్చర్ థియరీ) ని ప్రతిపాదించాడు. సమాజంలోని సాంస్కృతిక, రాజకీయ స్థితిగతులను, అలానే వాటి మానవ స్వభావపు భావనలను ప్రధానంగా నిగూఢమైన ఆర్థిక పునాదులే నిర్ధారిస్తాయని ఈ సిద్ధాంతం చెప్తోంది. ఈ ఆర్థిక విమర్శలు 1867 నుంచి 1894 వరకూ మూడు భాగాలుగా ప్రచురితమైన ప్రభావశీలమైన *దాస్ కేపిటల్*లో పొందుపరిచారు.

మార్క్స్ ప్రకారం, రాజ్యాలు ప్రజలందరి సాధారణ ఆసక్తులకు అనుగుణంగా నడుస్తున్నట్టుగా చూపించుకున్నా, నిజానికి పాలకవర్గం ఆసక్తులకు అనుగుణంగా నడుస్తాయి. గత సామాజిక ఆర్థిక వ్యవస్థల్లాగానే పెట్టుబడిదారీ వ్యవస్థలోని అంతర్గత సమస్యలు స్వయం వినాశనానికి దారితీసి, దాని స్థానంలో కొత్త వ్యవస్థ ఐన సామ్యవాదం ఏర్పడుతుందని ఊహించారు. మార్క్స్ అభిప్రాయంలో పెట్టుబడిదారీ వ్యవస్థలోని వర్గ వైరుధ్యాలు దాని అస్థిరతకు, సంక్షోభానికి గురయ్యే లక్షణానికి కొంత కారణమై క్రమంగా కార్మిక వర్గం వర్గ చైతన్యాన్ని సాధించడానికి దారితీస్తుంది,

ఇది వారు రాజకీయ ఆధిపత్యాన్ని సాధించేందుకు, చివరకు ఉత్పత్తిదారుల స్వేచ్ఛా సంఘటితంగా ఏర్పడే ప్రభుత్వం ద్వారా వర్గ రహిత, కమ్యూనిస్టు సమాజం స్థాపనకు దారితీస్తుంది. మార్క్స్ కార్మిక వర్గం పెట్టుబడిదారీ వ్యవస్థను కూలదోసి, సామాజిక ఆర్థిక విముక్తి తీసుకువచ్చేందుకు సంఘటిత విప్లవ చర్య చేపట్టాలని వాదిస్తూ క్రియాశీలకంగా దాని ఆచరణ కోసం పోరాడారు.

కార్ల్ మార్క్స్ మానవ చరిత్రలోకెల్లా అత్యంత ప్రభావశీలమైన వ్యక్తుల్లో ఒకరిగా పేరొందారు, ఆయన కృషి, సిద్ధాంతం అటు ప్రశంసలు, ఇటు విమర్శలు కూడా విస్తృతంగా పొందింది. ఆర్థిక శాస్త్రంలో ఆయన కృషి శ్రమ గురించి, దానికీ పెట్టుబడికీ ఉన్న సంబంధం గురించి ప్రస్తుత అవగాహనకీ, తత్ సంబంధితమైన ఆర్థిక ఆలోచనకీ చాలావరకూ పునాదిగా నిలుస్తోంది. ప్రపంచవ్యాప్తంగా ఎందరో మేధావులు, కార్మిక సంఘాలు, కళాకారులు, రాజకీయ పార్టీలు మార్క్స్ ఆలోచనాధార, తాత్త్వికత, కృషిలకు ప్రభావితం అయ్యాయి, చాలామంది ఆయన ఆలోచనను స్వీకరించడమో, మార్పుచేసుకోవడమో చేశారు. మార్క్స్ ని సామాన్యంగా ఆధునిక సామాజికశాస్త్ర నిర్మాతల్లో ఒకరిగా పేర్కొంటారు.

మార్క్స్ మరణించేంతవరకూ ఆయన భావాలు ప్రధానంగా వ్యాప్తి చెందకపోయినా, ఆయన మరణానంతరం వాటి ప్రభావం విస్తరించింది. రష్యన్ విప్లవం మొదలుకొని ప్రపంచ వ్యాప్తంగా జరిగిన అనేక విప్లవాలు మార్క్సిజం సిద్ధాంతం పునాదిగా చేసినట్టు ప్రకటించుకున్నాయి. 20వ శతాబ్దిలో అనేక దేశాలు మార్క్సిస్టు దేశాలుగా తమను ప్రకటించుకున్నాయి. వ్లాదిమిర్ లెనిన్, మావో జెడాంగ్, ఫిడెల్ కాస్ట్రో, సాల్వడార్ అలెండె, జోసిప్ బ్రోజ్ టిటో, క్వామే క్రుమా సహా ఎందరో 20వ శతాబ్దికి చెందిన ప్రముఖ ప్రపంచ నాయకులు మార్క్స్ తమపై గాఢ ప్రభావం చూపాడని పేర్కొన్నారు.

కార్ల్ మార్క్స్ జర్మనీ లోని ట్రీర్ అనే పట్టణంలో ఒక యూదు కుటుంబంలో జన్మించాడు. మార్క్స్ బాన్, బెర్లిన్, జెనా విశ్వవిద్యాలయాలలో విద్యనభ్యసించాడు.1842లో మార్క్స్ ఒక పత్రికకు సంపాదకుడుగా పనిచేశాడు. పత్రికా యాజమాన్యంతో వచ్చిన విభేదాలతో 1843లో మార్క్స్ సంపాదకత్వ బాధ్యతలనుండి తప్పుకుని పారిస్ చేరుకున్నాడు. అక్కడ చరిత్ర, రాజనీతి శాస్త్రం, తత్వశాస్త్రాలను అభ్యసించటంతో మార్క్స్ లో సామ్యవాద భావాలు రూపుదిద్దుకున్నాయి. మార్క్స్ 1844లో ఎంగెల్స్ను పారిస్ లో మొదటిసారి కలిసాడు. భావ సారూప్యత కలిగిన వారిద్దరూ శాస్త్రీయ కమ్యూనిజం యొక్క సైద్ధాంతిక సూత్రాలను ఆవిష్కరించటానికి, ఆ సూత్రాల ప్రకారంగా అంతర్జాతీయ కార్మికవర్గ ఉద్యమ నిర్మాణాన్ని చేపట్టటానికి కలసి పనిచేయాలని నిర్ణయించుకున్నారు.వారి స్నేహం మార్క్స్ జీవించి ఉన్నంతవరకు అలానే కొనసాగింది.

1852లో కమ్యూనిస్టు లీగ్ రద్దవ్వగానే మార్క్స్ అనేక మంది విప్లవకారులతో సంబంధాలు కొనసాగించి చివరకు 1864లో మొదటి ఇంటర్నేషనల్ అనే విప్లవ సంస్థను లండన్ లో స్థాపించాడు. ఈ సంస్థ కార్యక్రమమంతా మార్క్స్ ఆధ్వర్యంలోనే, అతని మార్గదర్శకత్వంలోనే నడిచేది. కానీ ఈ సంస్థలోని సభ్యులు పారిస్ కమ్యూన్ విప్లవంలో పాల్గొనడం, ఆ విప్లవం క్రూరంగా అణచి వేయబడటంతో మొదటి ఇంటర్నేషనల్ కూడా క్షీణించడంతో దాని కేంద్ర స్థానాన్ని మార్క్స్ అమెరికాకు మార్పించాడు. జీవితంలో ఆఖరి కొద్ది సంవత్సరాలు మార్క్స్ అనేక వ్యాధులతో బాధ పడ్డాడు. అవి అతని రాజకీయ, రచనా వ్యాసంగానికి ఆటంకంగా పరిణమించాయి.దానితో మార్క్స్ తాను రచించదలచుకున్న వాటిలో కొన్నింటిని రచించలేక పోయి చివరకు లండన్ లోనే మార్చి 14, 1883 న మరణించాడు

6.2 వర్గం, గతితార్కిక భౌతిక వాదం సిద్ధాంతం :

తత్వవేత్తలు ప్రపంచాన్ని ఎన్నో విధాలుగా వివరించారు, వ్యాఖ్యానించారు అయితే అసలు ముఖ్యమైన పాయింట్ ఏమంటే ఈ ప్రపంచాన్ని మార్చడం.

6.2 మార్క్స్ :

ఈ శతాబ్దంమీద మార్క్స్ ప్రభావం అమోఘం, అద్వితీయం. ఏ వ్యక్తి అంత ప్రభావం కల్గించలేదు. అందుకే, మార్క్స్ను ఇరవయ్యోశతాబ్దం వ్యక్తిగా చెప్పవచ్చు. ఆయన సోషలిస్టు, ఆర్థిక సిద్ధాంత వేత్త, ఆర్గనైజర్, ప్రపంచ స్థాయి విప్లవోద్యమానికి ఆద్యుడు, ఆరాధ్యుడు. అతను గొప్ప రచయిత, బహుముఖ ప్రజ్ఞావంతుడు. ఆర్థిక, చరిత్ర, తత్వశాస్త్రాలలో గొప్ప స్కాలర్. అంతే కాక అతను సోషల్ ప్రాఫెట్ మరియు యుటోపియన్. ప్రపంచాన్ని ఊపేసి, మేధావులందర్నీ ఆలోచింపచేసి, బహుళ ప్రచారం పొందిన రచనలు కమ్యూనిష్టు మానిఫెస్టో (ఇది ఏంజల్స్తో 1848 లో కలసి వ్రాసారు) దాస్ కాపిటల్ (1867-1894) మరియు పశ్చిమ సమాజాల గూర్చి, సామాజిక భావనలు.

మార్క్స్ పెట్టుబడీదారీ సమాజం యొక్క ఫాక్టరీ వ్యవస్థలోని ఆర్థిక మనిషిని ప్రొలిటేరియట్గా రూపొందించాడు. ఆర్గనైజ్ చేసుకునే హక్కుగల వానిగా దోపిడీకి, సామాజిక అన్యాయానికి, వత్తిడికి వ్యతిరేకంగా ఉద్యమించే వానిగా తయారు చేసాడు. పెట్టుబడిదారీ వ్యవస్థ బీదవారికీ కనీస డిగ్నిటీ లేకుండాగనూ దాని సాధనే నూత్న సామాజిక, ఆర్థిక నెలకొనాలని ఊహిస్తాడు. అతని భావాలన్నా, పేరు అన్నా అనుయాయులకు, అభిమానుకు ఉద్వేగం కల్గితే, శత్రువులకు కలవరం పుడుతుంది. సోవియట్ యూనియన్ పడిపోక ముందు ఆ దేశ పార్టీ చేసిన వాఖ్యలు, `అఫిషియల్, మార్క్సిస్టు సిద్ధాంతాలు ఉండేవి. నేడు చైనా, వియత్నాం తమ దేశ సామాజిక వ్యవస్థ కనుగుణంగా మార్క్స్ భోధనలను అమలు చేస్తున్నాయి. నేడు అభివృద్ధి చెందిన దేశాల మీద కూడ మార్క్స్ బోధనల ప్రభావం ఎంతో ఉంది. ప్రత్యేకంగా, సమాజశాస్త్రం మీద మార్క్స్ రచనల ప్రభావం ఎనలేనటువంటిది; గణనీయమైనది. ఇక ముందు పేజీలలో ఈ క్రింది అంశాల అవగాహన చేసుకొందాం.

a. మార్క్స్ జీవిత చరిత్ర ; అతని కంట్రిబ్యూషన్స్
b. మార్క్స్ మీద ఇతరుల ప్రభావం
c. వర్గం, వర్గఘర్షణ
d. గతితార్కిక భౌతిక వాదం

6.3 క్లుప్తంగా మార్క్స్ భావనలు – అంచనా :

కట్టె, కొట్టె, తెచ్చె అనే పద్ధతిలో చెప్పుకోవాలంటే ఈ క్రింది విధంగా ముఖ్యమైన పాయింట్స్ పేర్కొనవచ్చు.

1. ఇంతవరకు వచ్చిన సమాజాల చరిత్ర అంతా వర్గ సంఘర్షణ చరిత్రే
2. వ్యక్తుల చైతన్యం మానవ అస్థిత్వాన్ని నిర్ధేశించదు. సామాజిక అస్థిత్వం అతని చైతన్యాన్ని నిర్ధేశిస్తుంది.
3. ఏ యుగంలోని ప్రాబల్య భావనలు ఐనా, పాలకవర్గ భావనలై ఉంటాయి.
4. సామాజిక అభివృద్ధి దశలు గుండా జరుగుతుంది.
5. సమాజంలో ఆస్థివ్యవస్థా స్వరూపం చాలా ముఖ్యమైంది.
6. ఆర్థిక నిర్ధారణ వాదం.
7. ద్విధావర్గ విభజన వర్గ సంఘర్షణ.
8. అదనపు విలువ సిద్ధాంతం దరిద్రీకరణ
9. విప్లవం
10. కమ్యూనిస్ట్ సమాజ అవతరణ, వర్గరహిత సమాజం, రాజ్యం లేకుండాపోవడం.

మార్క్స్మీద ఇతరేతర రచయితల, తాత్వికుల ప్రభావం బాగా ఉందని చెప్పవచ్చు. హెగెల్, ఆడమ్ ఫెర్గూసన్, ఆడమ్స్మిత్, డెవిడ్ రియార్డో, జాన్ స్టూవర్ట్ మిత్, సైయింట్ సైమన్, ఫోరియల్, ప్రొధక్లూవిస్ బ్లాంక్, చార్లెస్ డార్విన్ మొదలగువారి రచనల ప్రభావం మార్క్స్ రచనల మీద ఉంది.

ఆనాటి సామాజిక అవ్యవస్థా స్థితిగతులు కూడా మార్క్స్ రచనలను ప్రభావితం చేసాయి. మార్క్స్ కాలంలోని మేధో పరవాతావరణం కూడా మార్క్స్ భావాలను ప్రభావం చేసాయి. 'జ్యూయిస్' పరిసరాల ప్రభావం మార్క్స్ భావనల మీద మార్క్స్ తొలిదశలలో లేకపోలేదు. సత్య జీవితం మీద ఎడతెగని అభిమానం, మార్క్స్ కుండేది. జీవితం కాంతి, చీకటి మధ్య ఘర్షణ అనే భావనతో బాటు, వెలుతురు చీకటి అనే వాటి మధ్య రాజీ ఉండదనే భావన కూడా మార్క్స్ కుండేది. పనికిరాని, ఉపయోగంలేని ప్రభుత్వాలను, మతాలను, సామాజిక నీతులన మార్క్స్ ద్వేషించాడు.

నాలుగు దశాబ్దాలపాటు నిత్యం కార్మికవర్గ కార్యాచరణతో సంబంధంలో వుంటూనే మరోవైపు ఆనాటి యూరోపియన్ సైద్ధాంతిక, భావజాల రంగంలో అవిశ్రాంతమైన కృషి సలిపి, వేలాది పేజీల ఆలోచనలు, వాదనలు, విశ్లేషణలు, వివరణలు, నూతన సైద్ధాంతిక ఆవిష్కరణలు `వెలువరించిన మార్క్స్ మానవ మేధో చరిత్రలో అసాధారణమైన ప్రభావం చూపారు. చూపుతున్నారు.

కార్ల్ మార్క్స్ సహచరుడు ఫ్రెడరిక్ ఎంగెల్స్ మాటల్లో చెప్పాలంటే సేంద్రీయ ప్రకృతి అభివృద్ధి సూత్రాన్ని డార్విన్ కనిపెట్టినట్టుగానే, మానవ చరిత్ర అభివృద్ధి సూత్రాన్ని మార్క్స్ కనిపెట్టాడు. మానవ సమాజ పురోగతి ఏ చలన సూత్రాల మీద అధారపడి సాగుతున్నదో మార్క్స్ విశ్లేషించినాడు. గత సమాజ గతి సూత్రాలను విశ్లేషించిన తర్వాత అవే గతి సూత్రాల అధారంతో భవిష్యత్ మానవ సమాజం ఏ దిశగా పయనిస్తున్నదో మార్క్స్ పరికల్పన చేశారు. ఆ సామాజిక చలన సూత్రాలు ప్రకృతి చలన సూత్రాల వలెనే అనివార్యమైనవని ఆయన ఊహించారు.

మార్క్స్ సామాజిక, తాత్విక, ఆర్థిక, రాజకీయ, తదితర రంగాలలో చేసిన ఆలోచనలను మొత్తంగా ఆయన ప్రతిపాదించిన సామాజిక సిద్ధాంతాన్ని మార్క్సిజం అని పిలుస్తున్నాం. అన్యోన్యమైన సాహచర్యం వల్ల భావాలలో ఆచరణలో అపూర్వమైత్రి వల్ల ఎంగెల్స్ స్వతంత్రంగా చేసిన రచనలను కూడా మార్క్సిజంలో భాగంగానే పరిగణించడం జరుగుతోంది.

ఇప్పటి యురోపియన్, ప్రధానంగా బ్రిటిష్, జర్మన్ పెట్టుబడిదారీ సమాజాల నేపథ్యంలో 1840 ల నుంచి 1890 ల దాకా (మార్క్స్ మరణం 1883, ఎంగెల్స్ మరణం 1895) వెలువడిన మార్క్స్, ఎంగెల్స్ రచనలు ఆ తర్వాత ఒకటిన్నర శతాబ్దాలు గడిచిన తర్వాత కూడా ఆలోచనల మీద ప్రభావం చూపుతున్నాయి. ఆచరణకు ప్రేరేపిస్తున్నాయి. భావాలు భౌతిక శక్తిగా మారుతాయి. అని వారు చేసిన మాత్మీకరణ ఆ తర్వాత గడిచిన శతాబ్దానికి పై బడిన కాలంలో ఎన్నోసార్లు రుజువైంది. మనిషిని మనిషి దోపిడీ చేయడానికి వీలులేని షమాజాన్ని మనుషులే రూపొందించుకోగలరని వాళ్లు కన్న స్వప్నం ఇవాల్టికీ ఎందరినో ఉత్తేజితులను చేస్తోంది. దోపిడి, పీడన, దౌర్జన్యం, అసమానత కొనసాగినంతకాలం వాటి రద్దును కలగన్న మార్క్సిజానికి సంబంధత వుంటుంది.

ఈ సంబద్ధత సాధించడానికి మార్క్సిజంలోని మూలాధారమైన అంశాలేమిటి ? మార్క్సిజం ఎంత విస్తృతమైన ప్రభావం కలిగి ఉన్నదో అంత విస్తృతమైన అపార్థానికి లోనయింది.

6.4 జీవిత విశేషాలు :

సమకాలీన సమాజాన్ని ప్రభావితం చేసిన సమాజశాస్త్రవేత్తల్లో కార్ల్ మార్క్స్ (1818 - 1883) అగ్రగణ్యులు. ఆయన ప్రతిపాదించిన సిద్ధాంత, దృక్పధాలు సామాజిక సంబంధాలకు కొత్త నిర్వచనం ఇచ్చాయి. కార్ల్ మార్క్స్ 1818 వ సంవత్సరం మే 5 వ తేదీన జర్మనీలోని ప్రష్యాలో జన్మించాడు. ఆయన తండ్రి హెర్షెర్ మార్క్ లెవీ ఒక నిరుపేద న్యాయవాది. మార్క్స్ బాల్యం చాలా కాలం పేదరికంలోనే గడిచింది. స్థానిక పాఠశాలలో ప్రాథమిక విద్యాభ్యాసం అనంతరం మార్క్స్ తన పదిహేడవ ఏట న్యాయశాస్త్ర అధ్యయనం కోసం బాస్ విశ్వవిద్యాలయానికి వెళ్లారు. ఐతే అక్కడ మార్క్స్ చదువుపట్ల శ్రద్ధచూపకపోవడంతో అతన్ని అక్కడినుంచి అతని తల్లిదండ్రులు బెర్లిన్ తరలించారు. బెర్లిన్ విశ్వవిద్యాలయంలో తత్వశాస్త్రం చదివిన కార్ల్ మార్క్స్ అనంతరం అదే విశ్వవిద్యాలయంలో పిహెచ్.డి. కూడా పూర్తి చేశారు. గ్రీకు తత్వశాస్త్రంలో పిహెచ్.డి. చేసిన మార్క్స్ బెర్లిన్ విశ్వవిద్యాలయంలో లెక్చరర్ కావాలని కలలుగన్నాడు. ఐతే అతనిలోని విప్లవభావాలు, రాడికల్ ధోరణులను గమనించిన విద్యాశాఖ అతనికి ఉద్యోగం రాకుండా చేయడంతో మార్క్స్ జర్నలిజంలోకి ప్రవేశించాడు. కార్ల్ మార్క్స్ 1842 నాటికి రెనిష్ గెజిట్ పత్రికకు సంపాదకుడిగా బాధ్యతలు చేపట్టాడు. జర్మన్ రైతుల కష్టాలను, ప్రష్యన్ పాలకుల దోపిడీని వివరిస్తూనే అనేక వ్యాసాలు ప్రచురించిన ఈ పత్రిక ఎంతో కాలం నిలబడలేదు. మార్క్స్ సంపాదకీయాలు పాలకులకు కంటగింపుగా మారాయి. దీంతో ఏడాది తిరక్కుండానే ఆ పత్రిక మూతపడింది. ఐతే ఈ పత్రికారచన పుణ్యమా అని మార్క్స్కు 1842 లో ఎంగెల్స్తో పరిచయం ఏర్పడింది. ఫ్రెడ్రిచ్ ఎంగెల్స్ ఒక సంపన్న కుటుంబానికి చెందినవాడు. అనేక ఫ్యాక్టరీలకు యజమాని. మార్క్స్ ఆర్థికంగా నిలదొక్కుకొనేందుకు, ఆయన ఆలోచనలను ముందుకు తీసుకెళ్లేందుకు ఎంతగానో తోడ్పడ్డ వ్యక్తి. 1844 నాటికి పారిస్కు మారిన మార్క్స్ అక్కడ మరో పత్రిక ప్రారంభించాడు. మార్క్స్ రాతల్లోని రాడికల్ ధోరణులు నాటి ప్రభుత్వాన్ని ఇబ్బంది పెట్టాయి. పారిస్ మాన్యుస్క్రిప్ట్ గా ప్రాచుర్యం పొందిన ఈ రచనలపై సెన్సార్షిప్ విధించడమే కాక ప్రభుత్వం మార్క్స్ను అరెస్టుకు ఆదేశించింది. అనంతరం మార్క్స్ను పారిస్ నుంచి బహిష్కరించింది.

మార్క్స్ మూడేళ్ళపాటు బ్రస్సెల్లో ప్రవాసంలో వుండాల్సివచ్చింది. అక్కడినుంచి 1847 ప్రాంతంలో యూరప్ లో వస్తోన్న కమ్యూనిస్టు ఉద్యమానికి ఆకర్షితుడైన మార్క్స్, ఎంగెల్స్ లండన్ వెళ్లి కమ్యూనిస్టు లీగ్ రెండో మహాసభకు హాజరయ్యారు. ఆ 'మహాసభల్లోనే కమ్యూనిస్టు మేనిఫెస్టో రచన బాధ్యత మార్క్స్ - ఎంగెల్స్ కు అప్పగించారు. 1848 లో వారు కమ్యూనిస్టు మేనిఫెస్టోను ప్రచురించారు. జర్మన్ విప్లవంలో పాల్గొనేందుకు మార్క్స్ 1948 లో ఎంగెల్స్తో కలిసి జర్మనీలోని కొలోన్ వెళ్ళి కొంతకాలం అక్కడే న్యూరెనిష్ గెజిట్ అనే పత్రిక సంపాదకత్వం వహించారు. పూర్తిగా కమ్యునిష్టు సిద్ధాంతాలకు కట్టుబడినడిచన ఈ పత్రికను కొనసాగనివ్వకుండా అధికారులు అడ్డుకున్నారు. ఏడాది తిరిగేలోగా ఆ పత్రిక మూత పడింది. ఇలా ఇటు జర్మనిలో అటు ఫ్రాన్స్లో బ్రస్సెల్స్లో ఒకవైపు పత్రికలు నడిపిస్తూనే మరోవైపు మార్క్స్ ప్రజా ఉద్యమాలకు వెన్నుదన్నుగా నిలిచారు. స్థానిక తిరుగుబాట్లకు మద్దతు తెలుపడం ఉద్యమకారులకు ఆయుధాలు కొనివ్వడం వంటి వాటికి ఆయన తన తండ్రి ఆస్తిలో తన వాటాను అమ్మేసుకోవలసి వచ్చింది. అంతేకాక అప్పుల్లో మునిగిపోవలసి వచ్చింది.

మార్క్స్ పై కత్తిగట్టిన కోరోన్ పాలకులు ఆయన తన పత్రికల్లో రాసిన రాతలు రాజ్యవ్యవస్థను, పాలకులను కించపరిచే విధంగా వున్నాయని ఆయనపై కేసు నమోదు చేశారు. అప్పటికే ఫ్రాన్స్, బెల్జియం (బ్రస్సెల్స్) ల ఆగ్రహానికి గురయిన మార్క్స్ జర్మనీలో కూడా తనకు చోటు లేదని గ్రహించి శరణార్థిగా లండన్ చేరుకున్నాడు.

లండన్లో కార్ల్ మార్క్స్, ఆయన సతీమణి జెన్నీ అనేక కష్టాలు ఎదుర్కొన్నారు. పూర్తిగా వలస కార్మికులతో, శరణార్థులతో నిండివుంటే సాహొ (సెంట్రల్ లండన్) లో ఒక చిన్న ఇంట్లో అద్దెకున్న మార్క్స్ దంపతులకు ఆ అద్దె చెల్లించడం కూడా కష్టమై.. పోయింది. ఇంటి యజమాని మార్క్స్ కుటుంబాన్ని బయటకు గెంటివేశాడు. రోడ్డున పడ్డ మార్క్స్ కుటుంబం తిండిలేక అల్లాడిపోయింది. కటిక పేదరికం, రోగాల బారినపడి మార్క్స్ ముగ్గురు పిల్లలు బాల్యంలోనే మరణించారు. పరిస్థితి తట్టుకోలేక జెన్నీ తన మిగతా పిల్లల్నీ తీసుకొని కొంతకాలం జర్మనీ వెళ్ళిపోయింది. అయినా మార్క్స్ ఇవేవి పట్టించుకోలేదు. తన రచనావ్యాసంగం ఆపలేదు. రోజుల తరబడి అలా రాస్తూనే వుండిపోయేవాడు. చదవడం, రాయడం తప్ప మార్క్స్్కు వేరే వ్యాపకం వుండేదికాదు. ఈ కాలంలో మార్క్స్ రాజకీయ అర్థశాస్త్రంపై దృష్టి సారించాడు.

లండన్ జీవితం_మార్క్స్ ను మరోవైపు విప్లవ రాజకీయాలలో మమేకం చేసింది. 1864 నుంచి 1872 వరకు మార్క్స్ పూర్తిగా కార్మికోద్యమాలలో పనిచేశాడు. ఇంటర్నేషనల్ వర్కింగ్మెన్ అసోసియేషన్కు పూర్తికాలం వెచ్చించారు. కార్మికుల హక్కులకోసం పనిచేసిన ఈ సంస్థ ప్రపంచ కార్మికులను కూడగట్టే ప్రయత్నం చేసింది ఇలా ఉద్యమాల రూపకల్పనతో పాటు మార్క్స్ తన రచనలను ప్రచురించే పనిని కూడా వేగిరం చేశాడు. సమాజగతిన పూర్తిగా మార్చివేసిన పెట్టుబడి మొదటి సంపుటాన్ని 1867 లో తొలిసారిగా ప్రచురించారు. ఇది జర్మనీలో ప్రచురితమైంది. తరువాత 1872 లో రష్యన్ భాషలోకి అనువదించారు. పెట్టుబడి ఇంగ్లీషులో అనువాదం కావడానికి ఇరవయ్యేళ్ళు పట్టింది. ఈ పుస్తకం కోసం మార్క్స్ రెండు దశాబ్దాలు కష్టపడ్డా అది పూర్తికాలేదు. తరువాత - ఏంగెల్స్ 'పెట్టుబడి' రెండు, మూడు సంపుటాలను వరుసగా 1885, 1894 లో ప్రచురించాడు. ఈ రెండు సంపుటాలు మార్క్స్ మరణానంతమే వెలుగులోకి వచ్చాయి.

1883 మార్చి 14 వ తేదిన తన చదువుకోనే గదిలో మార్క్స్ కన్ను మూశాడు. అప్పటికే భార్య జెన్నీ కూతురు చనిపోవడంతో బాధతో ఒకంటరితనం కుంగిపోయిన మార్క్స్ పుస్తకం చదువుకుంటూనే చనిపోయారు. మార్క్స్ జీవితంలో రచనల్లో కష్టసుఖాల్లో ఎంగెల్స్ ఒక విడదీయరాని భాగంగా వున్నారు. మార్క్స్ కృషిని విశ్లేషిస్తూ ఆయన 'మానవజాతి వికాస క్రమాన్ని అర్థం చేసుకునే మౌలిక సూత్రాన్ని ఆవిష్కరించిన మహామేధావి' అని ఏంగెల్స్ కొనియాడారు. ఇది సత్యం కూడా. మార్క్స్ చనిపోయి శతాబ్దాలు గడుసున్నా ఇప్పటికీ సామాజిక, ఆర్థిక, రాజకీయ విశ్లేషణ అంతా ఆయన సిద్ధాంత చట్రంలోనే తిరుగుతుండడమే అందుకు తిరుగులేని సాక్ష్యం.

6.5 గతి తార్కిక భౌతిక వాదం : మార్క్స్ సిద్ధాంతం :

యూరోపియన్ తాత్విక ధారలో భిన్నంగా ఉంటూ వచ్చిన భౌతిక వాద దృక్పథాన్ని గతి తార్కిక సంవిధానాన్ని ఏకం చేసి గతితార్కిక భౌతికవాద ఆలోచనా ధోరణిని సుసంపన్నం చేసిన ఘనత కార్ల్ మార్క్కు దక్కుతుంది. క్రీస్తుపూర్వం నుంచి కూడా యూరోపియన్ తాత్విక చర్చలలో గతితార్కిక పద్ధతి అమలులో ఉన్నది. భౌతికవాద దృక్పథపు బీజాలు కూడా క్రీస్తు పూర్వపు యూరోపియన్ తాత్విక దృక్పథంలో మాత్రమేకాక భారతీయ తాత్వికచింతనతో సహ అనేక ప్రాచీన సంప్రదాయాలలో ఉంటూ వచ్చింది.

గతితర్కం అనేది ఒక తార్కిక పద్ధతి. ఒక విషయాన్ని చర్చించడానికి, వాద ప్రతివాదాలతో ప్రశ్న జవాబులతో నిర్ధారణలకు రావడానికి ఉపయోగించే తార్కిక పద్ధతిని సోక్రటీస్, ప్లేరో అరిస్టాటిల్ తో సహ గ్రీకు తత్వవేత్తలు గతితర్కంగా అభివర్ధించారు. కాల క్రమంలో ప్రకృతితో సమాజంలో, దృగ్గోచరాంశాలు అభివృద్ధిని, విధ్వంసాన్ని విశేషించడానికి - అంటే ఒక క్రమాన్ని విశ్లేషించడానికి కూడా గతితార్కిక పద్ధతి ఉపయోగ పడుతుందని యూరోపియన్ తత్వవేత్తలు భావించారు. ఈ పద్ధతిని అత్యున్నత స్థాయిలో ఉపయోగించి చైతన్యం నుంచి గతితార్కిక సూత్రాలను కనిపెట్టిన ఘనత పందొమ్మిదో శతాబ్దపు జర్మన్ తత్వవేత్త హెగెలు దక్కుతుంది.

అయితే హెగెల్ ప్రధానంగా భావవాది. తత్వశాస్త్ర దృక్పధాలన్నింటినీ స్థూలంగా రెండు శిభిరాలుగా విభజిస్తే భావవాద, భౌలికవాద దృక్పధాలుగా విడగొట్టవచ్చు. భావవాదం ప్రకృతి, ప్రపంచం, మానవ సమాజం ఒక సంకల్పంనుచి, భావం నుంచి, పరమాత్మనుంచి, ఉద్భవించాయని భావిస్తుంది. భౌతికవాదం ప్రకృతి, సమాజం ప్రాథమికమైనవని, భౌతిక జగత్తునుంచే భావాలు, చైతన్యం ఉద్భవిస్తాయని భావిస్తుంది. పదార్థం, చైతన్యం ఈ రెండింటిలో పదార్థం ప్రాథమికమని భౌతికవాదం ప్రతిపాధించగా, చైతన్యం ప్రాథమికమని వవాదం ప్రతిపాదిస్తుంది.

గతితర్కం ప్రదానంగా ప్రకృతికీ, పదార్థానికి చలన నియమమని, దాన్ని భావవాదంతో జోడించడం అసమంజసమని మార్క్స్, ఎంగెల్స్ వాడిన గతితార్కిక పద్ధతిని పూర్తిగా తలక్రిందులు చేయడం ద్వారా, అంటే భావవాద దృక్పధాన్ని వదిలి, భౌతికవాద దృక్పథానికి అనుసంధానం చేయడం ద్వారా మాత్రమే ప్రకృతికీ, సమాజానికీ, మానవమేధకూ గల చలన సూత్రాలను వాస్తవికంగా అర్థం చేసుకొవచ్చునని మార్క్స్, ఎంగెల్సు

భావించారు. హెగెల్ను, యువ హెగెలియన్ల నాయకుడైన ఫ్యూయర్బాను విమర్శించి, వారి సిద్ధాంతానికి ప్రత్యామ్నాయంగా మార్క్స్, ఎంగెల్సు ప్రతిస్పందించిన సిద్ధాంతాన్నే గతితార్కిక భౌతికవాదం అని పిలుస్తారు.

గతితార్కిక భౌతికవాదం ప్రాకృతిక, సామాజిక పరిణామానికి గల సూత్రాలను సాధారణ ఆమూర్తస్థాయిలో ప్రకృతిలో సమాజంలో ప్రతివస్తువూ, ప్రతి దృగ్గోచరాంశమూ ఒక దానితో ఒకటి కలిసి ఉన్నాయని, ఒక దానిపై మరొకటి ఆధారపడి ఉన్నాయని, ఒక దాన్ని మరొకటి నిర్ణయిస్తున్నాయనీ గతి తార్కిక భౌతికవాదం విశ్లేషిస్తుంది. నిరంతరాయంగా మార్పు చెందుతూ ఉండడమే వాస్తవిక సూత్రమని గతి తార్కికభౌతిక వాదం అంటుంది. ప్రకృతిలోనూ, మానవ ప్రపంచంలోనూ కూడా ఏ ఒక్కటీ జఢాత్మకంగా ఉండజాలదని, పరివర్తన కూడా క్రమానుగతంగా మాత్రమే గాక, హింసాత్మకంగా, విప్లవాత్మకంగా, గంతుల రూపంలో ఉంటుందని గతితార్కిక భౌతికవాదం అంటుంది.

ప్రకృతినీ, సమాజాన్ని మానవ మేధసూ విశ్లేషించడానికి సమర్ధవంతమైన పరికరంగా గతితార్కిక భౌతికవాదాన్ని మార్క్స్, ఎంగెల్సు తమ రచనలన్నింటిలోనూ వాడుకున్నారు. ఎంగెల్స్ గతితార్కిక భౌతికవాదానికి మూడు మూల సూత్రాలున్నాయని వివరించాడు.

వస్తువులో మార్పుకు మూలం అంతర్గతంగా ఉంటుందని, ప్రతీ వస్తువులోనూ రెండు విరుద్ధాంశాలు ఉంటాయని, ఆ రెండూ విరుధ్ధాంశాల మధ్య ఐక్యత, ఘర్షణ కొనసాగుతుండడమే గతితార్కిక భౌతికవాదపు మొదటి సూత్రమని ఎంగెల్స్ వివరించాడు. రెండు పరస్పర విరుధ్ధాంశాలుగా విభజించడానికి వీలులేని వస్తువేది ప్రకృతిలో లేదు. పదార్థం ఒక విసిష్ఠ వస్తువుగా ఉనికిలో ఉండడానికి అవిరుద్ధాంశాల ఐక్యత వీలు కల్పిస్తుండగా, ఆ వస్తువు అభివృద్ధి చెందడానికి ఘర్షణ వీలు కల్పిస్తుంది. రెండు విరుధ్ధాంశాలలో ఒకటి యధాతధ స్థితిని నిలిపి ఉండడానికి ప్రయత్నిస్తుండగా, మరొకటి పూర్తిగా భిన్నమైన స్థితిని సాధించడానికి ప్రయత్నిస్తుంది. అందువల్ల ఏర్పడే ఘర్షణ ఫలితంగా వస్తువు గుణాత్మకంగా కొత్త స్థితిని పొందుతుంది. మళ్ళీ కొత్త వైరుధ్యాలు ఆ ఆ స్థితిని కూడా 'మార్చడానికి ఘర్షణ పడుతాయి.

గతితార్కిక భౌతికవాదపు రెండో సూత్రంగా ఎంగెల్స్ 'వ్యతిరేకించినదీ వ్యతిరిక్తమవుతుంది' అనే సూత్రాన్ని నిర్వచించారు. మొదటి సూత్రం ప్రకారం ఒక స్థితిని రద్దుచేసి మరొక స్థితి ఉనికిలోకి రావడం ప్రకృతి చలన సూత్రం కాగా, కొత్త స్థితిని కూడా రద్దుచేసి మరొక వైరుధ్యం దాని గర్భంలోనే పుట్టి పెరగడం అనివార్యమైన నియమం. వ్యతిరేకించడమనేది వాస్తవిక అభివృద్ధిలో అనివార్యమైన అంతర్భాగమని మార్క్స్ అన్నాడు. "ఏరంగంలోనైనా సరే, ఇతఃపూర్వ మనుగడ స్థితిని వ్యతిరేకించకుండా, రద్దుచేయకుండా, అభివృద్ధి, సాధ్యంకాదు' అని మార్క్స్ అన్నాడు.

వ్యతిరేకించినది వ్యతిరిక్తం కావడం రద్దు చేసినది తాను కూడా రద్దయిపోవడం అనే గతితార్కిక భౌతికవాద సూత్రానికి ప్రకృతిలోనూ, సమాజాలలోనూ మానవ మేధలోనూ ఎన్నో ఉదాహరణలున్నాయి. ఈ రద్దు చేయడమనేది కూడా ఒక వస్తువు మీద బయటి నుంచి పడే ప్రభావ ఫలితం కాదు. అంతర్గత కారణాల వల్లనే ఈ మార్పు జరుగుతుంది. అంతేకాక, రద్దయిన తర్వాత ఏర్పడే వస్తువులో పాత వస్తువు నుంచి ఎంతో కొంత కొనసాగింపు కూడా ఉంటుంది.

మార్పు క్రమం అనేది సాధారాణంగా ఉండదని, సంక్లిష్టంగా ఉంటుందని, ప్రతీమార్పులోనూ మొదటి పరిమాణాత్మక మార్పును, అ పరిమాణం ఒక దశకు చేరినప్పుడు విప్లవాత్మకంగా గుణం మారిపోయి, కొత్త వస్తువు ఏర్పడే మార్పును గుర్తించవచ్చునని గతితార్కిక భౌతికవాదం అంటోంది.

6.6 చారిత్రక భౌతికవాదం :

చరిత్ర పట్ల భౌతికవాదం దృక్పధం అనుసరించి చేస్తే విశ్లేషణను చారిత్రక భౌతికవాదం అంటారు. చరిత్రను రాజవంశాల చరిత్రగానో, తారీఖులు, దస్తావేజులుగానో, ఆయాకాలాల పాలకుల, ప్రజల మంచి చెడ్డల ఫలితంగానో చూడకూడదని, చరిత్రకు భౌతిక పునాది వున్నదని మార్క్స్ నిరూపించాడు. భౌతిక జీవితావసరాల ఉత్పత్తి క్రమంలోనే మానవ సమాజం పురోగమిస్తున్నదని, ఉత్పత్తి సాధనాలను ఉపయోగిస్తూ, మారుస్తూ అభివృద్ధి చేస్తూ ప్రజలు తమ సామాజికాచరణలద్వారా కొన్ని సంబంధాలలోకి వస్తారని, ఈ ఉత్పత్తి శక్తుల, ఉత్పత్తి సంబంధాల సమూహాన్నే సమాజం అంటున్నామని మార్క్స్ అన్నారు. సామాజిక పరిణామక్రమంలో ఉత్పత్తి శక్తులలో ప్రధాన భాగమైన ప్రజల చైతన్యం పెరుగుతుండగా, ఉత్పత్తి సాధనాలలో శాస్త్ర ప్రయోగాల వల్ల మార్పులు వస్తుండగా, ఉత్పత్తి సంబంధాలలో మాత్రం మార్పులను అడ్డుకునే శక్తులు ఉంటాయని మార్క్స్ అన్నారు. కొనసాగే ఉత్పత్తి సంబంధాల వల్ల లాభపడుతున్న వర్గం యధాస్థితిని నిలిపి ఉంచడానికి ప్రయత్నిస్తుందని తత్ఫలితంగా ఉత్పత్తి శక్తులకూ ఉత్పత్తి సంబంధాలకూ మధ్య ఘర్షణ ఏర్పడుతుందని మార్క్స్ అన్నాడు. ఆ క్రమంలో ఉత్పత్తి శక్తుల అభివృద్ధికి ఉత్పత్తి సంబంధాలే ఆటంకంగా నిలిచినప్పుడు ఒక గుణాత్మకమైన గంతు ద్వారా విప్లవాత్మకమైన మార్పు ద్వారా ఉత్పత్తి శక్తులు పాత ఉత్పత్తి సంబంధాలను రద్దుచేసి కొత్త ఉత్పత్తి సంబంధాలను నెలకొల్పుతాయి.

మార్క్స్ 1859 లో ప్రచురించిన ఏ కాంట్రిబ్యూషన్ టు ద క్రిటిక్ ఆఫ్ పొలిటికల్ ఎకానమీ, గ్రంథం ఉపోద్ఘాతంలో ఈ చారిత్రక భౌతికవాద అవగాహనను స్పష్టంగా వివరించాడు.

చారిత్రక భౌతికవాదం ప్రకారం సామాజిక చరిత్ర ఇప్పటికి నాలుగు దశలు గడించి ఐదో దశకు ప్రవేశించడానికి సిద్ధంగా ఉంది. మొట్టమొదటి దశ ఆదిమ కమ్యూనిస్టు సమాజం అప్పుడు ఉత్పత్తి సాధనాలు అతి ప్రాథమికమైనవి. ఉత్పత్తి శక్తులు అభివృద్ధి చెందలేదు. అందువల్ల ఏర్పడిన ఉత్పత్తి సంబంధాలలో కూడా సహకారం, పరస్పర సహకారం, సమానత్వం ఉంటూ ఉండేవి. ఉత్పత్తి సాధనాల మీద వ్యక్తిగత యాజమాన్యం ఉండేదికాదు. ఆదిమ తెగల మానవులు అటు ఆహార సేకరణ దశలోగానీ, పశు పోషణ దశలోగానీ, ఆదిమ వ్యవసాయ దశలోగానీ ఉత్పత్తి సాధనాలను ఉమ్మడిగా, సమిష్టిగా వాడుకునేవారు. ఉత్పత్తిర సాధనాలలో రాతి, కర్ర సాధనాల నుంచి లోహసాధనాలు రావడం ఈ సమాజంలో ఒక ముఖ్యమైన ముందడుగు. కొత్త ఉత్పత్తి సాధానాల వల్ల ఉత్పాదకత పెరిగింది. కుటుంబం, సొంత ఆస్థి అనే భావనలు తలెత్తి మిగులును అనుభవించడం, శ్రమలో పాల్గొనకుండా ఇతరుల శ్రమను అనుభవించడం అనే పద్ధతులు ఉనికిలోకి వచ్చాయి. సమాజంలో ఉమ్మడి తత్వం, సహకారం రద్దు కావడం మొదలయింది. ఉమ్మడి, సామూహిక ఉత్పత్తి సంబంధాలకు ఉత్పత్తి సాధనాల మీద, మిగులు మీద వ్యక్తిగత అధిపత్యానికి మధ్య ఘర్షణ పెరిగింది. ఈ ఘర్షణ తీవ్రతరమై ఆదిమ కమ్యూనిస్టు సమాజం రద్ధయిపోయింది..

ఆదిమ కమూనిస్టు సమాజంలోని సమాన సంబంధాల స్థానంలో అసమ సంబంధాలతో మొదటి వర్గ సమాజమైన బానిస సమాజం ఏర్పడింది. ఉత్పత్తి సాధనాల మీద, అధిపత్యం ఉన్న బానిస యజమానులు, ఉత్పత్తి సంబంధాల మీద అధిపత్యం లేని బానిసలను కూడా తమ సొంత ఆస్తిగా భావించారు. మనుషులు, శ్రమజీవులు కూడా ఆస్తిగా, సంపదగా భావించబడిన ఈ సమాజంలో ఉత్పత్తి శక్తులు అభివృద్ధి చెందుతున్న కొద్ది కొనసాగుతున్న అమానుషీయ సంబధాలతో ఘర్షణ పెరిగింది. ఎన్నో బానిస తిరుగుబాట్లు జరిగాయి. ఉత్పత్తి శక్తులలో ప్రధానభాగమయిన బానిసలు తమ జీవితాలకు, భద్రతకు, అభివృద్ధికి ఆటంకంగా మారిపోయిన బానిసత్వ సంబందాలను బద్ధలు కొట్టడానికి ఎన్నో పోరాటాలు చేశారు.

ఆ పోరాటల ఫలితంగా, ఉత్పత్తి శక్తుల వికాస ఆకాంక్షలు పెల్లుబికి కాలం చెల్లిన ఉత్పత్తి సంబంధాలను రద్దుచేసిన ఫలితంగా, మూడో సామాజిక దశ అయిన భూస్వామ్యదశలోకి మానవ సమాజం అడుగుపెట్టింది. భూస్వామ్య దశలో ఉత్పత్తి శక్తులు గణనీయంగా అభివృద్ధి చెందాయి. వ్యవసాయంలో నీటిపారుదల, వాయుశక్తి వంటి కొత్త ఉత్పత్తి సాధనాలను వాడడం ద్వారా ఉత్పాదకత పెరిగింది. మిగులు పెరిగింది. భూక్షేత్రాలే ప్రధాన ఉత్పత్తి సాధనాలు కాగా వాటిమీద సంపూర్ణ ఆధిపత్యం ఉండిన భూస్వాములు వ్యవసాయ భూములలో తగిన ఫలితం లేకుండా కట్టుబడి శ్రమ చేయవలసిన రైతుకూలీలు భూస్వామ్య సమాజంలో ప్రధాన వర్గాలు.

కానీ, భూస్వామ్య సమాజంలో ఉత్పాదకత, మిగులు పెరిగిన కొద్దీ పట్టణాలు, అదనపు వృత్తులు, వర్తక వాణిజ్యాలు పెరిగిపోయాయి. ఆ విధంగా భూస్వామ్య సమాజ గర్భంనుంచే పాత ఉత్పత్తి సంబంధాలను రద్దుచేయదలచిన కొత్త వర్గాలు పుట్టుకురావడం మొదలైంది. భూస్వాముల దగ్గర అర్ధబానిసలుగా బతుకుతున్న రైతుకూలీలు కొన్ని చోట్ల పట్టణాలకు పారిపోవడం, కొన్ని చోట్ల భూస్వాముల మీద తిరుగుబాటు చేయడం మొదలయింది.

ఈ ఘర్షణ పరిమాణాత్మకంగా పెరిగి పెరిగి ఒక దశకు చేరేసరికి గుణాత్మక మార్పుగా మారి భూస్వామ్య సమాజాన్ని కూలదోసి పెట్టుబడిదారి సమాజం ఉనికిలోకి వచ్చింది.

కార్ల్ మార్క్స్్క ప్రధానమైన విశ్లేషణావస్తువు పెట్టుబడిదారీ సమాజమే. పెట్టుబడిదారీ సమాజంలో ఉత్పత్తి శక్తుల అభివృద్ధి కనీవిని ఎరుగనంత విస్తారంగా, వేగంగా జరిగింది. కానీ ఉత్పత్తి సంబంధాలలో పెట్టుబడిదారుకూ, వేతన శ్రామికుడికి మధ్య అసనుసంబంధాలు

ఇంకా తీవ్రతరమయ్యాయి. పెట్టుబడిదారీ సమాజంలో ఉత్పత్తి ప్రక్రియ అంతకు ముందెన్నటికంటే ఎక్కువగా సామాజికమవుతుంది. లక్షలాది మంది, కోట్లాది మంది వేతన కార్మికులు భారీ కార్మగారాలలో సంఘటితంగా పనిచేస్తుంటారు. కానీ అదే సమయంలో శ్రమ ఫలితాన్ని అనుభవించడం, ఉత్పత్తి సాధనాల మీద యాజమాన్యం అనేది అంతకంతకూ ఎక్కువగా వ్యక్తిగతమవుతూ గుత్తాధిపత్యంగా మారుతుంటుంది.

పెట్టుబడిదారీ ఉత్పత్తి విధానంలో ప్రధానమైన వైరుధ్యం సామాజిక ఉత్పత్తి ప్రక్రియకు, వ్యక్తిగత యాజమాన్యానికి మధ్య ఉండేదే. ఈ వైరుధ్యం ఘర్షణకు, ఆర్థిక సంక్షోభాలకూ, నిరుద్యోగానికి దారి తీస్తుంది. కార్మికవర్గం సంఘటితమయ్యే అవకాశం పెరగడంతో వారిలో వర్గ చైతన్యం పెరిగి, క్రమ శిక్షణాయుతమైన సమీకృత పోరాటాలు పెరుగుతాయి. అంటే కార్మికవర్గం అనే ఒక వర్గాన్ని సృష్టించడం ద్వారా పెట్టుబడిదారీ వర్గం తన సమాధి తవ్వే వాళ్లను తన గర్భంలోంచే సృష్టించుకొంటుందని మార్క్స్ అన్నారు. ఈ ఘర్షణలు, పోరాటాలు మార్పులకు దారితీస్తూ చివరికి ఒక గుణాత్మక గంతుగా కార్మికవర్గం పెట్టుబడిదారీ వర్గాన్ని కూలదోసి పెట్టుబడిదారీ సమాజానికి చరమగీతం పాడుతుంది.

పెట్టుబడిదారీ సమాజం తర్వాత కొత్త సమానత్వ సమాజం - ఆర్థిక సామాజిక వ్యవస్థ - ఏర్పడుతుందని, అందులో మొదటి దశలో పాతవర్గ సమాజ అవశేషాలు కొనసాగుతాయని మార్క్స్ అన్నారు. ఈ మొదటిదశను సామ్యవాద సమాజం అని పిలుస్తారు. పాత యాజమాన్య శక్తులు తిరిగి అధికారంలోకి రావడానికి ప్రయత్నిస్తారు. కనుక ఆ

ప్రయత్నాలను అడ్డుకోవడానికి ఈ దశలో శ్రామిక వర్గ నియంత్రత్వ పాలన అవసరమువుతుంది. ఈ పాలన అన్ని ఉత్పత్తి సాధనాలను ప్రజలవరం చేసి, వ్యక్తిగత యాజమాన్యాన్ని రద్దుచేసి, ఉత్పత్తి ఫలితాన్ని ప్రజల అవసరాల మేరకు పంపిణీ చేస్తుంది. ఉత్పత్తి శక్తుల అభివృద్ధిపై ఆటంకాల్ని తొలగించడం, ఉత్పత్తి సంబంధాల్ని సమానత్వంతో నింపడం ఈ దశలో సాగుతాయి. ఆ తర్వాత వర్గాలే లేని వ్యవస్థ రూపొందుతుంది. అంటే రాజ్యాంగ యంత్రంగానీ, శ్రామికవర్గ నియంత్రత్వంగానీ అవసరంలేని స్థితి వస్తుంది. ఈ దశను కమ్యూనిస్టు సమాజం అంటారు.

6.7 ముఖ్య పదకోశం :

వర్గం : ఉత్పత్తి సాధనాలకు సంబంధించిన స్థాయి కలిగినది. ఇది ఒక ముఖ్యమైన సమూహం ప్రొలెటేరియన్ : సముదాయము యొక్క నిమ్న సామాజిక, ఆర్థిక వర్గ ప్రతినిధి.

6.8 స్వీయ అంచనా ప్రశ్నలు :

1. మార్క్ గతి తార్కిక భౌతికవాద భావనను చర్చింపుము. మార్క్స్ చారిత్రాత్మక భౌతికవాద సిద్ధాంతం ద్వారా చరిత్రను ఏ విధంగా విశ్లేషించాడో తెలియజేయుము?
2. మార్క్స్ ప్రకారం వర్గం అనగానేమి? వర్గాలు ఏ విధంగా రూపొందుతాయో చర్చించుము?
3. వర్గ పోరాటం ఏవిధంగా ఏర్పడుతుంది, వర్గపోరాట పరిణామాలను వివరింపుము?

6.9 ఉపయుక్త గ్రంథాలు :

1. Althusser L. (1971) 'Lenin and Philosophy and other Essays' London, New leff books.
2. Bell D. (1976) 'The cultural contradictions of capitalism', London Heinemann.
3. Bottomore, T. and Rubel, M (1963) 'Karl Marx : Selected Writings Harmondsworth, Pen
4. Habermas, J. (1976), 'Legitimation Crisis, London, Heinemann.

పాఠం - 7
వర్గపోరాటం - విప్లవం సామాజిక పరివర్తన

లక్ష్యము :

వర్గపోరాటం - పరివర్తన గూర్చి తెలుసుకోవడం

పెట్టుబడిదారి విధానం ఉత్పత్తిని సామాజికం చేసినందువల్ల, సంఘటితం చేసినందువల్ల కార్మిక వర్గానికి చైతన్యం పంచుకునే, అవకాశం కలుగుతుంది. తాము ఒక వర్గం అన్న స్పృహ, తమ ప్రయోజనాల పరిరక్షణకు పోరాడాలన్న స్పృహ పెరుగుతాయి.

బానిస సమాజం నాటినుంచి సమాజంలో వర్గాలు ఉన్నప్పటికీ, ఏదో ఒక స్థాయిలో వర్గాల మధ్యఘర్షణ ఉన్నప్పటికీ పెట్టుబడిదారి సమాజంలో వర్గపోరాటానికి స్పష్టత, అనివార్యత వస్తాయి. పెట్టుబడిదారి సమాజంలో వర్గవిభజన నిశితంగా జరుగుతుంది.

'కేవలం ఉత్పత్తిని సంఘటితం చేసినంత మాత్రనే సామాజిక వర్గాల అభివృద్ధి పూర్తికాదని, ప్రజా బహుళ్యం భౌతికంగా విభజన జరగవలసి ఉంటుందని, ఆర్థిక ఫలితాలు పంపిణీ విషయంలో పదే పదే ఘర్షణలు జరగవలసి ఉంటుందని తద్వారా వర్గచైతన్యం పెంపొందవలసి ఉంటుందని మెర్క్స అన్నాడు. పెట్టుబడిదారి సమాజంలో ఈ అన్ని పరిస్థితులూ సాధ్యం అవుతాయి.

పాఠ్యాంశ నిర్మాణ క్రమం :

7.1 వర్గం ప్రమాణాలు

7.2 సిద్ధాంతం - ఆచరణ ఐక్యత

7.3 సమ సమాజం

7.4 సారాంశం, విమర్శ

7.5 ముఖ్య పదకోశం

7.6 స్వీయ అంచనా ప్రశ్నలు

7.7 ఉపయుక్త గ్రంధాలు

7.1 వర్గం – ప్రమాణాలు :

ఆ విధంగా వర్గ విభజన జరిగేటప్పుడు అది కేవలం ఉత్పత్తి సాధనాలతో సంబంధం మీద మాత్రమే నిర్ణయమవుతుంది. మరి ఇతర లక్షణాలలో, వర్గాన్ని గుర్తించడం సాధ్యం కాదు. మార్క్స వర్గ భావనను బెండిక్స్, బిప్సెట్లు వివరిస్తూ, వర్గాన్ని నిర్ధారించడానికి ఐదు ప్రమాణాలను వివరించారు. అవి:

1. ఆర్థిక ఫలితాల పంపిణీ గురించి వర్గాల మధ్య ఘర్షణ ఉంటోంది.
2. ఒక వర్గం ప్రజల మధ్య సమాచార వినిమయం సులభంగా సాధ్యమవుతుంది. అందువల్ల భావాలను, ఆచరణ ప్రణాళికలను సులభంగా ప్రచారం చేయడం వీలవుతుంది.
3. ఒక వర్గానికి చెందిన ప్రజలు తమమధ్య సంఘీభావాన్ని, తమ చారిత్రక బాధ్యతలను గుర్తించగలుగుతారు. అంటే వారిలో వర్గచైతన్యం పెంపొందుతుంది.
4. ఆర్థిక వ్యవస్థను తాము అదుపు చేయలేకపోతున్నామని, అందువల్ల దోపిడీకి గురవుతున్నామని ఒక వర్గం ప్రజలలో తీవ్రమైన అసంతృప్తి పెరిగిపోతుంది.
5. ఆర్థిక వ్యవస్థను బట్టి ఒక రాజకీయ నిర్మాణాన్ని ఏర్పరచుకోవడం, అది చారిత్రక స్థితికి, వర్గ చైతన్య పరిణతికి తగినట్టుగా ఉండడం జరుగుతుంది.

ఈ విధంగా వర్గవిభజన స్పష్టంగానూ, లోతుగానూ జరిగిన తర్వాత. ఆ మేరకు వర్గపోరాటం కూడా నిశితమవుతుంది. సమాజంలో వర్గపోరాటాన్ని మార్క్స ప్రవేశపెట్టలేదు. మార్క్స కోరుకోలేదు. చరిత్రలో, సమాజంలో అది నిరంతరాయంగా వేరు, వేరు రూపాల్లో జరుగుతున్నదని మార్క్స నిర్ధారించి చూపాడు. పెట్టుబడిదారి సమాజంలో ఆ వర్గపోరాటం మరింత తీవ్రతరమయ్యే అవకాశం ఉందని ఆయన వివరించారు. అధికారంలో ఉన్న వర్గాలు తమ

అధికారంను అంత సులువుగా వదులుకోవని, అందువల్ల ఆ వర్గాలు హింసకు, అణచివేతకు పాల్పడతాయని, అధికారంలోకి రాదలచుకున్న వర్గం దాన్ని ఎదిరిస్తుందని ఆయన అన్నాడు. అందువల్ల హింస విప్లవానికి మంత్రసానిగా పనిచేస్తుందని ఆయన అన్నాడు. అందువల్ల ఆయన చారిత్రక సూత్రాన్ని వెల్లడించాడు.

ఈ ఘర్షణ వర్గపోరాటం ఫలితంగా సమాజం మరొక మెట్టు పైకి ఎదిగే సామాజిక పరివర్తన సాగుతుంది. చరిత్ర క్రమం మొత్తం సామాజిక పరివర్తనలన్నీ ఇట్లా వర్గపోరాట ఫలితంగానే జరిగాయి.

7.2 సిద్ధాంతం - ఆచరణల ఐక్యత :

మార్క్స్ సామాజక సిద్ధాంతంలో అతి ముఖ్యమైన అంశం సిద్ధాంతానికి ఆచరణకు అవినాభావమైన ఐక్యత. తత్వవేత్తలు సమాజాన్ని వ్యాఖ్యానించారనీ, కానీ, సమాజాన్ని మార్చడం ముఖ్యం అని అన్నప్పటినుంచీ కూడా మార్క్స్ ఆచరణకు ఎంతో ప్రాధాన్యతనిచ్చారు. ఆచరణనుంచే సిద్ధాంతం రూపొందుతుందనేది మార్క్స్ చెప్పిన భౌతికవాద అవగాహనకు అనుగుణమైనదే. అయితే యాంత్రిక భౌతికవాదం ఈ ఏకముఖ చర్యను ప్రతిపాదించగా మార్క్స్ గతితార్కిక భౌతికవాదం సిద్ధాంతానికి, ఆచరణకు మధ్య పరస్పర ప్రతిచర్యలను ప్రతిపాదించారు. అందుకే మార్క్స్ భావాలు భౌతిక శక్తిగా మారతాయి అని అన్నారు. ఆచరణ సిద్ధాంతం ఆచరణ అనే నిరంతర చక్రంలో ఆచరణ సిద్ధాంతాన్ని సృష్టిస్తుందని, సిద్ధాంతం ఆచరణకు దారిచూపుతుందని ఆయన వర్తులాకార అభివృద్ధిని ఊహించారు.

ఈ తాత్విక అవగాహనను సామాజిక చరిత్రకు అన్వయించినప్పుడు వర్గ విభజనే, వర్గ పోరాటమే ఒక సైద్ధాంతిక అవగాహనను కల్పిస్తుందనీ, ఆ సైద్ధాంతిక అవగాహన మళ్లీ వర్గ పోరాటాన్ని ఉన్నత స్థాయికి తీసుకుపోవడానికి ప్రణాళిక సిద్ధం చేస్తుందనీ అర్థం చేసుకోవలసి ఉంటుంది.

పెట్టుబడిదారీ సమాజంలో కార్మిక వర్గం నిరంతర పోరాటాల క్రమంలో తనదైన సిద్ధాంతాన్ని ఆవిష్కరించుకుంటుంది. ఆ సిద్ధాంతం వెలుగులో మరింత నిశితమైన కార్యాచరణకు పూనుకుంటుంది. ఈ సిద్ధాంతం - ఆచరణ ఐక్యత పరస్పర ప్రభావం నిరంతరం సాగుతూ సామాజిక అవగాహనకు, పురోగతికి తోడ్పడతాయి.

7.3 సమ సమాజం - సామ్యవాదం :

పెట్టుబడిదారీ సమాజంలో నిశితమయ్యే వర్గపోరాట ఆచరణను దానినుంచి అభివృద్ధి అయ్యే వర్గపోరాట సిద్ధాంతాన్ని ఆ రెండింటి మధ్య గతితార్కిక ఐక్యతతో పరిశీలించినప్పుడు అవి మరింత ఉన్నతీకరించబడిన ఆచరణగా, సిద్ధాంతంగా అంటే సమసమాజంగా, శాస్త్రీయ సామ్యవాద భావనగా - పరిణమిస్తాయి.

పెట్టుబడిదారీ ఉత్పత్తి విధానాన్ని కూలదోసిన తర్వాత వచ్చే సమాజం సోషలిస్టు సమాజం. దీన్ని తెలుగులో సమసమాజం అని పిలుస్తున్నాం. కానీ ఇది నిజానికి పూర్తిస్థాయిలో సమానత్వం కొనసాగే సమాజం కాదు. ఎందువల్లనంటే సోషలిస్టు ఉత్పత్తి విధానంలో కూడా వర్గాలు కొనసాగుతూనే ఉంటాయి. సోషలిస్టు ఉత్పత్తి విధానంలో సామాజికంగా ఉత్పత్తి అయ్యే సంపదను ఏ కొందరి సొంత ఆస్తిగానో ఉంచక సామాజికంగా పంపిణీ చేసే వ్యవస్థ అమలవుతుంది. ఉత్పత్తి సాధనాల మీద యాజమాన్యం సమిష్టిగా ఉంటుంది తప్ప వ్యక్తిగతంగా ఉండదు. ఉత్పత్తి అనేది సామాజిక అవసరాల కోసం జరుగుతుంది తప్ప వ్యక్తిగత లాభాపేక్షతో జరుగదు. కొంతవరకు కార్మికులు అదనపు శ్రమ చేయవలసిన అవసరం ఉంటుందిగానీ ఆ అదనపు శ్రమ ఫలితాన్ని సామాజిక శ్రేయస్సుకోసం వినియోగిస్తారనీ వ్యక్తిగత భోగానికి, సంపద కూడబెట్టుకోవడానికి వినియోగించరు. అందువల్ల సోషలిస్టు ఉత్పత్తి విధానంలో అనవసరమైన సరుకులను ఉత్పత్తి చేయడం రద్దయిపోయి, అంతకు ముందు వ్యర్థమైపోయిన వనరులెన్నో ప్రజా ఉపయోగానికి సమకూరుతాయి. అట్లాగే మానవ శ్రమను మానవ అవసరాలను సంతృప్తి పరచడానికి ఇంకా ఎక్కువగా వినియోగించే వీలు కలుగుతుంది. సోషలిస్టు సమాజం ఆరోగ్యం, విద్య, ఆహారం, ఆశ్రయం వంటి నిత్య జీవితావసరాలను తీర్చడం మాత్రమే గాక సిద్ధాంత స్థాయిలోనే ఈ అవసరాలను సరుకులుగా గుర్తించడానికి నిరాకరిస్తుంది. ఇవన్నీ మానవ అవసరాలని భావిస్తుంది.

ఈ సమసమాజ ఆచరణ భావాలను సైద్ధాంతీకరించిన ఫలితంగా శాస్త్రీయ సోషలిజం అవగాహన రూపొంది, సమానత్వాన్ని సమసమాజాన్ని ఆదర్శంగా ఊహగా, స్వప్నంగా భావించిన ఎంతోమంది ఊహాజనిత సోషలిస్టు ఆలోచనా పరులను ఎదుర్కొంటూ మార్క్స్, ఎంగెల్సు ఈ శాస్త్రీయ సోషలిజం భావనను నిర్మించారు. సమానత్వమనేది, సమసమాజమనేది ధార్మిక, నైతిక భావన కాజాలదనీ, దానికి సామాజిక, రాజకీయార్థిక మూలాలున్నాయని, అది చారిత్రక అనివార్యత అని రుజువు చేసిన సిద్ధాంతమే శాస్త్రీయ సోషలిజం.

మార్క్స్, ఎంగెల్స్ తర్వాత శాస్త్రీయ సోషలిజం భావనను ఆచరణలోను, సైద్ధాంతికంగానూ పరిపుష్టం చేసిన వాళ్లు అభివృద్ధి చేసినవాళ్లు వి.ఐ.లెనిన్, జె.వి.స్టాలిన్, మావోసేటుంగ్ తదితరులు.

కమ్యూనిజం :

పెట్టుబడిదారి విధానం నుంచి సోషలిజానికి పరివర్తన గురించి ఎంత స్పష్టంగా, ఎంత నిర్ధారణగా విశ్లేషించారో, అంత స్పష్టంగా సోషలిజం నుంచి కమ్యూనిజానికి పరివర్తన గురించి మార్క్స్, ఎంగెల్స్‌లు విశ్లేషించలేకపోయారు. సోషలిస్టు సమాజంలో పరిమాణాత్మక మార్పులు జరిగిన తర్వాత, ఉత్పత్తి విధానంలో ఆచరణతోపాటే, ప్రజల భావజాలంలో మార్పులు, తెచ్చే సైద్ధాంతిక కృషికూడా జరిగిన తర్వాత 'ప్రజలందరూ ఒకేసారి, మూకుమ్మడిగా కార్యాచరణలోకి దిగినప్పుడు మాత్రమే కమ్యూనిజం సాధ్యమవుతుంది' అని మార్క్స్ రాశారు.

పెట్టుబడిదారీ విధానం క్రింద ఉత్పత్తి శక్తుల విప్లవాత్మక పరివర్తన అనివార్యంగా సోషలిజానికి ఎట్లా దారితీస్తుందో కాపిటల్లో రుజువు చేసినంత కచ్చితంగా, సోషలిజంలోని ఉత్పత్తి శక్తులు కమ్యూనిజంలోకి ప్రయాణాన్ని ఎందుకు కోరుకుంటాయని ఆయన వివరించలేకపోయారు. ప్రజలు సహజంగానే మరింత ఉన్నతమైన సమానత్వాన్ని కోరుకుంటారని, దోపిడి, పీడనలను రద్దు చేసినట్లుగానే `అసమానత్వాన్ని కూడా రద్దు చేయదలచుకుంటారనే నమ్మకంతో సోషలిజం క్రమంగా కమ్యూనిజంగా మారిపోతుందని ఆయన ఉహించారు.

కమ్యూనిస్టు సమాజం, మార్క్స్ దృష్టిలో నిజంగా ఒక ఊహాస్వర్గం. వర్గ సమాజంలో మానవ చరిత్రకు చేసిన అన్యాయాలన్నిటినీ అది కడిగేస్తుంది. మనిషిని మనిషి దోపిడీ చేయడానికి, పీడించడానికి, అణచివేయడానికి ఉన్న మూలధారాలన్నిటినీ అది రద్దు చేస్తుంది. ఉత్పత్తి సాధనాలమీద యాజమాన్యాన్ని సమాజపరం చేయడంతో వర్గాల అస్తిత్వమే రద్దయిపోయి కమ్యూనిస్టు సమాజం వర్గరహిత సమాజంగా ఆవిర్భవిస్తుంది. మార్క్స్ సమాజ పురోగతి వర్తులాకార ఊర్ధ్వ చలనంగా ఉంటుందని ఊహించారు. గనుక ఆదిమ కమ్యూనిస్టు సమాజంలోని సమానత్వమే విసరీతంగా అభివృద్ధి చెందిన ఉత్పత్తి శక్తులతో తిరిగి ఉనికిలోకి రావడం సాధ్యమేనని, అనివార్యమని ఆయన భావించారు.

కమ్యూనిస్టు సమాజంలో వర్గాలు రద్దుకావడం మాత్రమేకాక ఉత్పత్తి విధానంలో నియమిత శ్రమ విభజన పద్ధతికూడా రద్దయిపోతుంది. కమ్యూనిష్టు సమాజంలో ఏ ఒక్క మనిషికీ నిర్ణీతమైన కార్యాచరణ రంగం ఉండదని, కానీ సమాజం మొత్తంగా సామాజిక ఉత్పత్తిని నియంత్రిస్తుందని మార్క్స్ అన్నారు. కమ్యూనిస్టు సమాజంలో శ్రామికులు ఒక రంగంనుంచి మరో రంగానికి పర్యవేక్షణ కోసం వెళ్తారని, ఏపనీ ప్రత్యేకమైన నైపుణ్యం అవసరమై ఉండదని, ఏ వృత్తి ఏ ఒక్కరి గుత్తాధిపత్యంలో ఉండదని మార్క్స్ అన్నారు. సాంకేతిక పరిజ్ఞానం అత్యున్నతంగా అభివృద్ధి చెందినందువల్ల శ్రమ విభజన అవసరం లేని స్థితి వస్తుందని ఆయన అన్నారు.

అటువంటి స్థితిలో రాజ్యాంగ యంత్రాంగం అవసరమే ఉండదు. కాబట్టి రాజ్యాంగ యంత్రాంగం కృశించి, తనంతట తానే అదృశ్యమైపోతుందని మార్క్స్ ఊహించారు.

రాజ్యాంగ యంత్రం :

మార్క్స్ ఆలోచనలలో రాజ్యాంగ యంత్రానికి చాలా ప్రాధాన్యత ఉంది. సమాజంలో దోపిడీ పీడనలు కొనసాగడానికి వర్గ విభజన, శ్రమ విభజన, పరాయీకరణ, సొంత ఆస్తి వంటి కారణాలు మాత్రమేకాక అవన్నీ బలపడడానికి రాజ్యాంగ యంత్రం మద్దతు కారణమవుతుంది.

రాజ్యాంగ యంత్రం గురించి మార్క్స్, ఎంగెల్స్ అవగాహన నిర్దిష్టంగా, క్లుప్తంగా కమ్యూనిస్టు పార్టీ ప్రణాళికలో వ్యక్తమయింది. "ఆధునిక రాజ్యపు కార్య నిర్వాహక వర్గం మొత్తంగా బూర్జువా వర్గపు ఉమ్మడి వ్యవహారాలను నిర్వహించే సమితి మాత్రమే" 1848 లో చేసిన ఈ విశ్లేషణ తర్వాత ఎన్నో రచనలలో మార్క్స్, ఎంగెల్స్ లు రాజ్యం పట్ల, తమ భావనను విస్తరించి ప్రకటించారు. ఎంగెల్స్ 'కుటుంబం, వ్యక్తిగత ఆస్తి, రాజ్యం పుట్టుక' లోనూ, లెనిన్ 'రాజ్యం - విప్లవం' లోనూ రాజ్యం పట్ల మార్క్సిస్టు అవగాహనను సమగ్రంగా వివరించారు.

రాజ్యం అనేది పాలకవర్గాల చేతిలోని ఒక సాధనం అని, ఉత్పత్తి సాధనాల మీద యాజమాన్యం అదుపు ఉండే వర్గం రాజ్యాంగ యంత్రాన్ని తన చేతిలో ఉంచుకుంటుందని మార్క్స్, ఎంగెల్స్‌లు భావించారు. ఆర్థికంగా బలసంపన్నమైన వర్గాల ప్రయోజనాన్ని కాపాడే రాజ్యం వర్గ ఘర్షణను నియంత్రించి, అణచివేసి సాంఘిక వ్యవస్థ భద్రతను కాపాడుతుంది. అంటే యాథాస్థితికి రక్షణగా నిలుస్తుంది. రాజ్యం అనుమతితో, రక్షణలో సాగే వర్గపాలన ఎన్నెన్నో రూపాలలో వ్యక్తమవుతుంది. (ప్రజాస్వామిక గణతంత్ర) పాలన నుంచి నియంతృత్వం దాకా ఏ రూపంలోని పాలనలోనయినా రాజ్యం పాత్ర, దాని వెనుకనున్న యాజమాన్య వర్గాల పాత్ర ఒకే రకంగా ఉంటాయి. రాజ్యాంగ యంత్రానికి అణచివేత సాధనంగా ఉండే పాత్రే ప్రధానమైనది.

కమ్యూనిస్టు సమాజం వర్గరహిత సమాజంగా ఉంటోంది గనుక రాజ్యం అవసరం ఉండదని మార్క్స్ ఎంగెల్సులు భావించారు. కానీ పెట్టుబడిదారీ విధానం తర్వాత వెనువెంటనే వచ్చే సోషలిస్టు సమాజంలో రాజ్యం పాత్ర ఏ విధంగా ఉంటుందని మార్క్సిస్టు ఆలోచనావిధానంలో చాలా చర్చ జరిగింది. 1871 లో పారిస్లో శ్రామిక వర్గం తిరుగుబాటు చేసి పారిస్ కమ్యూన్ ఏర్పరచుకున్నప్పుడు చుట్టూ 14 పెట్టుబడిదారి రాజ్యాలు దానిమీద దాడిచేసి 70 రోజుల తర్వాత

దాన్ని కూలదోశాయి. ఈ అనుభవం తర్వాత సోషలిస్టు రాజ్యం ఇంటా బయట శతృవుల్ని అంటే పెట్టుబడిదారీ సమాజాన్ని పునరుద్ధరించదలచుకున్న వారిని అడ్డుకోవాలంటే దృఢమైన రాజ్యంగా ఉండాలని, తొలి దశలో శ్రామిక వర్గ నియంతృత్వ రాజ్యంగా వుండాలని మార్క్స్, ఎంగెల్స్ భావించారు.

7.4 సారాంశం – విమర్శ :

మార్క్స్, ఎంగెల్స్ రచనలు యాభై సంపుటాలలో నలభై వేల పేజీలలో విస్తరించినవి. రాజకీయార్థిక శాస్త్రం, చరిత్ర, కళలు, సాహిత్యం, శాస్త్రీయ సోషలిజం, కార్మికవర్గ పోరాట నిర్మాణ పద్ధతులు, సామాజిక శాస్త్రం, భౌతికశాస్త్రాలు, సామాజిక సమస్యలు, సమకాలీన సంఘటనలు, - సంస్కృతి, మతం వంటి అనేక విషయాలలో మార్క్స్. ఎంగెల్స్ లు, లోతయిన, సునిశితమైన, విలువైన విశ్లేషణలెన్నో చేశారు. పై వివరించిన అంశాలు మార్క్స్,ఎంగెల్స్ సామాజిక అవగాహనలలో ప్రధానమైనవి మాత్రమే.

మార్క్సిజంలో నాలుగు ప్రధాన అంశాలున్నాయి. అవి

రాజకీయార్థిక విశ్లేషణ,

భవిష్యత్ సామాజిక దృష్టి,

సంవిధానం,

ఆచరణకు మార్గదర్శి.

మార్క్సిజంలో విడివిడిగా కొన్ని అంశాలు సంపూర్ణం కావనిపించినా, సామజిక మార్పుల వల్ల కొన్ని అంశాలు ఇంకా అభివృద్ధి చేయవలసి ఉన్నట్లు కనబడినా, మార్క్సిస్టు ఆచరణలో కొన్ని వైఫల్యాలు ఉన్నా ఈ నాలుగు ప్రధానాంశాలు మార్క్సిజాన్ని ఒక శాస్త్రంగా సజీవంగా ఉంచుతున్నాయి. శాస్త్రం అన్నప్పుడే ఒక రోజుతో దాన్ని సైద్ధాంతిక ప్రవచనాలు పూర్తయిపోవని, కాలక్రమంలో దానిలో ఎన్నో మార్పులు, చేర్పులు జరుగుతుంటాయని అర్థం. ఆ విధంగా మార్క్స్, ఎంగెల్స్తో ప్రారంభమైన మార్క్సిజం అనే శాస్త్రానికి లెనిన్, స్టాలిన్, మావో వంటి ఎందరో మార్క్సిస్టులు ఎన్నో కొత్త అంశాల్ని చేర్చారు. పాత అంశాల్ని అభివృద్ధి చేశారు. పరిపుష్టం చేశారు.

ముఖ్యంగా మావో సేటుంగ్ చైనా సమాజం వంటి ఒక వెనుకబడిన వ్యవసాయ సమాజం పరివర్తన, సోషలిస్టు నిర్మాణం ఎట్లా జరుగుతుందో సైద్ధాంతిక స్థాయిలోనూ ఎన్నో ప్రయోగాలు చేశారు. అవగాహనలను ప్రకటించారు. సామాజిక అనుభవాన్ని పెంపొందించారు.

మార్క్స అభిప్రాయంలో ఆధునిక పెట్టుబడిదారీ సమాజం దానంతట అదే క్షీణించి తన గర్భంనుంచి ఒక సరికొత్త సమాజ శిశువుకు ఆవిష్కరిస్తుంది. కాని అనేక సమాజాల్లో అట్లా జరుగలేదు. అంటే అనివార్యమైన చారిత్రక సత్యాలంటూ ఏవీ లేవన్నమాట. వర్గ సంఘర్షణకు దారి తీయకుండా, వర్గ చైతన్యం మధ్యలోనే కుంటుబడింది. పెట్టుబడిదారీ సమాజంలోని పర్యవేక్షణ, నిర్వాహక, సాంకేతిక స్తరాలలోని ఉద్యోగులు చాలా సంతృప్తి సమూహాలుగా బతుకుతున్నారు.

ఆధునికి కార్పొరేషన్లలో యాజమాన్యం చేసేవాళ్లు వేరు, నియంత్రించేవాళ్లు వేరు. నియంత్రణ చేసే నిర్వాహకులు కొత్త సమూహం ఒకటి బయలుదేరింది. ఉత్పత్తి సాధనాల యజమానులు (బూర్జువాలు) పరోక్షంగా ఉంటారు: రంగంమీద అన్ని విషయాలు నిర్ణయించే వారు మేనేజింగ్ డైరెక్టర్, బోర్డు సభ్యులు, జనరల్ మేనేజరు మొదలయినవారు మాత్రమే. ఈనాడు మార్క్స భావించినట్లు మార్పులు విప్లవమార్గం ద్వారా రావడం లేదు: అది లేకుండానే శ్రామికులు సామాజిక నిర్మితితో, సంబంధాలలో తమ సంఘటిత శక్తి ద్వారా న్యాయబద్ధమైన సామాజిక మార్పులనూ, రాజకీయ పరివర్తనలనూ తెస్తున్నారు.

పెట్టుబడిదారి వ్యవస్థ పరిణతదశలో శ్రామికవర్గం దరిద్రీకరణకు బాధలకు గురి అవుతుందనే వాదం కూడా తప్పని తేలింది.ఎందుకంటే శ్రామికవర్గం అలాంటి నికృష్టస్థితిలో ఉన్నట్లు మనకు ఎక్కడా కనిపించడం లేదు. అందుకు భిన్నంగా శ్రామికవర్గం బాగా అభివృద్ధి చెందిన పెట్టుబడిదారీ సమాజాలలో సుఖశాంతులతో ఉండటం కనిపిస్తున్నది.

శ్రామిక ఉత్పాదన అనేది అదనపు విలువల సృష్టికి ముఖ్యాతి ముఖ్యకారణంగా భావించవచ్చు. వెనుకబడి ఉన్న దేశాలలో శ్రామిక ఉత్పాదన, దోపిడి పెట్టుబడిదారీ సమాజాల కంటే తక్కువ స్థాయిలో ఏమీ జరగడం లేదు. అలాగే ఈ నాటి సోషలిస్ట్ సమాజంలో విలువల 'సంచయం అధికంగానే ఉంది కదా !

మామూలుగా కార్మికుల్లో వ్యాపించే వైమనస్యాన్ని గురించి మార్క్స్ తప్పుడు అంచనాలు వేశాడు. తమ సమకాలీన ధనస్వామ్య సమాజంలో మార్క్స్ చూసిన నైరాశ్యం, ప్రగాఢ వైమసస్యం ప్రతి ధనస్వామ్య సమాజానికీ తప్పదనీ, అనివార్యమనీ మార్క్స్ భావించాడు.

కాని అలాంటి దృగ్విషయం మనకు ఈనాటి పరిణత ధనస్వామ్యం సమాజంలో కనిపించటం లేదు. అంతే కాకుండా కార్మికులు, ఒక ఆర్థిక జగత్తులోనే నే సభ్యులు కారు. వారు అనేక సామాజిక జగత్తులలో ఏకకాలంలో సభ్యులుగా ఉంటారు. వాళ్లలో వర్గ విశ్వాసాలతోపాటు మత, జాతి, వృత్తి, నివేశ విశ్వాసాలు ప్రగాఢంగా ఉంటాయి. దీని అర్థం అసలు వైమనస్యం లేదని కాదు- వైమనస్యానికి కారాణాలు వేరేవి కావచ్చు: అవి పరిపాలన వ్యవస్థనుంచి, ముఖాముఖి సంబంధాలులేని జన సంచయ సమాజంనుంచి జనించవచ్చు.

పెట్టుబడిదారీ సమాజ విశ్లేషణలో మార్క్స్ ఆర్థిక నిర్మితికి చాలా ప్రాముఖ్యాన్ని ఇచ్చాడు. రాజకీయ సత్తా, అధికారమూ ఆర్థిక శక్తుల నుంచే జనిస్తాయని భావిస్తూ దీని వెనకాల ఉండే ఇతర కారకాలను అప్రధానం చేశాడు. ఇది కాకుండా పెట్టుబడిదారీ సమాజ పతనాన్ని గురించి మార్క్స్ చెప్పిన జోస్యాలు నిజం కాలేదు: తప్పయ్యాయి. ఆయన విశ్వాసం ప్రకారం పరిణత ధనస్వామ్యం సమాజంలో కాకుండా, పెట్టుబడిదారీ సంబంధాలు ఎక్కువగా అభివృద్ధి చెందని వ్యవసాయ దేశాల్లో సామాజిక విప్లవాలు విజయవంతమయ్యాయి. ఇంతే కాకుండా కమ్యూనిస్ట్ సమాజాన్ని గురించి మార్క్స్ అల్లుకున్న ఊహలూ, స్వప్నాలూ యదార్థానికి భిన్నంగా, విరుద్ధంగా కనిపిస్తున్నాయి.

సమాజంలోని పాలకవర్గం ఈ సమాజాలను వర్గరహిత సామాజిక, రాజకీయ వ్యవస్థవైపు నడిపించడానికి తీసుకునే చర్యలూ పథకాలూ కనుచూపు మేరలో ఎక్కడా కానరావడం లేదు. దీనికి భిన్నంగా మిలోవన్ జీలాస్ చెప్పినట్టు నామమాత్రంగా మిగిలిన సోషలిస్ట్ సమాజాలలో కమ్యూనిస్ట్ పార్టీ పాలనా యంత్రాంగంలోని సభ్యులూ కుమ్మక్కై ఒక కొత్త శాసన వర్గంగా రూపొందారు. అసలు అధికార . వ్యవస్థలేకుండా ఏ ప్రజలైనా బతకగలరా? ఏ సమాజమైన మనగలదా? ఇది చాలా జటిలమైన ప్రశ్న. మనకు తెలిసినంతవరకు సామాజిక సంబంధాల నిర్మాణమూ, నియంత్రణా, అధికార నిర్మితి ద్వారా సామ్యానంగా అన్ని సమాజాలలోనూ జరుగుతున్నది. అసలు పాలకవర్గమూ, పాలిత జనసందోహమూ లేకుండా కమ్యూనిస్ట్ సమాజ నిర్మాణం సాధ్యమవుతుందని బావించడం మార్క్స్ ఊహాశక్తినీ, కాల్పనికతనూ ప్రదర్శిస్తుందే కానీ అతని రాజకీయ విజ్ఞతను సూచించదేమోనని విమర్శకుల అభిప్రాయం.

మార్క్స్ వర్గ సిదాంతం స్తరీకరణాన్ని వివరించే సిద్ధాంతం కాదు: అది బృహత్తర స్థాయిలో సామాజిక పరివర్తనను విశదీకరిస్తుంది. మార్క్స్ రచనలలోని వైశిష్ట్యాన్ని బాటోమోర్ ఇలా ఉల్లేఖించాడు. "మారుతున్న సామాజిక విధానాలలో అంతర్గతంగా వైరుధ్యాలూ, సంఘర్షణలూ ఉంటాయి. వీటినుంచే మార్పులు జనిస్తుంటాయి. ఈ మార్పులు అనేక సందర్భాలలో పురావృతమవుతున్నట్లు గమనిస్తే అప్పుడు ఈ మార్పుల గురించి మార్పుల కార్యకారణ సంబంధాలను గురించి సాధారణీకరణాలు చేయవచ్చుననే దృక్పదమే." మార్క్స్ సమాజ శాస్త్రీయ దృక్పధమని చెప్పాడు బాటమోర్.

సమాజశాస్త్ర అభివృద్ధి ఎందుకంటే అది సామాజిక వ్యవస్థ, మార్పుల గూర్చి సిస్టమాటిక్ సిద్ధాంతాన్ని రూపొందించడానికి ప్రయత్నించింది. మార్క్సిస్టు సిద్ధాంతం సామాజిక మార్పు ఒకే కారకానికి ప్రాముఖ్యత ఇచ్చింది.

ఈ సిద్ధాంతం ప్రకారం సామాజిక మార్పు వర్గ భావన మరియు వర్గ సంఘర్షణ భావనలతో అంతర్ సంబంధం కల్గివుంది. చరిత్రలో మోటార్ ఫోర్స్ మానవతీత ఏజెన్సీలలో కాకుండా, మానవునిలోనే ఉంటుందని మార్క్స్ భావించాడు. చరిత్ర నిర్మాతలు ప్రజలే. మానవులు ప్రకృతిని మారుస్తారు. మంచికోసం ప్రకృతిని మార్చే ప్రక్రియ సందర్భంలో మానవులు కూడా మారతారు. ప్రకృతిని జయించే ప్రక్రియలో మానవులు ఉత్పత్తి విధానాలను పెంపొందించి, సామాజిక వ్యవస్థను నిర్మించుకుంటారని మార్క్స్ భావించాడు. సామాజిక క్రమాభివృద్ధిలో మార్క్స్ ప్రకారం సామాజిక మార్పుకు, ప్రగతికి ఆర్థిక కారకం నిర్ణయాత్మక పాత్ర వహిస్తుంది.

మానవ స్వభావం, మార్క్స్ ప్రకారం, ప్రధానంగా మంచిది. కాని, పరిస్థితుల ప్రభావం నుంచి వ్యక్తులు చెడు పనులు చేస్తారు. సామాజిక వ్యవస్థ దారిద్ర్యాన్ని, అన్యాయాన్ని పెంపొందిస్తుంది. ఈ సమస్యలకు పరిష్కారం వ్యక్తుల లోటుపాట్లలో కాకుండా, సామాజిక వ్యవస్థలో, పరిస్థితులలో కనుగొనవచ్చని మార్క్స్ భావించాడు.

మార్క్స్ యొక్క సామాజిక మార్పు సిద్ధాంతం ముగింపు :

1. మార్క్స్ ప్రకారం చరిత్ర గతితార్కిక పద్ధతి ననుసరించింది.
2. మార్పుకు ప్రధాన ఫోర్స్ ఆర్థిక కారకం
3. మరొక సమాజ.ముఖ్య లక్షణం సామాజిక వర్గాలు
4. ఉత్పత్తి విధానంతో ఉన్న సంబంధాన్ని అనుసరించి సామాజిక వర్గాలలో వ్యక్తుల స్థానం ఉంటుంది.

సమాజశాస్త్ర విభాగాలలో సోషియాలజీ ఆఫ్ నాలెడ్జ్ అనేది ఒకానొక విభాగం. సమాజానికి ఆలోచనా ప్రవంతికి, జ్ఞానానికి ఉన్న సంబంధాన్ని వివరిస్తుంది. పరాయి కరుణ ఉన్న సమాజంలో వ్యక్తుల చేతన, మానసిక స్థితిలను ఉత్పత్తి విధానాలు నిర్ణయిస్తాయి. ఈ అంశం సోషియాలజీ ఆఫ్ నాలెడ్జ్‌క చెందినది.

మార్క్స్, ఎంజెల్స్ తమ జీవిత చివరి దశలలో వ్రాసిన వాటిల్లో కొంత మేరకు లీగల్, రాజకీయ, మత, సాహిత్య, కళ మొదలగు వాటి పాత్ర ఉంటుందని గుర్తించారు.

7.5 ముఖ్య పదకోశం :

Ancient mode of production	: బానిసలు శ్రమను దోచే వ్యవస్థ
Ansiatic mode of production	: భూమిపై హక్కు సమాజపరంగా ఉన్న సమూహం యొక్క ఉత్పత్తి విధానం
Bourgeoisie	: ఉత్పత్తి విధానం మీద ఆధిపత్యంగల పెట్టుబడిదారీ వర్గం
Feudal Model of Production	: లార్డ్లు, సెర్ఫ్ వద్ద నుండి అధిక శ్రమనుపొందే ఉత్పత్తి విధానం
Serbs	: ఆనాటి ఏజెంట్స్

7.6 స్వీయ అంచనా ప్రశ్నలు :

1. మార్క్స్ ప్రకారం సమాజాభివృద్ధిలో ఆర్థిక కారకమే ప్రధానాంశం - వ్యాఖ్యానించుము?
2. మార్క్స్ యొక్క సామాజిక మార్పు సిద్ధాంతాన్ని ఉదహరణలతో చర్చించుము.
3. సామాజిక వాతావరణము, పరిస్థితులు సామాజిక సమస్యలకు ఎలా కారణమవుతాయో చర్చించుము?

7.7 ఉపయుక్త గ్రంథాలు :

1. Main currents in Sociological thought - Raymond
2. Marxist Sociology - Bottomore
3. Masters of Socioligical Thought - Livis
4. Collected works vol. 6 – Engels

పాఠం - 8
కార్ల్ మార్క్స్ - పరాయీకరణ భావం

లక్ష్యము :

శ్రమ క్రమంలో పరాయీకరణ అనే తాత్విక, సామాజిక భావనను రాజకీయార్థిక పదజాలంతో విశ్లేషిస్తే దోపిడీ భావన, దోపిడీ పారిభాషిక రూపమైన అదనపు విలువ భావన వస్తాయి. ఈభావనను గూర్చి తెలుసుకొందాం.

పాఠ్యాంశ నిర్మాణ క్రమం :

8.1 పరిచయం

8.2 పరాయీకరణ భావం

8.3 ముఖ్య పదకోశం

8.4 స్వీయ అంచనా ప్రశ్నలు

8.5 ఉపయుక్త గ్రంధాలు

8.1 పరిచయం :

మార్క్స్ ఆలోచనలలో సామాజిక పరిణామానికి, సామాజిక ఘర్షణకు కీలకమైన పరాయీకరణ భావన ముఖ్యమైనది. మార్క్స్ తొలి రచనలలో ఒకటయిన ఎకనామిక్ అం, మానుస్క్రిప్ట్ 1844 లో ప్రధానంగా హెగెల్ ప్రభావంతో వ్యక్తమయిన ఈ భావన ఆ తర్వాతి రచనలలో ఇంకా విస్తరించబడింది. పెట్టుబడిదారీ సమాజంలో కార్మికుడు పరాయీకరణకు గురవుతాడని, నిత్యజీవితాచరణలో ఈ పరాయీకరణను గుర్తించినందువల్లే ఆ పరాయీకరణ నుంచి బయటపడడానికి పోరాడతాడని మార్క్స్ తాత్విక స్థాయిలో వివరించాడు ఈ తాత్విక విశ్లేషణ ఆ తర్వాతి రచనలలో రాజకీయార్థిక ఉదాహరణతో సమన్వయంతో సాగింది.

8.2 పరాయీకరణ భావం :

పెట్టుబడీదారీ సమాజంలో నాలుగురకాల పరాయికరణాలను కార్మికులు, అనుభవిస్తారని మార్క్స్ విశ్లేషిచాడు. ఉత్పత్తి విధానంలోనే ఈ పరాయీకరణ మూలాలు ఉండడం వల్ల అది సమాజమంతా వ్యాపిస్తుంది. ఈ నాలుగు పరాయీకరణలు క్రింది విధంగా చెప్పుకోవచ్చు.

1. కార్మికుడు ఉత్పత్తి ప్రక్రియనుంచి పరాయి కావడం.
2. కార్మికుడు తన శ్రమ ఫలితం నుంచి పరాయికావడం.
3. కార్మికుడు తన తోటి కార్మికులనుంచి పరాయీకావడం.
4. కార్మికుడు తన నుంచి తానే మానవసారం నుంచి తానే పరాయీకావడం.

పెట్టుబడీదారీ పూర్వ సమాజాలలో ఉత్పత్తిలో పాల్గొనే ఏ మనిషికయినా తాను చేయబోయే ఉత్పత్తి ఏమిటో, ఆ ప్రక్రియ ఎక్కడ అంతమవుతుందో తెలుసు. అప్పుడు మనిషి ఆ ఉత్పత్తితోనూ, ఉత్పత్తి ప్రక్రియతోనూ తనను తాను అనుసంధానించుకోగలిగేవాడు. ఇది నా ఉత్పత్తి అని గర్వపడగలిగేవాడు. ఆ శ్రమ ఫలితం తనకు దక్కకపోయినా, తన శ్రమ ఏమి సాధించిందో ఆ ఉత్పత్తిదారుకు స్పష్టంగా తెలిసి ఉండేది. పెట్టుబడిదారీ సమాజం ఈ స్థితిని మార్చివేసింది. పెట్టుబడిదారీ ఉత్పత్తి విధానంలో ప్రధానమైన శ్రమ విభజన ప్రక్రియలు ఉత్పత్తి క్రియను అనేక ముక్కలుగా విడగొట్టి ఒక్కొక్క ముక్కను ఒక్కొక్క విభాగానికి అప్పచెప్పటం వల్ల ఉత్పత్తి ప్రక్రియకు అద్యంతాలు తెలియకుండా పోయాయి. తాను తయారు చేస్తున్న విడిభాగం ఎందుకు ఉపయోగపడుతుందో కూడా తెలియకుండా అంటే ఉత్పత్తి క్రియలో ఎలాంటి సృజనాత్మకత లేకుండా, ఆలోచన లేకుండా కేవలం యాంత్రికంగా తనకు ఇచ్చిన పని చేయడం కార్మికుడి కర్తవ్యం అయిపోయింది. అంటే ఉత్పత్తి ప్రక్రియ కార్మికుడికి అపరిచితమైనదిగా, తెలుసుకోవడానికి వీలులేనిదిగా, పరాయీదిగా మారిపోయింది. ఇది మొదటి పరాయీకరణ.

పెట్టుబడిదారీ సమాజానికన్నా ముందు కూడా కార్మికుడికి శ్రమ ఫలితం దక్కేదికాదు. గానీ తన శ్రమ సాధించిన ఉత్పత్తి కార్మికుడికి తెలిసినదిగా, అందుబాటులో ఉండేది. పెట్టుబడిదారీ సమాజంలో ఒక ప్రక్క ఉత్పత్తి ప్రక్రియ దూరమైపోవడం వల్ల, మరోప్రక్క ఉత్పత్తి సరుకు స్వభావాన్ని సంతరించుకొని మారకపు విలువ ప్రధానమైపోవడం

వల్ల కార్మికుడికి తన సొంత ఉత్పత్తి కూడా తనకు తెలియనిదిగా మారిపోయింది. తన శ్రమతోనే తయారైన వస్తువు సరుకుగా మారి దుకాణంలో గాజు బీరువాలో కూర్చొని కొంత అస్తిత్వం పొంది తనను కొనగల శక్తి ఉంటే తప్ప తనను ముట్టకొగూడదని శాసించడం మొదలు పెట్టింది. ఆ మేరకు కార్మికుడికి శ్రమ ఫలితమైన ఉత్పత్తి కూడా పరాయిదయిపోయింది. ఇది రెండో పరాయీకరణ.

ఉత్పత్తి ప్రక్రియ శ్రమ విభజనకు గురయి ముక్కలయిపోవడం వల్ల ఉత్పత్తి మారకపు విలువగా, సరుకుగా మారి గాజు బీరువాలోకి ఎక్కి కూచోవడం వల్ల ఒక కార్మికుడికి, ఆ ప్రక్రియలోను, ఆ సరుకులోనూ ఉన్న మౌలిక మానవ శ్రమ మానవసారం లాగా కనబడకుండా పోతుంది. అది కేవలం సరుకులాగా కనబడుతుంది. అంటే మనుష్యుల మధ్య మనుష్యులుగా ఉండవలసిన సంబంధాలు సరుకుల మధ్య సంబంధాలుగా మారిపోతాయి. మనిషి తోటి మనుష్యులతో సంబంధాన్ని గుర్తించలేకపోతాడు. సరుకులతో సంబంధాన్ని మాత్రమే గుర్తించగలుగుతాడు. అంటే మనిషి తోటి మనుషుల నుంచి పరాయి అయిపోతాడు ఇది మూడో పరాయీకరణ.

మనిషి తోటి మనుష్యుల నుంచి పరాయి అయిపోవడం అంటే, తోటి మనుష్యులలోని మానవసారం నుంచి దూరమైపోవడమే. మానవ సారమంటే మానవ సంబంధాల సమూహారమే. ఇతర మనుషులలోని మానవసారం నుంచి దూరం కావడమంటే మానవ సంబంధాల - నుంచి దూరం కావడమే. అంటే తనలోని మానవసారం నుంచి కూడా దూరం కావడమే. అట్లా పెట్టుబడిదారీ సమాజంలో విశ్వవ్యాప్తమయిన పరాయీకరణ వల్ల మనిషి తననుంచి తానే పరాయి అయిపోతాడు. ఇది నాలుగో పరాయీకరణ.

8.3 ముఖ్య పదకోశం :

Surplus Labour Time : కార్మికుడు పెట్టుబడిదారుడుకు పని చేయడానికి వినియోగించే పని గంటలు

Necessary Labour Time : వ్యక్తిగతంగా కార్మికుడు తన పనికి ఉపయోగించే పనిగంటలు

Surplus Value : అదనపు విలువ

Alienation : పరాయికరణ భావన

8.4 స్వీయ అంచనా ప్రశ్నలు :

1. అదనపు విలువ టరమ్ దేనిని రిఫర్ చేస్తుంది.
2. అదనపు విలువ సిద్ధాంతాన్ని వివరింపుము
3. పరాయికరణ భావనను వివరించి, కారణాలు, ఫలితాలను పేర్కొనుము.

8.5 ఉపయుక్త గ్రంధాలు :

1. Classes, Power and Conflict - Giddens and Held
2. Lemin and Philosophy - Althusser L..
3. The cultural contradictions of Capitalism - Bell. D.
4. Karl Marx - Bottomore and Rubel
5. From Alienationto Surplus value - Gamble and Walton
6. Ideology and Social Welfare - George and Wilding
7. Capitalism and Modern Social Theory - Giddens
8. The political Economy of the Welfare State by - Gough
9. Legimation crisis - Habermas
10. Industry and in equality, the achievement principle in work and Social Status off.C.
11. Communication and Erolutiong Society Heinmann
12. Marx-Moderu Social Theory Swinghood.
13. Social Theory and social welfare Tayler-Goody and Dale
14. Class crisis and the state wrignt, E.O.

పాఠం - 9
ఎమైల్ డుర్ఖైమ్ - శ్రమ విభజన

లక్ష్యము :

ఈ పాఠ్యాంశం ఆశయం శ్రమ విభజన గూర్చి డురమ్ అభిప్రాయాలు వివరించడం.

పాఠ్యాంశ నిర్మాణ క్రమం :

9.1 పరిచయం

9.2 శ్రమ విభజన కారణం

9.3 ముగింపు

9.4 స్వీయ అంచనా ప్రశ్నలు

9.5 ఉపయుక్త గ్రంథాలు

9.1 పరిచయం :

ప్రతి సమాజంలో సామాజిక జీవనంలో ప్రజలలో సంఘీభావం ఉంటుంది. సంఘీభావం సామూహిక వివేకం లేక మనస్సాక్షి ద్వారా వెల్లడించబడుతూ ఉంటుంది. అంటే, సామాన్య జనుల నమ్మకాలు సెంటిమెంట్ల ద్వారా సమాజంలో వెల్లడించబడుతూ ఉంటుంది. సమిష్టి వివేకం వ్యక్తుల ద్వారా అమలు అవుతున్నా కూడా, అవివేకతనం వ్యక్తులకు విడిగా, స్వతంత్రంగా ఉంటుంది. క్లుప్తంగా అదొక సామాజిక వాస్తవికాంశం. అంతే గాక, దానంతట అదే ఉంటుంది.

సమిష్టి వివేకం వ్యక్తులందరికీ చెందిందయినా, వ్యక్తుల మీద ప్రభావం చూపుతూ సమిష్టి వివేకాన్ని అమలు చేసేటట్లు వత్తిడి చేస్తుంది. ఇంకా వివరంగా చెప్పాలంటే, సమిష్టి వివేకం వ్యక్తులను పెడదోవపడకుండా నిర్బంధించి, వారిలో సమైక్యత పెంచుతుంది. సమైక్యత సమాజంలో సామూహిక వివేకం నమ్మకాల ద్వారా, సెంటిమెంట్ల ద్వారా సాధిస్తుంది. నమ్మకాలు, సెంటిమెంట్స్ పోలికననుసరించి, సమానత ననుసరించి సంఘీభావం ఉంటుంది. పోలిక, సమానత ఎక్కువగా బాగా ఉన్నపుడు సంఘీభావం బాగా ఉంటుంది. లేనట్లయితే సంఘీభావం బలంగా ఉండదు. అలా

డురైమ్ ప్రకారం ప్రాచీన సమాజాలలో, ఆదిమ సమాజాలలో నమ్మకాలు, సెంటిమెంట్లలలో పోలికలు, సమానత ఎక్కువగా, ఒకే విధంగా ఉంటుంది. ప్రజలు నైతికంగా, మానకంగా ఒకే విధంగా తేడాలు లేకుండా అందరూ అవే విలువలను పాటిస్తూ ఒకే రకమైన వస్తువులను పవిత్రంగా ఆరాధిస్తూ, ఒకే రకమైన ఉద్వేగాలతో ఉంటారు. ఇలాంటి సమాజాలలో అన్ని పనులను అందరు వ్యక్తులు ఏ విధమైన ప్రత్యేకీకరణ లేకుండానే నిర్వహించగలుగుతారు. వ్యక్తులందరూ అన్ని పనులను సమానంగా చేస్తుండడం వల్ల వారి మధ్యసాన్నిహిత్యం, ఏకతాభావం నెలకొని ఉంటాయి. ఈ విధమైన ఏకతాభావం వల్ల ఇలాంటి సమాజాలలో సంఘీభావం సాధ్యమవుతుంది. ఈ రకమైన సంఘీభావాన్నే డుర్ఖైమ్ యాంత్రిక సంఘీభావమన్నాడు. సదృశ్యమైన భాగాలు కలసి మెలసి ఉండటం వల్లనే ఈ రకమైన సంఘీభావం సాధ్యమవుతుంది. ఇలాంటి సమయాలలో శ్రమ విభజన స్వల్పాతి స్వల్పంగా ఉంటుంది. ఈ రకమైన సమాజాలను గూర్చి మాత్రమే గాకుండా దురైమ్ మరొక రకమైన సమాజాలలో శ్రమ విభజన గూర్చి చెప్పాడు. అవే భారీ పారిశ్రామిక సమాజాలు.

ఈ రకమైన భారీ పారిశ్రామిక సమాజాలలో వ్యక్తులు నిర్వహించే బాధ్యతలు భిన్న రీతులలో ఉంటాయి. ఫలితంగా సమాజంలో అన్ని భాగాలు భిన్నంగా కన్పిస్తాయి.

ఇలాంటి సమాజాలలోని సంఘీభావాన్ని దురైమ్ జైవిక సంఘీభావం అన్నాడు. అసదృశ్య భాగాల మధ్య పరస్పర జైవిక ఆధారత ఉండడం వల్లనే ఈ విధమైన సంఘీభావం జైవిక సంఘీభావం అని దురైమ్ అన్నాడు. ఇలాంటి సమాజాలలో పారిశ్రామిక సమాజాలలోని శ్రమ విభజన అత్యున్నత స్థాయిలో ఉంటుంది.

9.2 శ్రమ విభజన కారణం :

యాంత్రిక సంఘీభావం సమాజాలలో వివిధ అంశాల మధ్య పరస్పర ఆధారిత కనిపించదు. ఇలాంటి సమాజాలలో ఉండటం, భౌతిక సాంద్రత అల్పస్థాయిలో ఉండటం కనిపిస్తుంది. ఇటువంటి సమాజాలలో సమిష్టి వివేకం సర్వవ్యాప్తమై ఉంటూ అందర సభ్యుల వ్యక్తిగత వివేకాన్ని కూడా మరుగుపరిచేంత శక్తివంతంగా ఉంటుంది. అంతే కాక ఏది వైయుక్తికమో, ఏది సమిష్టి వివేకమో స్పష్టంగా తెలుసుకోలేనంతగా రెండు మిళితమై ఉంటాయి. సమిష్టి వివేకంలోని ప్రధానాంశం మత పరమైంది. దానికి కారణం మతం అనేది సామాజిక జీవితమంతటా వ్యాపించి ఉండే ఒక శక్తివంతమైన ప్రభావం. సమిష్టి వివేకం నిర్దిష్ట రూపంలో ఉంటూ స్థానిక పరిస్థితులు సరవర్గం, వాతావరణ ప్రత్యేక లక్షణాలతో ముడిపడి ఉంటుంది. ఉదాహరణకు ఒక మృగం, ఒక వృక్షం, లేదా ఒక ప్రకృతి శక్తి మొదలైన వాటిలో ప్రత్యక్ష సంబంధం కలిగి ఉండేదే సమిష్టి వివేకం.

యాంత్రిక సంఘీభావం గల వ్యవస్థలో న్యాయసూత్రాలు, చట్టాలు అణచివేత, శిక్షాప్రధాన లక్షణాలు కలిగి ఉంటాయి. నేరస్తులను బాధించడం, నేరం మరోమారు జరగకుండా అణచివేయడమే ప్రధాన లక్ష్యంగా ఉంటుంది. సమిష్టి వివేకానికి విఘాతం కలిగించే ప్రవర్తనను నేరంగా దుర్ఖైమ్ భావించాడు. అంటే సమిష్టి వివేకాన్ని ఎదిరించే ఏ చర్య అయినా నేరమే అందువల్ల దానిని అణిచివేయడానికి ప్రయత్నించడం జరుగుతుంది ఒక చర్య సమిష్టి వివేకానికి విఘాతం కలిగించడం వల్ల నేరంగా పరిగణించబడుతుందే కానీ, నేరం జరిగినందువల్ల సమిష్టి వివేకానికి విఘాతం కలుగదు. ఒక చర్య నేరమైనందువల్ల నిందార్హంకాదు. ఆ చర్య నిందార్హం కావడం వల్ల దానిని నేరంగా పరిగణించడం జరుగుతుందని దుర్ఖైమ్ వివరించాడు.

జనాభా పరిమాణం పెరిగిన కొద్దీ భౌతిక, నైతిక సాంద్రతలు పెరుగుతాయి. అయితే జనాభా పరిమాణం సాంద్రత పెరిగినందువల్ల ఉత్పన్నమయ్యే అవసరాలను శ్రమ విభజన ద్వారా శాంతియుత మార్గంలో తీర్చుకోవచ్చునని దుర్ఖైమ్ భావించాడు. ఇట్లా అధికమైన శ్రమ విభజన జైవిక సంఘీభావానికి దారితీస్తుంది. అయితే జైవిక సంఘీభావం పెరుగుదలలో సమిష్టి వివేకం అనేది తగ్గుముఖం పడుతుంది. సమాజంలో శ్రమవిభజన ప్రత్యేకీకరణగా మారిన కొద్దీ సమిష్టి వివేకం పాత్ర తగ్గుతూ వస్తుంది. ఇంతకుముందే పేర్కొన్నట్లు, దుర్ఖైమ్ కొంతమంది శాస్త్రజ్ఞుల పని విభజనను గూర్చిన అభిప్రాయాలను తిరస్కరించాడు. జాన్ స్టువర్టు మిల్ ఉత్పత్తి పెంచుకోవడానికి పని విభజన అనే రేషనల్ పద్ధతిని ప్రజలభివృద్ధి చేసుకొన్నారనే భావన వెలిబుచ్చాడు. మిల్ వివరణను దుర్ఖైమ్ తిరస్కరించాడు. హెర్బర్ట్ | స్పెన్సర్ మరియు ఇతర ఆర్థికవేత్తల అభిప్రాయాలను కూడా ఖండించాడు. దుర్ ఖైమ్ కాంట్రాక్టు స్థిర బావాలను తిరస్కరించాడు. ఆధునిక సమాజం కాంట్రాక్టు మీద ఆధారపడిలేదు. ఒక వేళ అలా ఉంటే, వ్యక్తుల ప్రవర్తన దృష్ట్యా వివరించబడాలి. వ్యక్తి గత ప్రవర్తనను సమాజం కండిషన్ చేస్తుంది. అంచేత ఆధునిక సమాజానికి కాంట్రాక్టు గాని, వ్యక్తిగత ప్రవర్తన బేసిస్ కాదని దురమ్ భావన అయితే ఆధునిక సమాజాలలోని కాంట్రాక్టులను దుర్ఖైమ్ తిరస్కరించడు. వ్యక్తుల మధ్య అవి ఉంటాయి. ఎగ్రిమెంట్లు వ్రాసుకోవడానికి వ్యక్తులకు సమాజం అనుమతిస్తుంది. పని విభజనే కావల్సిన భూమిక కాంట్రాక్టుకు ఏర్పాటుచేస్తుంది. అంతే కాని, కాంట్రాక్టు విభజనకు అవకాశం ఇవ్వడం లేదు. పని విభజన కాంట్రాక్ట్ నుంచి వచ్చిందనే భావనను దుర్ ఖైమ్ ఏవగింపు తో చూస్తాడు. కాంట్రాక్టు సభ్యుల ఇష్టా అయిష్టాలతో రూల్స్ ప్రకారం టర్మినేట్ చేసుకోవచ్చు. పనివిభజన ఒక సామాజిక వాస్తవాంశం. వ్యక్తి ఇష్టా, అయిష్టాలతో సంబంధం లేకుండా స్వతంత్ర ప్రతిపత్తిగలది. అలాగే కాంట్రాక్ట్ తరహా సంబంధాలకు పని విభజన సంబంధం లేకుండా స్వతంత్రంగా ఉంటుంది.

దుర్ఖైమ్ హెడోనిస్ట్ వాదనను కూడా ఖండిస్తాడు. సుఖజీవనానికి, శ్రమ విభజనకు ఏ విధమైన కనెక్షన్ లేదని భావిస్తాడు. ఆదిమ సమాజాలలో ప్రజలు ఆధునిక సమాజాలకన్నా తక్కువ సుఖంగా ఉన్నారనడానికి తగిన ఆధారాలు ఏమీ లేవని అతని భావన.

దుర్ఖైమ్ ప్రకారం పని విభజన అనేది సామాజిక దిగ్విషయం. అతని మౌలిక అభిప్రాయం ఏమిటంటే ఒక సామాజిక దిగ్విషయం మరొక సామాజిక దిగ్విషయంతో వివరించవచ్చు. అతని ప్రకారం మరొక దిగ్విషయం ఏమంటే, వ్యక్తుల సంఖ్య నైతికత్వం యొక్క కలయిక మొత్తం ఘనపరిణామం. ఈ ఘన పరిణామం వ్యక్తులు, నైతికత్వం పని విభజన అవదు విశాలమైన పెద్ద సమాజంలో అనేక వనరులు కల్గి ఉన్నాకూడా, (వాల్యూమ్) ఘన పరిణామం పెరిగినా విభేదీకరణ పని విభజన అభివృద్ధి చెందవలెనని లేదు. సమాజంలో ప్రజలెక్కువగా ఉన్నపుడు వారి మధ్య పోటీ ఎక్కువగా నెలకొని ఉంటుంది. ఘన పరిమాణం వాల్యూమ్ తక్కువైనపుడు వ్యక్తులు తక్కువగా ఉంటారు. వనరులు ఆర్థిక కార్యకలాపాలు వ్యక్తులకు సరిపడా ఉంటాయి. వనరులు ఎక్కువగా ఉన్నపుడు పోటీ తక్కువగా ఉంటుంది. వనరులు తక్కువై జనం ఎక్కువైతే వారి మధ్య వనరుల కోసం పోటీ ఎక్కువై, విరుద్ధ భావనలు, తగాదాలు ఏర్పడుతాయి. ఈ పరిస్థితి అధిగమించడానికి ఏదో ఒక మెకానిజమ్ కావాలి. ఆ మెకానిజమ్ ద్వారా వ్యక్తులలో అనైక్యత, విరోధాలు పోగొట్టి, ఐక్యత పెంచి, కలిసి ఉండేలా చేయవచ్చు. ఈ సందర్భంలో పని విభజన' దోహదం చేస్తుంది. ఉన్న ప్రకార్యాలను, అనేక పనులుగా, బాధ్యతలుగా విభజించి, వ్యక్తులకు పంచి ఇచ్చినపుడు, వాళ్ళందరకు, అందరివ్యక్తులకు ఏదో బాధ్యత, పని వాళ్ళ జీవన భృతికి ఉంటుంది. ఆ విధంగా బాధ్యతలు వ్యక్తులందరకు

పంచినపుడే, పని విభజన వాటిల్లి, ఒక వ్యక్తితో మరొక వ్యక్తి పోటీ పడనక్కరలేదు. పైగా ఒకరినొకరు నిర్మూలించు కోనవసరంలేదు.

పరిమాణము, జనసంఖ్య, వస్తువులు, నీతితత్వం పెరిగే కొద్దీ, పని విభజనలకు లోనవుతుంది. తత్ఫలితంగా పని విభజన సంక్లిష్టంగా అవడమేగాక, వ్యక్తుల మధ్య విభేధీకరణ వాటిల్లుతుంది. ఈ ప్రక్రియలలో వ్యక్తుల మధ్య సహకారంతో బాటు, స్వతంత్రత ఏర్పడుతుంది.

9.3 ముగింపు :

చివరగా, ముగింపుగా దుర్హైమ్ భావన ఈ క్రింది విధంగా వెల్లడిస్తాడు. ఒక వేళ పని విభజన లేనట్లయితే, వ్యక్తులు, వస్తువులు, పెరిగే సందర్భంలో వ్యక్తుల మధ్య బ్రతుకు తెరువుకోసం ఘర్షణ ఏర్పడి ఉండేది. వనరుల కోసం వ్యక్తులు పోటీపడి, ఒకరితో మరొకరు తగాదా, ఘర్షణ పడతారు. పని విభజన ద్వారా సమాజం ఒక శాంతియుత పరిష్కారం కనిపెట్టినట్లయి, వ్యక్తుల మధ్య బ్రతుకుతెరువు కోసం ఏర్పడే ఘర్షణను లేకుండా చేయగల్గింది.

9.4 స్వీయ అంచనా ప్రశ్నలు :

1) ఆత్మ హత్యను డుర్క్ హైమ్ సామాజికాంశంగా ఎలా పరిగణించాడో వివరించుము?

9.5 ఉపయుక్త గ్రంథాలు :

1. Books = Aron Raymond = Main currents in Sociological Thought
2. Coser Lewis. A = Masters of Sociological Thought.
3. Nisbet Robert. A = The Sociology of Emile Durkheim
4. Timasheff Nicholass. = Sociological Theory Abraham, Francisand Morgan, John Henry = Sociological Thought from comte to sorokin.

పాఠం - 10
ఆత్మహత్య సిద్ధాంతం

లక్ష్యము :

ఈ పాఠ్యాంశం యొక్క ఆశయం ఏమంటే, ఆత్మహత్యకు సామాజిక శాస్త్ర పరంగా వివరణ ఇవ్వడం. దుర్కీ ప్రకారం ఆత్మహత్య కారణాలు సరిగా వివరించేటట్లయితే సమాజశాస్త్రానికి అధిక పాచుర్యం లభిస్తుంది.

పాఠ్యాంశ నిర్మాణ క్రమం :

10.1 పరిచయం

10.2 సామాజికేతర వివరణలు

10.3 ఆత్మహత్యలలో రకాలు

10.4 ముఖ్య పదకోశం

10.5 స్వీయ అంచనా ప్రశ్నలు

10.6 ఉపయుక్త గ్రంధాలు

10.1 పరిచయం :

1897 లో దుర్ర్కైమ్ ప్రచురించిన మూడవ గ్రంధం "Suicide" సమిష్టి వివేకం తాలూకు సామాజిక పరిమితులకు సంబంధించిన సైద్ధాంతిక గ్రంధం. ఈ గ్రంధం భావనాపరమైన అంశాలను, అనుభవైక పరిశోధనా పద్ధతులను మేళవించి రూపొందించిన గ్రంధంగా పేరొందింది. ఇది ఈ దిశలోని ఒకానొక ప్రముఖ మైలురాయి. దుర్కైమ్ ఆత్మహత్యను విశ్లేషించడంలో గణాంక వివరాలను విస్తృతంగా ఉపయోగించాడు. గణాంక విశ్లేషణను ప్రధానంగా రెండు కారణాలవల్ల ఉపయోగించడం జరిగింది.

అవి :

1. మనో విజ్ఞానం, జీవశాస్త్రం, జన్యుశాస్త్రం వాతావరణ భౌగోళిక శాస్త్రాంశాలపై ఆధారపడిన సిద్ధాంతాలను తిరస్కరించడం.
2. ఆత్మహత్యకు సామాజిక వివరణ ఇచ్చే క్రమంలో అనుభవైక సాక్ష్యాధారాలకు మద్దతు ఇవ్వడం.

10.2 సామాజికేతర వివరణలు :

ఆత్మహత్యలను సమాజేతర అంశాల ఆధారంగా వివరించే సిద్ధాంతాలను తిరస్కరించడానికి కూడా గణాంక విశ్లేషణను విస్తృతంగా ఉపయోగించాడు. "సేకరించిన గణాంక వివరాల విశ్లేషణల ఆధారంగా సమాజేతర అంశాలు, ఆత్మహత్యలకు ఏదైనా సహసంబంధం ఉందేమోతెలుసుకోవడానికి దురమ్ గణాంక విశ్లేషణను వాడుకొన్నాడు. ఉదహరణకు ఉన్మాదం, ఆత్మహత్యల రేటుకు, వాతావరణంలోని మార్పులకు, ఆత్మహత్యల రేటుకు అనుకరణకు, ఆత్మహత్యల రేటుకు ఉన్న సంబంధాన్ని పరీక్షించడానికి దత్తాంశ విశ్లేషణ చేశాడు. దుర్కైమ్ పరిశీలించిన పై అంశాల మధ్య ఏ విధమైన సానుకూల సంబంధం (Possitive Corelation) లేదని, రుజువైనందువల్ల సమాజేతర కారణాల ఆధారంగా ఏర్పడిన సిద్ధాంతాలను తిరస్కరించాడు.

ఆత్మహత్యలకు మానసిక అంశాలను కారణంగా దుర్కైమ్ తిరస్కరించకపోయిన మానసిక పూర్వాభిమానులు సామాజిక నిర్ధారణ వంటి మధ్య విభేదాన్ని స్పష్టంగా వివరించాడు. జాతి, జాతీయలతో నిమిత్తం లేకుండా కాథలిక్ మతం వారిలో, ప్రొటెస్టెంట్ మతం వారికంటే ఆత్మహత్యల నిష్పత్తి బేధం చాలా స్వల్పమని దుర్కైమ్ వివరించాడు. ఈ రెండు మతాలు ఆత్మహత్యలను గర్హించినా కాథలిక్ మతం తన సభ్యులను మరింత సమైక్య పరిచింది. కాబట్టే ఆ మత అనుయాయులలో ఆత్మహత్యల రేటు చాలా తక్కువ. ఇందుకు భిన్నంగా ప్రొటెస్టెంట్ శాఖ స్వేచ్ఛా పరిశీలనను వ్యక్తి స్వేచ్ఛను ప్రోత్సహిస్తుంది. ఆ వ్యవస్థలో క్రమానుగత శ్రేణి ఉండకపోవడం, అందరికీ సమానమైన నమ్మకాలు, ఆచారాలు లోపించడం వల్లనే ఆత్మహత్యల రేటు అధికంగా ఉంటుందని దుర్కైమ్ ప్రతిపాదించాడు.

కాథలిజమ్ దీనికి భిన్నమైన మత వ్యవస్థ, ఇది ఒక ఆదర్శప్రాయమైన మతం అని, నిరభ్యంతరంగా అందరి ఆమోదం పొందటమే కాక ఈ వ్యవస్థలో క్రమానుగత శ్రేణి ఉంటుంది. ఆచార వ్యవహారాలలో ఏ విధమైన భిన్నత్వానికి తావుండదు. అంటే సంఘటితమైన వ్యవస్థకాదు కాబట్టి ప్రొటెస్టెంట్లలో ఆత్మహత్యల రేటు కాథలిక్కులలో కంటే అధికంగా ఉంటుందన్న మాట. మతం మాదిరిగానే కుటుంబ వ్యవస్థ కూడా ఆత్మహత్యలను వ్యతిరేకించే ఒక శక్తివంతమైన సాధనం. అవివాహ స్థితి ఆత్మహత్యల రేటు పెరగడానికి దోహదం చేస్తే వివాహ వ్యవస్థ వల్ల ఆత్మహత్యల రేటు సగానికి సగం పడిపోతుందని దుర్కైమ్ భావించాడు. ఇలా ఆత్మహత్యల రేటును తగ్గించే మరో అంశం కుటుంబ పరిమాణం, కుటుంబ సభ్యుల సంఖ్య పెరిగిన కొద్దీ ఆత్మహత్యల రేటు తగ్గుతుంది.

దుర్కైమ్ అనువంశికత, శీతోష్ణస్థితి, జాతి లక్షణాలు అనుకరణ వంటి సమాజానికి అతీతమైన ఆత్మహత్య కారకాలుగా తిరస్కరించాడు. నిజానికి వైయక్తిక ద్విగ్విజయం మాదిరి కనిపించే ఆత్మహత్యకు సమాజపరమైన వివరణ ఇచ్చే వీలుందంటాడు. సమాజ నిర్మితి, అది నిర్వహించే వివిధ ప్రకార్యాల కారణంగా ఆత్మహత్యలు సంభవించడమే కాక వాటికి అనువైన పరిస్థితులను కల్పించడం, ఆత్మహత్యల రేటు పెచ్చు పెరగడానికి కూడా కారణమవుతుందని దుర్కైమ్ చర్చంతా ఆధారపడి ఉంటుంది. అతని అభిప్రాయంలో ప్రతీ సమాజంలోను దాని అస్థిత్వానికి అనువైన మౌలిక పరిస్థితులున్నంత వరకు ఆత్మహత్యల పట్ల ఉమ్మడి అభిప్రాయం ఒకటి ఉంటుంది. ఆ సమాజంలో ఆత్మహత్యల రేటుకూడా స్థిరంగా ఉంటుంది.

10.3 ఆత్మహత్యలలో రకాలు :

అనేక సమాజాలు, సంస్కృతులనుంచి సేకరించిన దత్తాంశ విశ్లేషణల ఆధారంగా దుర్కైమ్ ఆత్మహత్యలను మూడు రకాలుగా గుర్తించాడు.

అవి :

1. అహంభావంతో కూడిన ఆత్మహత్యలు (egoistic suicide)
2. పరుల క్షేమేచ్ఛతో కూడిన ఆత్మహత్యలు (altru- istic suicide)
3. అనియతి కారణంగా ఆత్మహత్యలు (anomic suicide)

ఈ మూడు రకాల ఆత్మహత్యలను గురించి క్లుప్తంగా చర్చించడం జరిగింది.

1. అహంభావంతో కూడిన ఆత్మహత్యలు :

ఒక వ్యక్తి తన సామాజిక సమూహంతో సమైక్యం కానప్పుడు ఇటువంటి ఆత్మహత్య సంభవిస్తుంది. వ్యక్తులు సమాజంలో 'సమైక్యం కావడంలో ముఖ్యంగా మతం, కుటుంబం, రాజకీయ, జాతీయత సముదాయాలలో తరతమ భేధాలుంటాయని, వ్యక్తులకు బతుకు భారం తగ్గించుకోవడానికి ఆత్మహత్యే మార్గాంతరమని అభిప్రాయం కలగడానికి సమైక్యతా స్థాయే కారణమని దుర్కైమ్ అభిప్రాయం. పైన పేర్కొన్న వాటితో సమైక్యత అధికమైన కొద్దీ ఆత్మహత్యల రేటు తగ్గుతుందని ఇతని వాదం. కుటుంబం పరిమాణం పెద్దదైన కొద్దీ సమైక్యత అధికంగా ఉంటుంది. అదే ఆత్మహత్యల విషయంలో రక్షణ కవచంలా పనిచేస్తుంది. రాజకీయ ఉత్పాతాలు అనేక ఆత్మహత్యలకు దారితీస్తాయనే సామాన్య అభిప్రాయాన్ని దుర్కైమ్ అంగీకరించక పోగా సామాజిక అలజడులు, యుద్ధాల వంటివి సమిష్టి భావనను ప్రేరేపించడమే కాక దేశభక్తిని, జాతీయతాభావాన్ని కలిగిస్తాయి, ప్రజలు తమ మధ్య ఉన్న తరతమ్య భేదాలను విస్మరించి ప్రమాదాలు అడ్డుకొనేట్లు చేస్తాయి. ఇలా చేయడమే కాక పైన పేర్కొన్న విపరీత పరిస్థితులు వ్యక్తులు సమాజాల మధ్య సమైక్యత నెలకొల్పడానికి, ఆత్మహత్యల రేటును గుణనీయంగా తగ్గించడానికి తోడ్పడతాయి.

2. పరుల క్షేమేచ్ఛతో కూడిన ఆత్మహత్య :

ఒక వ్యక్తి తన సామాజిక సమూహంతో సమైక్యత చెందడంలో మోతాదు మించినప్పుడు ఇటువంటి ఆత్మహత్యలు సంభవిస్తాయి. వ్యక్తి జీవితం పూర్తిగా ఆచార వ్యవహారాలు, అలవాట్లు అధీనంలో ఉన్నప్పుడు, ఉన్నత ఆదేశాల కోసం తన ప్రాణాన్నే తీసుకుంటాడు. ఇందుకు ఉదాహరణలుగా భారతదేశంలో కనిపించే 'సతి' ఆచారం వృద్ధాప్యంలో డేనిష్ యోధులు తమ ప్రాణాలను త్యజించడం. సమాజ. మరణాన్ని తప్పించుకోవడానికి ఎత్తైన ప్రదేశాల నుంచి దూకి ప్రాణాలుకోల్పోయే గోత్ల (goths) ను చెప్పవచ్చు. ఇలాంటివే కాక కొన్ని ఐచ్ఛికమైన ఆత్మహత్యల రకాలు కూడా ఉన్నాయి. అలాంటి వాటిలో ఆత్మార్పణ (Self Sacrifice) లేదా ఆత్మ పరిత్యాగం (Self. remensiation) వంటివి, ఉదాత్తమైన, హర్షించ దగ్గ చర్యలుగా దుర్కైమ్ పేర్కొంటాడు. ఇలాంటి వాటికి ఉదాహరణలుగా జపాన్ దేశస్థులలో కనిపించే హరాకిరి భౌద్ధ భిక్షువులలో కనిపించే ఆత్మాహుతి దళాలు, ఇవన్నింటిని చెప్పవచ్చు.

దుర్హైమ్ తన నిర్ధారణను సైనికులలో కనిపించే ఆత్మహత్యల విశ్లేషణ బలపడిందని భావించాడు. సైన్యం ఎదుర్కొనే కఠినమైన జీవితం, క్రమశిక్షణ, స్వేచ్ఛారాహిత్యం వంటివి వారిలో ఆత్మహత్యలకు దారితీస్తాయన్న సాధారణ అభిప్రాయాన్ని తిరస్కరించాడు. ఒక మామూలు సిపాయితో పోలిస్తే అధికార వర్గాల వారికి సైన్యంలో జీవితం అంత కఠినంగా ఉండదు. అయితే అధికారులలోనే సిపాయిలలో కంటే ఆత్మహత్యలు అధికంగా కనిపిస్తాయి. అలాగే బలవంతంగా సైన్యంలో చేరినవారి కంటే స్వచ్ఛందంగా సైన్యంలో చేరిన వారు సైన్యంలోకి పునఃప్రవేశించిన వారిలోనే ఆత్మహత్యల రేటు అధికంగా ఉంటుందంటాడు దుర్హైమ్: అంటే పరుల క్షేమేచ్ఛతో కూడి ఆత్మహత్యలకు ఆమోదం ఉన్న సమూహంలో వ్యక్తి ఒక గొప్ప ఆశయం కోసం ఆదర్శం కోసం విలువకోసం తన ప్రాణాన్నైనా తీసుకుంటాడన్న మాట.

3. **అనియతి కారణంగా ఆత్మహత్య :**

సమాజంలో శ్రీ ప్రమాణాలు కట్టుబాట్లు లేని పక్షంలో ఇటువంటి ఆత్మహత్యలు కనిపిస్తాయి. పారిశ్రామిక, ఆర్థిక సంక్షోభాలు నెలకొన్న సమయంలో అనియతి కారణంగా ఆత్మహత్యలు జరుగుతున్నాయి. ఇవి దారిద్ర్యానికి కారణాలు అయినందువల్ల ఇలా జరుగదు. ఎందుకంటే దారిద్ర్యం ఎన్ని సమస్యలు సృష్టించగలదో సౌభాగ్యం కూడా అన్నింటినే సృష్టించగలదు. హటాత్ సౌభాగ్యం వల్ల కానీ, దౌర్భాగ్యం వల్ల కానీ ఏర్పడిన సామాజిక అలజడి నియమరాహిత్యానికి దారితీయడమే కాక స్వచ్ఛంద మరణానికి వ్యక్తులను ప్రేరేపిస్తాయి.

ఇలాంటి అనియతి కారణంగా సంభవించే ఆత్మహత్యలు పరిమితమై ఆంక్షలు, నియంత్రణ శక్తులు విఫలం కావడం వల్ల ఏర్పడతాయి. చరిత్ర ఆదినుంచీ మానవుడి ఆకాంక్ష పెరుగుతూనే వస్తున్నాయి. మానవుడి జైవిక నిర్మితిలో కాని, మానసిక వ్యవస్థలోగానీ పెరుగుతున్న ఆకాంక్షలు పగ్గం వేసే ఏ యంత్రమూ లేదు. సామాజిక కోరికలను నైతిక శక్తి ద్వారానే అదుపుచేయవచ్చు. అందుకే సంఘటిత శక్తి ఒక్కటే సామాజికుల సామాజిక, నైతిక అవసరాలను సమర్థవంతంగా అదుపుచేయగలదు. అయితే కొన్ని సమయాలలో ఈ నియంత్రణా యంత్రాంగం పనిచేయనప్పుడు ప్రమాణాలు నశించి అనియతి నెలకొంటుంది.

10.4 ముఖ్య పద కోశం :

Altruistic Suicide= వ్యక్తి బాగా సమాజంలో సమైక్యతయి, సమాజసేవ కోసం చేసుకొనే ఆత్మహత్య.

Anomic Suicide= సమాజ అవ్యవస్థ ఏర్పడ్డపుడు, సమాజ నియతి దెబ్బతిన్నపుడు, వ్యక్తులు తమ పునాదులు కదిలినట్లు అనుకొని చేసుకొనే ఆత్మహత్య.

Egoistic Suicide =సమాజ పరిస్థితులతో సమన్వయం పొందలేనపుడు, వ్యక్తులు తమ ఇగోకి, చేతనకు ప్రాముఖ్యత తెచ్చినపుడు చేసుకొనే ఆత్మహత్య.

Fatalistic Suicide =అధికంగా బయట వత్తిడి లేక కష్టమైన రూల్స్, నిబంధనలు వల్ల వ్యక్తులు చేసుకొనే ఆత్మహత్య

Harakeri =అవమానాలు జరిగిన, జరిగే సందర్భంలో జపానీయులు చేసుకొనే ఆత్మహత్య.

Suicidogenic tendency= చేతనలో 'ఆత్మహత్యకు ఉండే అనుకూల భావన.

10.5 స్వీయ అంచనా ప్రశ్నలు :

1. ఆత్మ హత్యను డుర్క్ హైమ్ సామాజికాంశంగా ఎలా పరిగణించాడో వివరించుము?
2. డుర్కెహైమ్ పేర్కొన్న వివిధ రకాల ఆత్మ హత్యలను వివరించుము?

10.6 ఉపయుక్త గ్రంథాలు :

1. Books = Aron Raymond = Main currents in Sociological Thought.
2. Coser Lewis. A = Masters of Sociological Thought.
3. Nisbet Robert. A = The Sociology of Emile Durkheim.
4. Timasheff Nicholass = Sociological Theory Abraham.
5. Francisand Morgan, John Henry = Sociological Thought from comte to sorokin.

పాఠం - 11
మాక్స్ వెబర్ - సామాజిక చర్య ఆదర్శ భావన నమూనా

లక్ష్యము :

1. మాక్స్ వెబర్ యొక్క ఆదర్శ భావన, మెథడాలజీ గూర్చి విద్యార్థికి పరిచయం చేయడం
2. మాక్స్ వెబర్ రచనలోని సామాజిక చర్య నమూనా వివరణ, ప్రాముఖ్యతను తెలియజేయడం.

పాఠ్యాంశ నిర్మాణ క్రమం :

11.1 పరిచయం

11.2 సామాజిక చర్య యొక్క ఆదర్శ భావన నమూనా

11.3 ముఖ్య పదకోశం

11.4 స్వీయ అంచనా ప్రశ్నలు

11.5 ఉపయుక్త గ్రంధాలు

11.1 పరిచయం :

ఈ యూనిట్లో సామాజిక శాస్త్రానికి ఆద్యులైన, మూలపురుషులలో ఒకరైన మాక్స్ వెబర్ (1864-1920) రచనలను విద్యార్థికి పరిచయం చేయడం జరుగుతుంది. మొదటి పాఠం తొలిభాగంలో ఆదర్శనమూనాలను గూర్చి మరియు మానవీయ శాస్త్రాలలో ఆదర్శనమూన భావనల ప్రయోజనాల వాడకాన్ని గూర్చి వివరించడం జరుగుతుంది. మొదటిపాఠం మలిభాగంలో ` సామాజిక శాస్త్రాలలో మెథడాలజి గూర్చి వెబర్ భావనలను తెలియజేయడం జరుగుతుంది. మాక్స్వెబర్ సంపద కలిగిన కుటుంబంలో జన్మించాడు. లా, ఆర్థిక శాస్త్రాలలో మాక్స్వెబర్ విశేషమైన ట్రైయింగ్ను తర్ఫీదును పొందాడు. అతని తండ్రి జర్మనీ దేశరాజకీయాలలో నేషనల్ లిబరల్ పార్టీలో చురుకుగా పాల్గొనే వాడు. 1893 లో వెబర్ ఫ్రైయిర్ బర్గ్ విశ్వవిద్యాలయంలో ఆర్థిక శాస్త్ర ప్రొఫెసర్గా నియమింపబడి, ఆ తర్వాత ' హెడిల్ ల్ బర్గ్ విశ్వవిద్యాలయాలలో చేరాడు. 1900 లో వెబర్ మానసికంగా దెబ్బతిని విద్యావ్యాసంగాలను మాని వేశాడు. ఈ దశలో వెబర్ యునైటెడ్ స్టేట్స్ దర్శించాడు. ఆ టూర్ అతనికి ఎన్నో వ్యాసాలు, పుస్తకాలు వ్రాయడానికి ఊపును, ఉత్సాహాన్ని ఇచ్చింది. మానవీయ శాస్త్రాలలో మెథడాలజీ ప్రొటెస్టెంట్ ఎదిక్స్ మరియు కాపిటలిజమ్ స్పిరిట్ మీద వ్యాసాలు ఈ సందర్భంలో వ్రాశాడు. ఇంకా ఫ్యాక్టర్ రాజకీయ అంశాలను అధ్యయనం చేసాడు. టానీస్, సిమ్మెల్తో కలిసి జర్మన్ సోషియాలజికల్ సొసైటీని స్థాపించాడు. వెబర్ జాతీయవాది అయినప్పటికీ, జర్మనీ నాయకుల పాలసీలను, యుద్ధాన్ని వ్యతిరేకించాడు. స్వేఛ్ఛారాజకీయ వ్యవస్థని అభిలాషించాడు. 1918-29 లలో వెబర్ జర్మనీ రాజకీయాలలో చురుకుగా పాల్గొన్నాడు. 1919 లో వర్సెల్స్ శాంతి సమావేశానికి వెళ్ళి ఆ ప్రతినిధి బృందానికి సలహాదారుగా ఉన్నాడు. 1915-20 లలో వెబర్ తన రచనలు పూర్తి చేసాడు.

- రెలిజియన్ ఆఫ్ చైనా,
- కన్ఫూసియానిజమ్ అండ్ టావోజిమ్ 1915 లో
- ది రిలిజియన్ ఆఫ్ ఇండియా
- ది సోషియాలజి ఆఫ్ హిందూఇజమ్ బుద్ధిజమ్ 1916- 1917లో ఏన్షియంట్ జూడాయిజమ్ 1917లో ప్రకటించబడ్డాయి.
- 1920 జూన్ 14న వెబర్ కాలధర్మం చెందాడు.

11.2 సామాజిక చర్య - ఆదర్శ భావన నమూనా :

మాక్స్‌వెబర్ యొక్క సమాజ శాస్త్ర భావనలు, సామాజిక చర్య గూర్చిన వివరమైన, విస్తారమైన సైన్సు తనకన్నా ముందున్న శాస్త్రవేత్తలు సామాజిక వ్యవస్థలమీద ఫోకస్ చేస్తే, వెబర్ చర్యలు నిర్వర్తించే వారి మీద ఫోకస్ చేసాడు. స్పెన్సర్, డుర్కే హైమ్, మార్క్స్ సిద్ధాంతాలకు భిన్నంగా, వెబర్ తనకన్నా ముందు చెప్పబడినదానికన్నా విశేషంగా మానవులు తమ చర్యలకు సామాజిక చారిత్రక స్థితిలో ఇచ్చే అర్థాన్ని గొప్పగా వివరించాడు. తమ, తమ చర్యలకు, ప్రవర్తనకు సామాజిక చారిత్రక స్థితిలో ఇచ్చే అర్థంలేకపోతే, ఆ ప్రవర్తన సమాజశాస్త్రపరిధికి ఆవలకు చెందుతుంది.

వెబరీయన్ ఆదర్శ భావన నమూనాలు నాల్గు రకాలుగా పేర్కొనబడ్డాయి.

అవి

1. వ్యక్తులు ఉద్ధేశపూర్వకంగా లేక ఒక ఆశయంతో చేసే వివేకవంతమైన చర్య
2. వివేకంతో విలువలు కల్గిన చర్య
3. మానవులు ఉద్వేగభావనతో చేసే ఎమోషనల్ చర్యలు
4. వ్యక్తులు నిమగ్నమయ్యే సాంప్రదాయక చర్యలు.

ఒక ఆశయంతో చేసే రేషనల్ చర్యలలో అంతిమ అశయం, మార్గం వివేకంతో ఎన్నుకోబడటం జరుగుతుంది. ఉదాహరణగా మంచి టెక్నిక్తో అంతిమ ఆశయంతో మంచి మార్గంలో ఇంజనీర్ వంతెనని నిర్మించడం పేర్కొనవచ్చు. విలువలతో కూడిన రేషనాలిటీలో మార్గం వివేకవంతముగా ఉంటుంది. అంతేగాని కేవలం అంతిమ ఆశయం వివేకవంతముగా ఉండదు. ఉదాహరణగా సతి సహగమనంలో భర్త చితిపైనే భార్య సహగమనం చేయడం మానవులు ఉద్వేగంతో చేసే చర్యలో కార్యనిర్వాహకులలో ఎమోషనే ప్రధానంగా ఉంటుంది గాని చర్యను గూర్చిన వివేకత్వాన్ని గూర్చిన ఆలోచనుండదు. ఉదాహరణగా మతపర కార్యకలాపాలలో పాల్గొనడం, తల్లి బిడ్డను ముద్దాడడం పేర్కొనవచ్చు. సాంప్రదాయక చర్యలు గతంనుంచి వస్తున్న ఆచారాలననుసరించి గైడ్ చేయబడతాయి. ఉదాహరణగా యూదులు, అర్థడాక్స్, బ్రాహ్మణులు నిర్వర్తించే చర్యలు.

సామాజిక చర్యను క్లాసిఫై చేయడం వల్ల వెబర్ ఆదర్శభావన నమూనాను కనిపెట్టడానికి వీలు కల్గింది. అంతే గాక, పశ్చిమసమాజాల చారిత్రక అభివృద్ధి ప్రక్రియను, కోర్సును అధ్యయనం చేయడానికి సామాజిక చర్యను క్లాసిఫై చేయడం వల్ల ఆధారం దొరికింది. వెబర్ పశ్చిమసమాజాల అధ్యయనానికి తన దృష్టిని (ఆశయ సాధనకు) రేషనాలిటీ మీద నిలిపాడు. వివేకత్వాన్ని రీజన్ను జీవితంలో వివిధ చర్యలకు, వివిధ విభాగాలకు అప్లైచేయడం అనే ప్రక్రియను రేషనాలిటీ అంటారు.

వెబర్ ప్రకారం ఆధునిక ప్రపంచం వివేకత్వం రేషనాలిటీ అనే లక్షణాన్ని ప్రధానంగా కల్గి ఉంది. వివేకత్వ లక్షణం, వివేకత్వంతో కూడిన శక్తుల అవగాహనతో, తోడ్పాటుతోనే ఆధునిక సమాజాన్ని అర్థంచేసుకోగల్గుతామని వెబర్ భావించాడు. ఆధునిక ప్రపంచం వెబర్ ప్రకారం రేషనాలిటీల లక్షణంతో కూడి ఉంది. అంతేగాక, ఆధునిక కాలంలో వ్యక్తుల చర్యలు పద్ధతైన క్యాలుక్యులేషన్ వల్ల నిర్వర్తించబడతాయి. గతంలో వ్యక్తుల చర్యలు సాంప్రదాయం అనే హేతువు మీద ఆధారపడి జగుపబడుతూ ఉండేవి. వెబర్ యొక్క పశ్చిమదేశాలేతర సమాజాల అధ్యయనాలు పశ్చిమదేశాలలో పెంపొందిన రేషనాలిటీని హైలైట్ చేయడానికి ఉద్ధేశింపబడ్డాయి. కార్ల్స్ హైమ్ పేర్కొన్నట్లు మాక్స్ వెబర్ చేసిన విశేష కృషి అంతా పశ్చిమ సమాజాల సాగరికతలో రేషనలైజేషన్ రావడానికి ఏయే సామాజిక శక్తులు కారకాలు దోహదం చేశాయి అనే ప్రశ్నకు సమాధానం ఇవ్వడానికి డైరెక్ట్ చేయబడ్డది.

ఆధునిక సమాజంలో రాజకీయాలలో గాని, ఆర్థిక అంశాలలోగాని, లా లోగాని వ్యక్తిగత సంబంధాలలో గాని, అంతిమ ఆశయమే ప్రధానమైంది. పరిమాణమును గణించుట, రాబోవు దానిని ముందుగా తెలియజేయు, రెగ్యులారిటీ అనేవి ముఖ్యముగా రూపొందాయి.

వ్యక్తులు ఎక్కువగా లాజిక్, రీజన్, క్యాలుక్యులేషన్ మీద ఆధారపడతారు కాని సాంప్రదాయం మీద, నమ్మకాల మీద గాదు.

11.3 ముఖ్య పదకోశం :

1. Idial Type = ఆదర్శ భావన నమూనా వెబర్ దానినే తన అధ్యయనాలకు మెధడాలజికల్ టూల్గా వాడాడు. సామాజిక శాస్త్రవేత్త ఉన్న వాస్తవాన్ని పోల్చడానికి వాడతాడు
2. Value = విలువ
3. Vaerstenhen = అవగాహన జర్మన్ పదం
4. Wertrational = విలువలతో కూడిన రేషనల్ చర్య
5. Zweerational = అంతిమ ఆశయం కోసం చేసిన రేషనల్ చర్య
6. Affective action = భావోద్వేగంతో చేసిన చర్య
7. Traditional Act = సాంప్రదాయకంగా చేసిన చర్య
8. Rationality = వివేకత్వం

11.4 స్వీయ అంచనా ప్రశ్నలు :

1. వెబర్ యొక్క ఆదర్శ భావన నమూనాను వివరింపుము.
2. వివరణాత్మక అవగాహన సోషల్ సైంటిస్టుకు ఎలా ప్రయోజనకారి అవుతుంది.
3. వెబర్ సామాజిక చర్య యొక్క ఆదర్శభావన నమూనా ప్రాముఖ్యతను వివరింపుము.

11.5 ఉపయుక్త గ్రంధాలు :

(1) A Short History of Sociological Thought: Alano Swing Wood

(2) Max Weber - Frank Parkinson

(3) Ideology and Development of Sociological theory

(4) Master's of Sociological Thought-Low'es Coser

(5) Sociological Theory, Its Origin and Growth- Nicholas Timosheff

(6) Main Currently in Sociological Thought- Raymond Arrow.

పాఠం - 12
పెట్టుబడిదారీ వ్యవస్థ స్పిరిట్ మరియు ప్రొటెస్టెంట్ నీతి

లక్ష్యము :

మాక్స్వెబర్ యొక్క శ్రేష్ఠమైన, విశేషమైన థీసిసన్ను విద్యార్థికి అవగాహన అయ్యేలా వివరించడం. ప్రొటెస్టెంట్ నీతి పెట్టుబడీదారీ వ్యవస్థకు తోడ్పడిన తీరును విద్యార్థికి తెలియజేయడమే ఈ పాఠం యొక్క లక్ష్యం.

పాఠ్యాంశ నిర్మాణ క్రమం :

12.1 పరిచయం

12.2 వెబర్ - మార్క్స్

12.2.1 పని యెడల దృక్పథం

12.2.2 కాలింగ్ భావన

12.2.3 వడ్డీ వసూలుకు శాంక్షన్

12.2.4 ఆల్కహాలు వాడకంపై నిషేధం

12.3 సెలవుల మీద పరిమితులు

12.4 సోషియాలజీలో మతాన్ని గూర్చిన పరస్పర పోలికల అధ్యయనాలు

12.5 ముఖ్య పదకోశం

12.6 స్వీయ అంచనా ప్రశ్నలు

12.7 ఉపయుక్త గ్రంథాలు

12.1 పరిచయం :

క్లాసికల్ పీరియడ్లో జర్మనీలో సమాజ శాస్త్రాభివృద్ధి పాత్రలో, మాక్స్వెబర్ ప్రబలమైన, ఉన్నతమైన స్థానాన్ని పొందాడు. వెబర్ ఆమోఘమైన, చెరిగిపోని ప్రభావాన్ని సమకాలీనులపై మరియు ముందుతరం సమాజ శాస్త్రజ్ఞుల మీద చూపాడు. ముఖ్యంగా, వెబర్ యొక్క మేధోపర ఆలోచనలు, నమ్మకాలు రెండు. అవిః

మొదటిది : ప్రత్యేకమైన విశేషమైన నేటి ఆధునిక ప్రపంచ స్వభావం.

రెండవది : ఆధునిక ప్రపంచాభివృద్ధిలో పెట్టుబడిదారీ వ్యవస్థ ప్రధాన, ముఖ్యమైన పాత్ర. కాపిటలిజమ్ పుట్టుకే, వెబర్ ప్రకారం, ఆధునిక ప్రపంచాభివృద్ధికి నాందీ ప్రస్తావన కల్పించింది.

12.2. వెబర్ - మార్క్స్ :

మార్క్స్ 'వ్యతిరేకంగా భిన్నంగా వెబర్ చరిత్రలో భావాల పాత్రకు ప్రాముఖ్యమిస్తాడు. మానవుల చేతనావస్థ ఆర్థిక - అంశాలమీద, వ్యవస్థ మీద ఆధారపడి ఉందని మార్క్స్ భావించాడు. వెబర్. మార్క్స్ యొక్క ఏకపక్షవాదమైన ఆర్థిక వాదాన్ని తిరస్కరించి, ఆర్థిక ప్రక్రియలు కూడా మానవుల విలువలు, నమ్మకాలు మొదలైన వాటిమీద ఆధారపడి ఉంటాయని భావించాడు. వెబర్ భావన ప్రకారం, మేధోపర మానసిక, రాజకీయ, సైంటిఫిక్ మతరంగాల పెంపుదల, అభివృద్ధి స్వతంత్రత, స్వచ్ఛందత కల్గి ఉంటాయి. అయినా కూడా అవన్నీ ఒకదానికొకటి, ఒక లింగం మీద మరొక రంగం ప్రభావం చూపడం జరుగుతూంది.

వెబర్ ప్రొటెస్టెంట్ మతం యొక్క నీతికి, ఒక విధమైన పెట్టుబడిదారీ స్పిరిట్ లేక మనస్తత్వానికి సంబంధాన్ని పేర్కొంటాడు. రేషనల్ కాపిటలిజమ్ రెగ్యులర్ మార్కెట్ను నియంత్రించి, లీగల్ పద్ధతుల ద్వారా లాభాలు పొందడానికి దోహదకారిగా బుక్ - కీపింగ్ సిస్టమాటిక్గా వాడుతుంది, వినియోగిస్తుంది. రేషనల్ కాపిటలిజమ్ ఫ్రీ లేబర్కు ఉద్యోగ అవకాశాలు కల్పించి, ప్రాలిటేరియట్ క్లాసు సృష్టిస్తుంది. ఈ లక్షణం, వెబర్ ప్రకారం, పశ్చిమ కాపిటలిజమ్.

అది నెలకొంటానికి ప్రత్యేక పరిస్థితులు కావాలి. ప్రొటెస్టెంట్ రిఫర్మేషన్ పెట్టుబడిదారీ ఆర్థిక వ్యవస్థ పెంపుదలకొక ఊపునిచ్చింది.

ఆదర్శభావన నమూనా పద్ధతిని వెబర్ ప్రొటెస్టెంటానిజమ్ మరియు పెట్టుబడిదారీ వ్యవస్థ మధ్యన సంబంధాన్ని అధ్యయనం చేయడానికి అభివృద్ధి చేసాడు. పెట్టుబడిదారీ వ్యవస్థ మార్కెట్ దశలో రేషనల్ బ్యూరోక్రటిన్ ఆర్గనైజేషన్ కల్గి, లాభాలు పొందడానికి, కృషి చేసింది.

వెబర్కు ప్రొటెస్టాంటిజిమ్ యొక్క వేదాంత శాస్త్ర అంశాల ద ఆసక్తిలేదు, కాని ప్రొటెస్టాంటిజమ్ ఆర్థిక నీతి అంశాలమీద వెబర్కు ఆసక్తి ఉంది. ప్రొటెస్టెంట్ నీతి సుఖం కొరతకు పసితనానికి ప్రపంచంలోనే చక్కటి ఉదాహరణ. సుఖాన్వేషణ కోసం కాకుండా, డ్యూటీ నిర్వహణకోసం ప్రొటెస్టెంట్ నీతి అమలు చేయబడుతుంది.

ప్రొటెస్టాంటిజమ్ స్పిరిట్తో నిర్వహించే ఆర్థిక చర్యల దృష్టి కాపిటలిజమ్ స్పిరిట్కి అనుగుణ్యంగా ఉంటుంది. సర్ బెంజిమెన్ ఫ్రాంక్లిన్ ఆటోబయోగ్రఫీలో పేర్కొన్న నీతి సూత్రాలలో ఆర్థిక నీతి వివరణలు ఉన్నట్లు వెబర్ గమనిస్తాడు, భావిస్తాడు. అమెరికన్ విద్యార్థులకు అతని నీతి సూత్రాలు బాగా తెలిస్కిఉంటాయి. ప్రతి ఇంట్లో, ప్రతి స్కూలుగదిలో ఆయానీతి సూత్రాలు ఉంటాయి. ఒక పెన్ని పొదుపు చేస్తే, అది పెన్నీ ఆదాయం చేసిన దానితో సమానం, కాలము డబ్బు అంత విలువైనది. పెందళాడే నిద్రపోయి, వేకువనే మేల్కోనుట వ్యక్తిని తెలివిగలవానిగా, భాగ్యవంతునిగా, ఆరోగ్యవంతునిగా చేస్తుంది. మొదలైన సూక్తులు పనిచేయడం మేలైన పద్ధతని మరియు సంపాదించి పొదుపు చేయడం ఉత్తమమైన పనిగా ఉద్బోదిస్తున్నది.

పశ్చిమ దేశాల సంస్కృతి, నాగరికత కల్గి చరిత్రలో కష్టపడి పనిచేయడం అనే భావన నూత్నమైంది. ఈ నూత్నభావన ప్రొటెస్టెంట్ ఆలోచనేగాని కాథలిక్ ఆలోచన గాదు. కాథలిక్ ఆలోచనలో లీజర్కు ప్రథమస్థానం ఇవ్వబడింది. పని, క్యాథలిక్ ఆలోచన ప్రకారం, ఆదమ్ ఆదిలో చేసిన పాప ఫలితమే. ప్రొటెస్టెంట్ నీతి ప్రకారం కష్టపడి పనిచేయడం దేవుని స్తుతించి, గొప్పతనాన్ని కీర్తించడానికి దోహదం చేస్తుంది. ఈ విధమైన ఆలోచనా స్రవంతి రిఫర్మేషన్ అనంతరం ప్రొటెస్టెంట్ సమాజంలో నెలకొంది.

12.2.1. పని యెడల దృక్పథం :

మొదటగా పెట్టుబడిదారీ వ్యవస్థకు ప్రొటెస్టాంటిజమ్ అంశదానం ఇచ్చినదే పనిఎడల మారిన మంచి దృక్పథం. ప్రొటెస్టెంట్ నీతి లాభాలు తెచ్చిపెట్టే ఎంటర్ ప్రైజ్ను, వైఖరిని సమర్థిస్తుంది. ఈ వైఖరీ దృక్పథం ప్రొటెస్టెంట్ నమ్మకాలు, అలవాట్లు ఆచారాలలో అంతర్గత భాగంగా రూపొందింది.

12.2.2 కాలింగ్ భావన లేక ముందుగా విధి నిర్ణయించబడే సిద్ధాంతం :

ఈ భావన జాన్ కాల్విన్ స్థాపించిన కాల్వినిజమ్తో ది.- కాల్వినిజమ్ నేడు ప్రిస్ బైబేరియనిజమ్ యు.యస్ భావిస్తారు. కాల్వినిజమ్ ప్రకారం ఈ క్రింది అంశాలు

1. ప్రపంచాన్ని సృష్టించిన భగవంతుడు సర్వోత్కృష్టుడు, సర్వాధికారియై ఉన్నాడు. అయితే మానవుల మనస్సులకు ఆయన గ్రాహ్యం కాడు, పైగా అందుబాటులో ఉండడు.
2. భగవంతుడు ఈ ప్రపంచాన్ని తన శోభ కొరకు సృష్టించాడు.
3. అతిశక్తిమంతుడైన భగవంతుడు మనందరి విధిని ముందుగానే నిర్ణయించాడు. పుట్టుకముందే నిర్ణయించబడ్డ భగవంతుని డిక్రీని మనం మన కార్యకలాపాలచే మార్చలేం.
4. భగవంతుని శోభకొరకు, ప్రకాశం కొరకు మానవుడు పని చేయాలి. భూమ్మీద భగవంతుని రాజ్యం ఏర్పాటు చేయడానికి కృషి చేయాలి.
5. మానవ స్వభావం, ఐహికమైన విషయాలు పాపానికి, మరణానికి సంబంధించినవికాని, సాల్వేషన్ మానవునికి భగవంతుని దయవల్లే సాధ్యమవుతుంది.
6. వ్యక్తిపనిలో జయప్రదం అవడమంటే స్వర్గానికి చేరే అర్హత నిర్ణయించబడినట్లు సూచన భగవంతుడు చేస్తాడు. ప్రతివ్యక్తి కష్టించి పనిచేయాలి. మతాన్ని చర్చిలోగాని, మార్కెట్టులోగాని ప్రాక్టీసు చేయవచ్చు. కష్టపడి పని చేయడం ముఖ్యంగాని, సన్యాసం పుచ్చుకోవడం, యాత్రలు చేయడం, పేదరికంలో నివశించడం మొదలైనవి. ప్రధానంగాదు.

12.2.3 వడ్డీ వసూలుకు శాంక్షన్ :

రిఫర్మేషన్కు ముందు కాలంలో వడ్డీ వసూలు చేయడం అన్యాయంగా, అక్రమంగా భావించబడింది. కాథలిక్ మతాధిపతులు, నీతిశాస్త్రకోవిదులు అధికంగా వడ్డీ వసూలును పాపకార్యంగా అభివర్ణించారు. ఫలితంగా క్రిష్టియన్

వడ్డీ వ్యాపారస్తులు వాళ్ళ వడ్డీకి డబ్బు ఇవ్వడం అనే కార్యక్రమాన్ని బహిరంగంగా నిర్వర్తించలేకపోయారు. 1545లో జాన్ కాల్విన్ వడ్డీ వసూలుకు మతపర ఆమోదాన్ని తెలిపాడు. అదిగో అప్పటినుంచి పెట్టుబడిదారులు భగవంతునికి ఆగ్రహం కల్గించకుండా పెట్టుబడిని పెంచుకోగలిగారు.

12.2.4 ఆల్కహాలు వాడకంపై నిషేధం :

యు.యస్లో మధ్యపాన నిషేధం ఉద్యమాలు ఒక విధంగా ప్రొటెస్టెంట్ ఉద్యమమే. బాప్టిస్టులు, మెథోడిస్టులు ఆ ఉద్యమానికి నాయకత్వం వహించారు. లిక్కర్ వాడకంలో క్యాథలిక్కులు లిబరల్గా ఉంటారు. మైకం కమ్మకోకుండా, కొద్దిగా మద్యం పుచ్చుకోవడం ప్రొటెస్టెంట్ల మంచి లక్షణం.

బైబిల్ను ప్రతివ్యక్తి స్వయంగా చదువుకోవాలి గాని ప్రస్టలీ బోధనలమీద ఆధారపడరాదు అనే భావన వయోజన విద్యా వ్యాప్తికి ఉపకరించింది. మార్టిన్ లూథర్ బైబిల్ అనువాదాలు పెట్టుబడిదారీ వివేకత్వాన్ని పెంచాయి.

12.3 సెలవుల మీద పరిమితులు :

సెయింట్స్ ని గూర్చి స్మారకదినోత్సవాల కోసం కాథలిక్ కాలండర్ సెలవులతో నిండి ఉంటుంది. భగవంతుని ప్రార్థించడానికి, గౌరవించడానికి లీజర్ కావాలనే నమ్మకం కాథలిక్కులది. కాని, భగవంతుని కీర్తించడానికి, స్తుతించడానికి కష్టపడి పనిచేయడమే

సరయిన పద్ధతని ప్రొటెస్టెంట్ భావనయై ఉంది. అధిక సెలవులుంటే ఫ్యాక్టరీలు బాగా పనిచేయలేవు. సెలవులు ఎక్కువగా - ఉన్నప్పుడు, పెట్టా 'సంపూర్తిగా వినియోగించడానికి వీలుగాదు. ప్రొటెస్టెంట్ క్యాలెండర్ మరియు పని ఎడల ప్రొటెస్టెంట్ దృక్పథం పెట్టుబడీదారీ ఎంటర్ప్రైజ్ యొక్క శక్తియుక్తిని పెంచింది. వెబర్ థీసిస్ ప్రాక్టికల్ ప్రొటెస్టెంట్ దేశాలలో నిజమని ఋజువయింది. ఇంగ్లాండు, యు.యస్.ఏ దేశాలలో పెట్టుబడిదారీ వ్యవస్థ పరాకాష్టస్థాయికి చేరుకుంది. క్యాథలిక్, ప్రొటెస్టెంట్ మతాలుగల జర్మనీలాంటి దేశాలు కూడా పారిశ్రామిక విప్లవ ఛాలెంజ్ కి బాగానే స్పందించాయి. ఆయా దేశాలలోని ప్రొటెస్టెంట్లు వ్యాపారంలో నేర్పరితనాన్ని చూపి రాణించారు. స్పెయిన్ కాలనీల కన్నా ఇంగ్లాండు కాలనీలు పెట్టుబడిదారు లక్షణాలు బాగా పెంపొందించుకొన్నాయి, కనపరచాయి.

12.4 సోషియాలజీలో మతాన్ని గూర్చిన పరస్పర పోలికల అధ్యయనాలు - హిందూమతం - జైనమతం:

అంతిమంగా, వెబర్ చైనాలో, ఇండియాలో, ఆదిమ జూదాయిజమ్, ఇస్లామిక్ దేశాలలో సామాజిక పరిస్థితులు పశ్చిమదేశాల తరహా పెట్టుబడిదారీ వ్యవస్థ పెంపొందడానికి ఏమేరకు అనుకూలంగా ఉన్నాయనే అంశాన్ని తన అధ్యయనంలో పరిశీలించాడు. పెట్టుబడిదారీ లక్షణాలు పశ్చిమేతర దేశాలలో ఉన్నా లాభాలకోసం తీరని దాహం, తపన మరియు పనిలో రేషనల్ డిసిప్లైన్ కలబోసిన, కలసి పోయిన మంచితరుణం చరిత్రలో ఒకసారే వచ్చింది. పశ్చిమ దేశాల మతంతో గూడిన జీవిత విధానం దాని ఫలితంగా పెంపొందిన ఆర్థిక ప్రవర్తనవల్ల పెట్టుబడిదారీ ఆర్థిక వ్యవస్థలు పశ్చిమ దేశాలలో పెంపొంది, వర్ధిల్లాయి. పశ్చిమేతర దేశాలలో ఈ కారకం లేని స్థితి ఆయా దేశాలలో పెట్టుబడిదారీ ఆర్థిక వ్యవస్థలను పెంపొందించలేదు. పెట్టుబడిదారీ వ్యవస్థ నిర్మాణానికి, పెంపుదలకు పశ్చిమదేశాలలో అనుకూల పరిస్థితులను మత ఉద్యమాలు, భావాలు కల్పించాయని వెబర్ భావించాడు. ఆచారాలను ప్రభావితం చేసే రేషనలైజన్ ఆధునిక పెట్టుబడిదారీ వ్యవస్థకు పారిశ్రామికాభివృద్ధికి దోహదం చేసిందని వెబర్ భావించాడు. ఫలితంగా సామాజిక వ్యవస్థలు మరొక నూత్న ఆకారాన్ని పొందాయని వెబర్ తలంచాడు. వెబర్ తన రచనలలో చూపిన ప్రతిభ అమోఘం, అద్వితీయం, వెబర్ ఇంకా కొన్ని తన రచనలు పూర్తి కావడానికి ముందు చనిపోవడం బాధాకర విషయం.

12.5 ముఖ్య పదకోశం :

Cavinism	:ప్రొటెస్టెంటిజమ్లోని ఒకానొక ముఖ్యశాఖ
Capitalism	:లాభాలదృష్టిలో ప్రైవేట్ యాజమాన్యంలో నడుపబడే ఆర్థిక వ్యవస్థ పెట్టుబడిదారీ వ్యవస్థ
Catholic Church:	రోమ్ చర్చిగా పిలువబడేది. ప్రధాన కార్యాలయం. వాటికన్ సిటీలో ఉంది
Capital accumulation	: వనరుల కేంద్రీకరణ
Reformation	:16వ శతాబ్దంలోని మతపర విప్లవం.

12.6 స్వీయ అంచనా ప్రశ్నలు :

1. మాక్స్వెబర్ మతం, ఆర్థిక వ్యవస్థకు సంబంధాన్ని ఎలా అన్వయించాడు.

12.7 ఉపయుక్త గ్రంధాలు :

1 Main Currents in Sociological Thought - Aaron, Raymond

2 Masters of Sociological Thought - Coser Lewis

3 Ideology and the Development of Sociological Theory - Zeitlin Irvin

4 Social Order - Biersdt

5 Foundations of Sociological Theory - Abel. T

పాఠం - 13
మాక్స్ వెబర్ – అధికారం, వర్గం మరియు అంతస్తు

లక్ష్యము :

వర్గం, హోదా, పవర్ గూర్చిన వెబర్ భావనలు విద్యార్థి గ్రహించేలాగా వివరించడం మరియు కార్ల్ మార్క్స్, మాక్స్ వెబర్ భావనల మధ్య తేడాను వివరించడం ఈ పాఠం యొక్క లక్ష్యం.

పాఠ్యాంశ నిర్మాణ క్రమం :

13.1 పరిచయం

13.2 వర్గ ఆసక్తుల నుండి సముదాయ చర్య

13.3 స్టేటస్ గ్రూపులు

13.4 పార్టీలు

13.5 ముఖ్య పదకోశం

13.6 స్వీయ అంచనా ప్రశ్నలు

13.7 ఉపయుక్త గ్రంథాలు

13.1. పరిచయం :

ఈ పాఠంలో విద్యార్థికి వర్గం, పవర్, హోదా గూర్చి వెబర్ యొక్క ఆలోచన, తలంపును పరిచయం చేయడం జరుగుతుంది. కార్ల్ మార్క్స్ వలెగాక, మాక్స్ వెబర్ సామాజిక స్తరీకరణకు మరో రెండు ప్రమాణాలను, కోణాలను కలుపుతాడు. వెబర్ యొక్క స్తరీకరణకు మొత్తంమీద మూడు ప్రమాణాలు ఉన్నాయి.

అవి

1. ఆర్థిక
2. సామాజిక
3. రాజకీయ ప్రమాణాలు.

వెబర్ ప్రకారం వర్గాలు, సమూహాలు, పార్టీలు ఈ మూడు ప్రమాణాల ననుసరించి స్తరీకరణ చెందుతాయి. వెబర్ స్తరీకరణ పునాదిని, ఆధారాన్ని విస్తృతపరిచాడు.

నిజానికి వెబర్కు చిన్నతనం నుంచి కూడా వర్గతత్వం వర్గ చేతనత్వం స్థాయి, పవర్ మొదలగునవి విశదమైన అంశాలేగాని, నూత్నమైనవికాదు. స్తరీకరణ, రాజకీయాలు, ఆర్గనైజేషన్ లాంటి విషయాల ఎడల వెబర్కు ఆసక్తి మెండు. ఎవరైతే ఆర్థిక, రాజకీయ, సాంస్కృతిక అంశాలలో ఆసక్తులు ఒకేవిధంగా కల్గి ఉంటారో వారంతా సామాజిక సంబంధాలు కల్గి ఉంటారని వెబర్ తలంచాడు. ఆ తరహా, సంబంధాలున్న సమూహాలు, గ్రూపులు వేరే ఆసక్తులుగల సమూహాలతో విభేదిస్తాయి.

కాలిన్స్, మాకోవిస్కీ స్తరీకరణను గూర్చి వెబర్ భావనను ఈ క్రింది విధంగా వర్ణించారు. అదొక గ్రూపు తయారీకి వివరించే సిద్ధాంతమేగాక, వివిధ వ్యక్తులు ఐక్యతా సమూహాలుగా తయారయ్యే పరిస్థితులను గూర్చి వివరించే హైపోథీసిస్.

వెబర్ కేవలం కార్ల్ మార్క్స్ వర్గ సిద్ధాంతానికి తిరస్కరించడమేగాక, వర్గసిద్ధాంతాన్ని పూర్తి వివరణ ఇచ్చి, వెబర్ ఆ సిద్ధాంతానికి సామాజిక రాజకీయ ప్రమాణాలు, కోణాలు కలిపి, స్టేటస్ గ్రూపులు, పార్టీలు అనే నూత్న భావనను ప్రవేశపెట్టాడు.

వెబర్ సామాజిక ఆర్థిక, రాజకీయ వ్యవస్థలకు సరిపడు వర్గం, స్థాయి, పవర్ అనే మూడు కోణాలను, ప్రమాణాలను స్తరీకరణ అంశంలో విశదపరుస్తాడు.

వెబర్ వర్గాన్ని కొంతమంది వ్యక్తులు వర్గస్థాయిని, క్లాస్ స్టేటసన్ను పొంది ఉండటంగా నిర్వచించాడు. వర్గస్థాయి అనగా

(ఎ) వస్తుసముదాయాన్ని పొంది ఉండే స్థితి

(బి) జీవిత బాహ్య పరిస్థితులు

(సి) వ్యక్తుల లేక సమూహాల వ్యక్తిగత, సామూహిక తృప్తి లేక నిరాశ, నిస్పృహలు పొంది ఉండే స్థితి. వస్తు సముదాయాలు, వాటి సేవలు అనే వాటి మీద వ్యక్తులు ఆధిపత్యం కల్గి ఉండటం లేక ఆధిపత్యం లేకుండా ఉండటం మీద వర్గ స్థాయి ఆధారపడి ఉంటుంది.

ఈ క్రింది విధంగా వర్గాలను విభజించవచ్చు.

1. ఆస్థి, దానిమీద హక్కులు సభ్యులు పొంది ఉండడాన్ని బట్టి ఆ వర్గం సంపద వర్గమై ఉంటుంది.
2. సేవలు వినియోగించుకొనే అవకాశం ననుసరించి ఒక వర్గం ఎక్విజిషన్ క్లాస్ అవుతుంది.
3. సామాజిక వర్గ వ్యవస్థ వ్యక్తుల మార్పు లేదా తరాల మార్పు వర్గ స్థాయిలను పొంది ఉంటుంది.

ఈ మూడు విధాలైన క్లాస్ స్టేటస్ సంబంధాల ప్రక్రియలో, ఒకే వర్గ ఆసక్తులు గల వారి మధ్య కార్పొరేట్ క్లాస్ వ్యవస్థ పెంపొందవచ్చు కూడా.

వర్గ భావన, వర్గస్థాయి, ఒక వాస్తవాన్ని తెలియజేస్తుంది. అదేమంటే, వ్యక్తులు, సమూహం వారి ఆసక్తుల పోలికను లేక ఒకే విధమైన లక్షణాన్ని వర్గ భావన, స్థాయిలో ఉండటం అనే స్థితి. కొద్దిపాటి తేడాతో మరియు కాంబినేషన్లో వర్గస్థాయి వస్తు' సముదాయాలు, ఉత్పత్తి విధానాలు, పెట్టుబడి, కొన్ని తరహా శక్తియుక్తులు మొదలగు వాటి మీద ఆధిపత్యం పొందినప్పుడు కల్గుతుంది. నేర్పరితనం లేని, ఆస్థిపాస్థులు లేని, నిలకడ ఆదాయంలేని ఉద్యోగస్థులు ఖరాఖండిగా ఒకే వర్గస్థాయిలో ఉంటారు. వర్గస్థాయి మార్పు వాటిల్లినప్పుడు, వ్యక్తి వేరే వర్గానికి చెందుతాడు. అంచేత, సామాజిక వర్గాలు సాపేక్షమైనవి.

ఎక్కడైతే కొందమంది స్టాఫ్ శారీరక లేక మానసిక వత్తిడి పద్ధతులు వినియోగించి ఆర్డరు అమలు చేస్తారో అక్కడ 'లా' నెలకొంటుంది. లీగల్ వ్యవస్థ పవర్ను ఆర్థిక తదితర అంశాలను నిర్ణయిస్తుంది. పవర్ అంటే ఒక వ్యక్తి లేక వ్యక్తులు, ఇతరుల ఇష్టా ఇష్టాలతో నిమిత్తం లేకుండా, తమ అభీష్టాన్ని అమలు చేసే చర్యలో ఇష్టం లేని వారిని కూడా పాల్గొనేటట్లు చేయగలగడం. ఆర్థికంగా ఏర్పడే పవర్, పై చెప్పబడిన పవర్ లాంటిదిగాదు. ఆర్థిక పవర్ ఇతరేతర పవర్ పరిస్థితి ఫలితంగా రావచ్చు. అన్ని రకాల పవర్లు సామాజిక గౌరవాన్ని, మర్యాదను ఇవ్వవు. కేవలం ఆర్థిక పవర్, డబ్బుపవర్ సమాజంలో గౌరవ మర్యాదలకు బేసిస్ గాదు. అలాగే, పవర్ మాత్రమే సమాజ గౌరవ మర్యాదలకు బేసిస్ గాదు. ఒక్కొక్కప్పుడు సామాజిక గౌరవ మర్యాదలు, రాజకీయ, . ఆర్థిక పవర్కు బేసిస్ కావచ్చు. పవర్, గౌరవం లీగల్ ఆర్డర్ వల్ల రూఢీగా ఏర్పడుతుంది గాని; పవత్, గౌరవానికి అదొక్కటే ప్రథమ సోర్సుగాదు. లీగల్ ఆర్డర్ ఒక కారకం మాత్రమే. అది పవర్ను మర్యాదను పెంపొందేటట్లు దోహదం చేస్తుంది, కాని వాటిని పొందేలాగా చేయలేదు.

ఒక సముదాయంలో లేక నివాస ప్రాంతంలో సామాజిక గౌరవం పంపకాన్ననుసరించిన పద్ధతిని సామాజిక ఆర్డర్ అంటారు. సామాజిక ఆర్డర్ ఆర్థిక ఆర్డర్ రెండూ లీగల్ ఆర్డర్కు సంబంధం కల్గి ఉంటాయి. కాని సామాజిక మరియు ఆర్థిక ఆర్డర్ అలాంటి సంబంధం కల్గి ఉండవు. ఆ వస్తు సముదాయాలు, సేవలు పంపకం చేసిన విధానాన్ని వాడే విధానాన్ని ఆర్థిక ఆర్డర్ గా, సామాజిక ఆర్డర్ ఆర్థిక ఆర్డర్ ననుసరించి కండీషన్ కాబడుతుంది. పైగా దానిమీద ప్రభావం కల్గి ఉంటుంది. వర్గాలు, అంతస్థు, సమూహాలు, పార్టీలు కమ్యూనిటీలోని పవర్ పంపక లక్షణాలుగల దృగ్విషయం. వర్గాలు సముదాయాలు కావు. కాని, అవి సముదాయ చర్యలకు కావల్సిన ఆధారాలకు ప్రాతినిధ్యం వహించవచ్చు. ఈ క్రింది లక్షణాలున్నప్పుడు వర్గాలున్నట్లు చెప్పవచ్చు.

1. అనేక మంది వారి జీవిత అవకాశాలలో ఒకే విధమైన కంపోనెంట్ కల్గి ఉండటం
2. ఈ కంపోనెంట్ వస్తు సముదాయాలు పొందడంలోనూ మరియు ఆదాయ వనరులు పొందే అవకాశంలోనూ, ఆర్థిక ఆసక్తులకు ప్రాతినిధ్యం వహిస్తుంది.
3. లేబర్ మార్కెట్లు, వస్తువుల మార్కెట్లు ఉన్న స్థితిగతులలో ప్రాతినిధ్యం వహించడం

ఈ అంశాలు వర్గ స్థితిని రిఫర్ చేస్తాయి. ఉన్న ఆర్థిక వ్యవస్థలో వస్తు సముదాయ సప్లైకి ఒక విధమైన అవకాశం, పవర్ కల్గి ఉండటం లేదా ఆదాయంకోసం నేర్పరితనంతో ఉండడం లేదా వస్తు సముదాయాలు అమ్మడానికి పవర్ లేకపోవడం అనే అంశం వర్గ స్థితిపొంది ఉంటుంది. ఒకే వర్గస్థితిలోనున్న వ్యక్తుల సముదాయాన్ని వర్గం అంటారు.

వ్యక్తులు ఆస్థికల్గి ఉండటం, దానిని మార్పిడి చేసుకొనే అవకాశం, హక్కు పొంది ఉండటం అనే స్థితినుంచి లైఫ్ఛాన్సస్, జీవిత అవకాశాలు ఏర్పడుతాయి. ఈ విధమైన జీవిత అవకాశాల పంపకం కొంతమందికే గుత్తాధిపత్యం కల్పిస్తుంది. ఈ విధమైన పంపకం కొంతమందికి ధరలు విషయంలో ఆస్థిలేని వారి ఎడల అధికశక్తిని ఇస్తుంది. ఈ విధమైన పంపకం ఆస్థికలవారికి తమ ఆస్థిని కాపిటల్ గూడ్స్ రంగంలోకి మార్చుకొనే అవకాశం కల్పిస్తుంది. ఆ స్థితి ఎంటర్ ప్రెన్యూర్ తత్వాన్ని పెంచి పెట్టుబడి నుంచి వచ్చే సమస్త అవకాశాలను ఉపయోగించుకొనే అవకాశం కల్పిస్తుంది. ప్యూర్ మార్కెట్ లక్షణాలు ఉన్నప్పుడు పైన చెప్పబడిన అంశం ఋజువవుతుంది. అంచేత, ఆస్థికల్గి ఉండటం, లేకుండా ఉండటం అనేవి వర్గ స్థితులకు మౌళిక లక్షణాలు మరియు కేటగిరీలు.

వర్గ స్థితిగతులను ఈ క్రింది విధంగా విభజింపవచ్చును.

1. ప్రతిఫలాన్నిచ్చే ఆస్థి తరహానుబట్టి,
2. మార్కెట్టులో లభించే సేవలను బట్టి,

ఈ క్రింది విధంగా

1. భవనాలు, ఉత్పత్తి కేంద్రాలు, గిడ్డంగులు, వ్యవసాయభూములు
2. గనులవిద, పశుసంపద మీద, బానిసల మీద యాజమాన్యపు హక్కులు, ఉత్పత్తి పరికరాలు, పెట్టుబడి.
3. ప్రత్యేకంగా డబ్బు లేదా డబ్బుకు మారకం చేసుకొనే వీలున్న వస్తువుల మీద సర్వ హక్కులు.

ఆ విధంగానే

(ఎ) శ్రమశక్తితో చేసిన వస్తు సముదాయం అమ్ముకోగల్గి ఉండటం

(బి) -ఆధిపత్యం, హక్కు కల్గిన ఇతరేతరమైన వాటి అమ్మగల్గడం

పైన పేర్కొన్న ప్రత్యేక లక్షణాలన్నీ, ఆస్థి కలవారి వర్గ స్థితిని విభజిస్తాయి. ఆస్థి కలవారు రెన్టియర్ వర్గానికి లేక ఎంటర్ప్రెన్యూర్ వర్గానికి చెంది ఉంటారు.

అస్థిలేనివారు వారందించే, చేసే సేవలననుసరించి విభజించబడి ఉంటారు. వర్గస్థితి చివరకు, మార్కెట్ స్థితి అవుతుంది.

పశువులను పెంచేవారు, పశుసంపద ఆసామి బానిస లేక సెర్ఫ్ మీద కూడా ఆధిపత్యాన్ని పొందడం అనేది వర్గానికి ఉదాహరణ. పశు సంపద పొంది ఉన్న సముదాయాల్లో, పశువుల మీద అప్పులుగాని, ఆయా అప్పులిచ్చే పద్ధతులు, శాసనాలు, పశువులను, బానిసలను కల్గిఉండటం., పొందడం అనేదాన్ని అనుసరించి ఉంటుంది. నగరాలలో అప్పిచ్చే మార్కెట్ వ్యవస్థలో అధిక వడ్డీ పద్ధతుల్లో అప్పిచ్చేవారి తీసుకొనే వారి మధ్య సంబంధమే వర్గ స్థితులకు బేసిస్ గా ఉంటుంది. అక్కడ వర్గపోరాటం మొదలవుతుంది.

వస్తు సముదాయాలను స్వతగా వాడే అవకాశంలేని బానిసలు ఆెక్నికల్గా వర్గంకాదు; కాని, వారొక స్టేటస్ గ్రూప్.

13.2 వర్గ ఆసక్తుల నుండి సముదాయక చర్య :

ఆర్థిక ఆసక్తి, అభిలాష వర్గాన్ని సృష్టిస్తుంది. ఆ ఆసక్తులన్నీ మార్కెట్టులో ఉంటాయి. నిజానికి, వర్గ ఆసక్తి స్పష్టతలేని భావన. వర్గస్థితి మరియు మిగతా పరిస్థితులు అలాగే ఉన్నప్పుడు, కార్మికుని ఆసక్తుల సాధన డైరక్షన్, అతని అర్హతలననుసరించి ఉంటుంది. అలాగే, ఆసక్తుల డైరక్షన్ సముదాయక చర్యననుసరించి లేక ట్రేడ్ యూనియన్ ననుసరించి ఉంటుంది. ట్రేడ్ యూనియన్ వర్గ స్థితి నుంచి పెంపొందింది. అయితే, ట్రేడ్ యూనియన్ నుంచి వ్యక్తి మంచి ఫలితాలు ఆశించవచ్చు, లేకపోవచ్చును కూడా.

సముదాయక చర్యలో వ్యక్తులకు, మనమంతా ఒకటే అనే భావన ఇమిడి ఉంది. సమాజ పరమైన చర్యలో వివేకత్వం గూడిన సర్దుబాటుతత్వం ఇమిడి ఉంటుంది. వర్గస్థితినుంచి సముదాయక లేక సామాజిక చర్య విశ్వవ్యాపితమైనదిగాదు.

సముదాయక చర్య లేక సామాజిక చర్య ఏ మేరకు, ఉద్భవిస్తుందనేది, వర్గ సభ్యుల సంస్కృతి ననుసరించి, మేధోపరిస్థితిననుసరించి ఉంటుంది. సముదాయక లేక సామాజక చర్య ఒప్పందాల పెంపుదలననుసరించి ఉంటుంది. వివిధ జీవితావకాశాలు వర్గస్థితిని లేక సముదాయక చర్య పెంపొందిస్తుంది. వర్గస్థితి ఫలితాలను గుర్తించినప్పుడు జీవితావకాశాల మధ్య తేడా లేక పోలికలు ఈ క్రింది వాటి వల్ల ఏర్పడి ఉండవచ్చని భావించవచ్చు.

1. ఆస్థిపాస్థులు పంపక స్థితి లేక
2. ఆర్థిక ఆర్డర్ వ్యవస్థ.

ప్రజలు వర్గ వ్యవస్థ మీద వివేకత్వంగాని ప్రొటెస్టుల ద్వారా రియాక్టు కావచ్చు. ఇలాంటి ప్రొటెస్టుల కూడా రేషనల్ అసోసియేషన్ ఫారంలోనే ఉండవచ్చు. మొదట తరహా వర్గ స్థితి, మధ్య యుగాలలో నగర కేంద్రాలలో వ్యాపారం, పారిశ్రామిక ఉత్పత్తుల లాభాలు పెరిగినప్పుడు పెంపొందింది. గ్రామీణ ఆర్థిక వ్యవస్థలో వ్యవసాయం లాభాపేక్ష దృష్టితో చేయబడుతుంది. ఆధునిక ప్రొలిటేరియట్ రెండో తరహా వర్గస్థితికి ఉదాహరణ.

వర్గం దానంతట అదే సముదాయంగా రూపొందదు. వర్గాన్ని సముదాయానికి సమానంగా పరిగణించడం వాస్తవాన్ని వక్రీకరించడమే. వర్గాలు సముదాయాలు కాకున్నా, వర్గస్థితి సముదాయక స్థితి ఆధారంగా ఉద్భవిస్తుంది. సముదాయక స్థితి, వర్గస్థితిని పెంపొందించడం అనేది నిజానికి వివిధ వర్గాల సభ్యుల మధ్య చర్య కానేకాదు.

వర్కర్, ఎంటర్ ప్రెన్యూర్ల వర్గస్థితిని లేబర్ మార్కెట్, వస్తువుల మార్కెట్, పెట్టుబడిదారీ ఎంటర్ప్రైజుల్లో డైరక్ట్ గా సముధాయక స్థితి నిర్ణయం చేస్తుంది.

నెలకొనే పెట్టుబడీదారీ ఎంటర్ప్రైజ్ విధానంలో ప్రతి సముదాయక చర్య, వస్తు సముదాయాలను రక్షించే వీలుగా ఏర్పాట్లు కల్పిస్తుంది. అంతేగాక ఉత్పత్తి విధానాలను వ్యక్తి అమ్ముకొనే పవర్ కూడా కల్పిస్తుంది. ప్రత్యేకమైన లీగల్ ఆర్డర్ ఉండుట వల్లనే పెట్టుబడిదారీ ఎంటర్ప్రైజ్ నెలకొంటుంది.

ప్రతి వర్గస్థితి ఆస్థిపాస్థుల పవర్ మీద ఆధారపడి ఉన్నప్పుడు.. తత్తిమా తరహా ఇచ్చి పుచ్చుకొనే సంబంధాల మూలకారకాలు నిర్మూలింపబడతాయి. ఆ విధంగా ప్రాపర్టీ పవర్ వినియోగం మార్కెట్లో ప్రముఖ పాత్ర వహిస్తుంది.

వర్గాల మధ్య వివిధ చారిత్రక దశలలో వైరం, అనేక తరహాలుగా రూపాంతరం చెందింది. ఋణ బాధ విముక్తి పోరాటం నుండి మార్కెట్లో పోటీతత్వానికి మరియు లేబర్ మార్కెట్లో ధరవరల యుద్ధానికి వర్గస్థితి పోరాటాలు మళ్ళాయి.

ప్రాచీన కాలంలోని వర్గ పోరాటాలు నిష్కళంక, స్వచ్ఛమైనవి. తొలుత అవి ఋణబాధతో నున్న రైతులచే చేతి వృత్తుల వారిచే నిర్వహించబడ్డవి. సముద్రతీర నగరాలు ఉన్న భాగ్యవంతమైన స్థితికి మిగతావి ఉన్న ఆర్థిక స్థితికి ఉన్న తేడా వల్ల ఋణం ఏర్పడ్డది, పెరిగింది. పశు పెంపకందార్ల మధ్య కూడా ఇదే స్థితి నెలకొంది. అప్పు సంబంధం వర్గ చర్యను పెంపొందేటట్లు చేసింది.

ఈ పరిస్థితితోబాటు, వాహన రాకపోకల సదుపాయం పెరిగి, నగరానికి ఆహార పదార్థాల సప్లై ఎక్కువయినప్పుడు, జీవన పోరాటం మరీ ఎక్కువైంది. ఈ విధమైన జీవన పోరాటం బ్రెడ్ లభ్యం కావడం, మరియు ఆ బ్రెడ్ ధరవరల చుట్టూ కేంద్రీకృతమైనది. ఇదే స్థితి మధ్య యుగాల వరకు నెలకొన్నది. సహజంగా, ఆస్థితిలేనివారు కృత్రిమ కొరతను సృష్టించే వారితో ఘర్షణకు సమాయత్తమయ్యారు. పూర్వం మరియు మధ్య యుగాలలో కూడా జీతభత్యాలు తగవుల గూర్చి చర్చలు జరిగాయి. చర్చలు చేసే ధోరణి ఆధునిక కాలంలో పెరిగింది. అయితే, గతంలో అవి బానిసల తిరుగుబాటుకు మార్కెట్టులో వస్తు సముదాయాలకోసం ఘర్షణలకు ద్వితీయ పాత్ర మాత్రమే వహించాయి.

పురాతన కాలంలో మధ్య యుగాలలో బీదవారు, ఆస్థిలేనివారు, మొనాపలీ ఆధిపత్యాన్ని, వస్తు సముదాయాన్ని కొని మార్కెట్లోకి చేరకుండా దాచిపెట్టడం, సరుకు రేటు పెంచడంకోసం, దాచిపెట్టి కృత్రిమ కొరతను సృష్టించడం మొదలైన పద్ధతులకు వ్యతిరేకంగా ప్రొటెస్ట్ చేసారు. ఈనాడు ప్రధాన సమస్య ఏమిటంటే లేబర్ ధరను, కార్మికుల వేతన నిర్ణయమే. అయితే, నేడు ఆ పరిస్థితిలో మార్పు వచ్చింది. మార్కెట్లోకి ప్రవేశం కొరకు పోరాటం, ఉత్పత్తికి సరయిన రేటుకోసం పోరాటం లాంటివి జరుగుతూవున్నాయి.

మార్కెట్లోని పరిస్థితి వల్ల ప్రభావితం అయి కండిషన్ కాబడ్డ వర్గ వైరుధ్యాలు ఉధృతమైన ధరవరల యుద్ధాలలో శత్రువులులాగా వర్గాల వారు పాల్గొంటారు. వర్గ శత్రుత్వం మార్కెట్ స్థితిననుసరించి ఉంటుంది. ఆ వర్గ శత్రుత్వం ధరవరల యుద్ధాలలో వ్యతిరేకులుగా నేరుగా పాల్గొనే వారి మధ్య ఉంటుంది. వర్కర్ల అసమ్మతిని, శాపనార్థాలను కోపతాపాలను తట్టుకోవలసినది బాంకర్లు, షేర్ హోల్డర్లగా గాదు, తయారీదారుడు, వ్యాపార ఎగ్జిక్యూటివ్ వాటిని భరించాల్సి వుంటుంది. నిజానికిలాభాలు షేర్ హోల్డర్లు, బ్యాంకర్లు పొందుతూ ఉన్నా వర్కర్ల అసమ్మతి నుంచి దూరంగా ఉంటారు. ఈ స్థితే చాలా సందర్భాలలో వర్గస్థితికి, రాజకీయ పార్టీల ఏర్పాటులో కీలకపాత్ర వహిస్తుంది.

అనేక సందర్భాలలో స్టేటస్ గ్రూపులు ప్రొలిటేరియర్తో, వర్కర్లుతో బూర్జువా వర్గాలకు వ్యతిరేకంగా ఎలయన్స్కు ఈ స్థితే తోడ్పడింది. ఎన్నో విధాలైన పాట్రెయర్క్ల్ సోషియాలజీ ఉద్భవించడానికి ఈస్థితి వీలు కల్పించింది.

13.3 స్టేటస్ గ్రూపులు :

ఇవి - స్టేటస్ గ్రూపులు, సామన్యంగా సముదాయాలుగా ఉంటాయి. నిర్మాణం గాకుండా ఇవి ఉంటాయి. వ్యక్తి జీవిత భవిష్యత్ సమాజపర పాజిటివ్, నెగటివ్ గౌరవపర అంచనాను అనుసరించి ఉంటుంది. ఈ గౌరవం ఇతరేతర గుణాత్మకతతో భాగం పొంది, సంబంధం పొంది ఉండవచ్చు, మరియు వర్గస్థితి కూడా పెంపొంది ఉండవచ్చు.

వర్గ విభజనలు వివిధ విధాలుగా గౌరవ మర్యాదలతో సంబంధం కల్గి ఉంటాయి. ఆస్తి దానంతట అది హోదా, గౌరవంలాంటి అర్హతలను ఇచ్చేదానిగా గుర్తింపబడలేదు. కాని కాలవ్యవధిలో ఆస్తి అర్హతలను ఇవ్వవచ్చు. హోదా గౌరవ మర్యాదలు ఉండటం వేరు, కేవలం ఆస్తి పొంది ఉండటంవేరు.

ఆస్తి కలవారు, లేనివారు ఒకే స్టేటస్ సముదాయానికి చెంది ఉండవచ్చు. ఇరువురి సమాన హోదా అంశంలో కాలంగడిచే కొద్ది మార్పులు సంభవించి అస్థిర పరిస్థితి ఏర్పడవచ్చు.

స్టేటస్, గౌరవ ప్రతిపత్తులు, జీవిత విధానాన్ని బట్టి వెల్లడవుతూ ఉంటాయి. ఒక సర్కిల్కి చెందిన వారంతా, ఒక విధమైన జీవిత విధానాన్ని మెయిన్టైయిన్ చేస్తుంటారు. జీవిత విధానంతోబాటు, సామాజిక కలివిడిలో కొన్ని నియమాలు, కట్టుబాట్లు ఉంటాయి. ఈ కట్టుబాట్లు, నియమాలు పెళ్ళిళ్ళలో అమలయి, ఎండాగమస్ వివాహాలు పెంపొందవచ్చు. ఒక వీధిలో, పేటలో వారే సంబంధ బాంధవ్యాల నిర్వహణకు, నెరపడానికి అర్హతకల్గి ఉన్నారని అనుకోవడం, భావించడం వల్ల, ఆ వీధిలో వారితోనే పరస్పర చర్యలు గడపటం, వారినే కలవడం, ఆహ్వానించడం జరుగుతూంది. ఈ తేడా ఆచరణలో ఉండుటవల్ల, సమాజంలో ఫాషన్లాంటి పద్ధతి వర్ధిల్లుతుంది. ఇండియా బ్రాహ్మణులు, వర్జీనియా తొలి కుటుంబాలు లాంటి సమూహాలు స్టేటస్ గౌరవ ప్రతిపత్తులు ఆపాదించుకొంటాయి. స్టేటస్ పెంపుదల అనేది స్తరీకరణ అంశానికి చెందినదై ఉన్నది.

సోషల్ ఆర్డర్ ని స్తరీకరణ ఆర్థిక పవర్ పంపకాన్ననుసరించి నిలకడ స్థాయి పొందుతుంది. ఫలితాలు సంపూర్తిగా గుర్తించబడినటువంటి స్టేటస్ సముదాయం 'కాస్ట్' సంవృతకులంగా రూపొందుతోంది. స్టేటస్ తేడాలు, విభజనలు ఆనవాయితీలు, శాసనాలవల్లనే గాక మత సంబంధమైన ప్రతీకారాత్మ కార్యాల వల్ల కూడా గుర్తింపు, గారంలో పొందడం జరుగుతుంది. అంతస్తుల ఆధారంగా స్తరీకరణ చెందిన సంవృత సమాజాలలో తక్కువ స్థాయి కులసభ్యులతో ఎక్కువ అంతస్తుగల సభ్యులు తాకడంగాని, శారీరక కాంటాక్టుగాని జరిగితే అపవిత్రంగా భావించబడి దానికి ప్రాయశ్చిత్తం చేసుకోవడం జరుగుతుంది. కులానికి చెందినవారు కులదేవతలను లేక దేవుళ్ళని అవతారాలను ఆరాధిస్తారు.

నరవర్గ తేడాలు, వివిధ సాంప్రదాయాలకు, విలువలకు సంబంధించిన తేడాలు అంతర్గతంగా ఉన్నప్పుడు, స్టేటస్ వ్యవస్థ పరాకాష్ఠ దశకు, చివరి దశకు చేరుతుంది. వివిధ సాంప్రదాయాలుగల సముదాయాలు ప్రక్క ప్రక్కనే నివశిస్తున్నప్పుడు కులం సాధారణంగా, మామూలుగానే ఉంటుంది.

ఈ వివిధ నరవర్గ సమూహాలు రక్త సంబంధాన్ని నమ్ముకొని, బహిర్ వివాహాలను సామాజిక సంబంధ బాంధవ్యాలను మానుకొంటారు. ఇది "పేరయ్య' విషయంలో నిజమైంది. ఊరికి దూరంగా ఉండే కులం వారు ప్రపంచం అంతటా ఉన్నారు. వీరు సముదాయాలుగా రూపొంది ప్రత్యేక ఆచార బద్ధమైన వృత్తులు చేపట్టి, వారి సాంప్రదాయాలు, విలువల మీద నమ్మకం ఉంచుతారు. వీరు సామాన్యంగా విడిగా, సపరేట్గా ఉంటారు. ఈ సమూహాలు ఆర్థికంగా మిగతా సమాజానికి తప్పక కావాలి గనుక భరిస్తున్నారు. ఓర్పు వహిస్తున్నారు. (యూదులు, జపాన్లో ఈటా, ఇండియాలో హరిజనులు).

స్టేటస్ స్థితి సమానస్థాయిలోనున్న సమూహాలను ఇక్కువైనవిగా తక్కువైనవిగా ఉన్న సామాజిక వ్యవస్థగా మారుస్తుంది. కుల వ్యవస్థ కొన్ని కులాలకు పై స్థానాన్ని ఆపాదించి కొన్ని కులాలకు తక్కువ స్థానాన్నిస్తుంది. ప్రతి సమూహం వాటి నమ్మకాలను ఆచరిస్తూ, గౌరవ ప్రతిపత్తులు పొందుతూ ఉంటుంది.

పరువు, మర్యాదల భావనలలో స్టేటస్ సమూహాలు నెలకొని ఉంటూ ఉంటాయి. ఇలాంటి పరువు ప్రతిష్ఠల భావనలు భవిష్యత్ జీవితాన్ని కూడా రిఫర్ చేస్తుంది. గతవైభవాన్ని తలచుకొంటూ చెప్పుకొంటూ, సమూహాలు నేటికాలంలో నివశిస్తూ ఉంటాయి.

తక్కువస్థాయి గల సముదాయపు డిగ్నిటీ భావన భవిష్యత్తు ప్రస్తావిస్తూ, రిఫర్చేస్తూ, ప్రస్తుతాన్ని అశ్రద్ధచేస్తూ, మరొకజన్మను గూర్చి ఆశాజనకంగా ఉండే ఆలోచన చేస్తూంటుంది. భగవంతుని వద్ద ప్రత్యేక గౌరవం పొందుతూంది అనే నమ్మకంతో ఆ సమూహం ఉంటుంది.

ప్రతి స్తరీకరణకు, స్టేటస్ సరిసమానంగా ఉంటూ, అవకాశాలు, వస్తు సముదాయాలపై ఆధిపత్యం పొంది ఉండటం జరుగుతుంది. వస్తు సముదాయం మీద ఆధిపత్యాన్ననుసరించి స్టేటస్, గౌరవ ప్రతిపత్తులుంటాయి.

ప్రత్యేక దుస్తులు ధరించడం, ఆయుధాలు పట్టుకొని తిరిగే అవకాశం, సంగీత సాధన చేయడం మొదలగు ప్రత్యేక హక్కులుంటాయి ఆ స్టేటస్ సముదాయానికి.

స్టేటస్ సర్కిల్లోనే వివాహ సమస్య ఉండనే ఉంది. స్టేటస్ సమూహంలోని ప్రధాన పదవులు పొందే అవకాశాలు కొద్దిమందికే ఉంటుంది. అలాగే వస్తు సముదాయం మీద ఆధిపత్యం స్టేటస్ సమూహానికి ఉంటుంది.

జీవిత విధానంలో స్టేటస్ గౌరవ ప్రతిపత్తుల పాత్ర అంటే స్టేటస్ సముదాయాలు ఆచార వ్యవహారాలను క్రమ పద్ధతిలో ఆచరిస్తారు. కంటిన్యూటి పోకుండా ఆచరిస్తూ ఉంటారు. స్టైలేజేషన్ స్టేటస్ సముదాయాలలో పెంపొంది ఎడతెగకుండా కాపాడబడుతూ ఉంటుంది. ఎట్టి పరిస్థితులలో కూడా, స్టేటస్ సముదాయం ప్రత్యేక లక్షణాలు వెల్లడిస్తూ ఉంటుంది. స్టేటస్ సముదాయంలోనివారు శారీరక శ్రమతో గూడిన పనులకు దూరంగా ఉంటారు.

క్లుప్తంగా చెప్పాలంటే స్టేటస్ ఆర్డర్ అనగా స్తరీకరణే. స్తరీకరణ పొందిన స్టేటస్ సముదాయానికి గౌరవ ప్రతిపత్తులు, జీవిత విధానంలో ఒక స్టైల్ ఉంటుంది. స్టేటస్ ఆర్డర్లో ఆసక్తిగల అన్ని సముదాయాలు డబ్బు సంపాదన గూర్చిన నటనలు రియాక్షు అవుతాయి. చాలా సందర్భాలలో రియాక్షు కావడం తీవ్రంగా ఉంటే, భయపడటం కూడా అంత తీవ్రంగా ఉంటుంది.

స్టేటస్ ఆర్డర్ నుంచి సాధారణ ప్రభావం ఏమిటంటే, స్టేటస్ సముదాయాలు మొనోపలి పొందిన వస్తువులు స్వేచ్ఛా మార్కెట్టు పొందడం జరగదు. ప్రతిచోటా, స్టేటస్ సముదాయాలు వస్తు సంపదమీద ఆధిపత్యం పొందడం జరుగుతుంది. వర్గాలు తత్ఫలితంగా, ఉత్పత్తితో మరియు వస్తు సముదాయం పొందడంతో, స్తరీకరణ చెందితే స్టేటస్ సముదాయాలు జీవిత విధానంలో స్టైల్ మరియు లగ్జరీ వస్తువులు వాడే విధానాన్ని బట్టి స్తరీకరణ చెందుతాయి.

ప్రతి వృత్తి సముదాయం స్టేటస్ సముదాయమే. ఎందుకంటే జీవిత విధానంలో స్టైలననుసరించి సామాజిక గౌరవ ప్రతిపత్తులపై హక్కును ఆపాదించుకొంటాయి. ఆయా సముదాయాలు, వర్గాల, స్టేటస్ సముదాయాల మధ్య తేడాలు ఇదమిద్ధంగా ఉండవు. వాటిమధ్య తేడాలు ఓవర్లాప్ అవుతూ ఉంటాయి.

వస్తు సముదాయం పొందడం విషయంలో నిలకడ ఉంటే ఆస్థితి స్టేటస్ పరమైన స్తరీకరణకు దోహదం చేస్తుంది. ప్రతి టెక్నలాజికల్ ఫలితం, ఆర్థిక మార్పు స్టేటస్ స్తరీకరణను థ్రెటన్ చేసి బలహీనపరచిన వర్గాలను బలపరుస్తాయి. మారుతున్న ఆర్థిక స్తరీకరణ బలహీనపడినప్పుడు, స్టేటస్ వ్యవస్థలు పెరిగి, సామాజిక గౌరవ ప్రతిపత్తుల పాత్ర మళ్ళా రివైవ్ అవుతుంది.

13.4 పార్టీలు :

వర్గాల స్థానం ఆర్థిక ఆర్డర్లో స్టేటస్ సముదాయాల స్థానం సోషల్ ఆర్డర్లో నెలకొంటుంది. ఈ వర్గాలు స్టేటస్ సముదాయాలు పరస్పరం ప్రభావితం చేసుకొంటూ మరల ఆ రెండూ లీగల్ ఆర్డర్ను ప్రభావితం చేస్తాయి. లీగల్ ఆర్డర్ మరల వర్గాల స్టేటస్ సముదాయాలను ప్రభావితం చేస్తుంది.

పార్టీలు ఎల్లప్పుడూ పవర్ అనే భవనంలో ఉంటాయి. పార్టీలు చర్యలన్నీ పవర్ పొందే దిశగా, ధ్యేయంగా ఉంటాయి. పవర్ కోసం పార్టీలు సామాజిక చర్యలను ప్రభావితం చేస్తుంటాయి. పార్టీలు రాజ్యంలోనూ, సామాజిక క్లబ్బులోనూ ఉంటాయి. వర్గాలు, స్టేటస్ సముదాయాలులాగా కాకుండా, పార్టీలు చేసే సామాజిక చర్యలు ప్లాన్ ప్రకారం ఉంటాయి. పార్టీలు చేసే ఆయా చర్యలు ఒక నిర్దిష్ట అంతిమ ఆశయంకోసం జరుపబడతాయి. ఆ ఆశయం పవర్కోసంగాని, అనుచరుల నాయకుని గౌరవంకోసం గాని, ఏదైనా కారణం కోసం గాని ఉండవచ్చు. పార్టీ చర్యలు పైన చెప్పబడిన వాటి అన్నిటి సాధన కోసం ఒకేసారి కృషి చేయవచ్చు.

పార్టీలు సామాజీకీకరణ అయినటువంటి వివేకత్వంగల సమూహాలలో కూడా ఉండవచ్చు. పార్టీ అనుచరుల నుంచి స్టాఫ్ను ఎన్నుకుంటుంది. పార్టీలు అనుచరులను ప్రభావితం చేస్తాయి. పార్టీలు వర్గస్థితి, స్టేటస్ స్థితి ఆసక్తులను ప్రాతినిధ్యం వహిస్తాయి. పార్టీలు తమ అనుచరులను వర్గం నుంచి మరియు స్టేటస్ సముదాయాలనుంచి కూడా తీసుకొంటాయి. వారు కేవలం వర్గంనుంచేగాదు, స్టేటస్ సముదాయాల నుంచేగాదు. అనుచరులు స్టేటస్కు వర్గానికి చెంది ఉండవచ్చు. కొన్ని సమయాలలో దేనికీ చెందని వారై ఉండవచ్చు.

పార్టీలు తాత్కాలికమైనవి కావచ్చు లేక ఎల్లప్పుడూ ఉండగలిగే వ్యవస్థ పొంది ఉండవచ్చు. పార్టీలు పవర్ కోసం ఎన్నో విధాలైన మార్గాలను అనుసరిస్తారు. హింసలతో కూడినవి లేక ప్రచారంతో కూడినవి లేక డబ్బు ప్రభావంతో కూడినవి. ఉపన్యాసాలతో కూడినవి, సూచనలతో కూడినవి. పార్లమెంటరీ బాడీలలోకి సభ్యులుగా చేరనీయకుండా చేయడం, క్రూడ్ పద్ధతులు అనుసరించడం గలగు అనేక రకాల వర్గాలను పార్టీలు అనుసరిస్తాయి.

పార్టీలు వ్యవస్థలు సామాజిక, సామూహిక చర్యల ననుసరించి మారుతూ ఉంటుంది. సముదాయం స్టేటస్ లేక వర్గం ననుసరించి స్తరీకరణ పొందినా, పార్టీలు భిన్నంగా ఉంటాయి. మారుతూ ఉంటాయి. సముదాయంలోని

ఆధిపత్య వ్యవస్థ మార్పుననుసరించి పార్టీలు మారుతూ ఉంటాయి. ఎందుకంటే, పార్టీ నాయకులు సముదాయాన్ని జయించాలనే ప్రయత్నంలో ఉంటారు 'గనుక. ఆధునిక కాలం ఆధిపత్య పద్ధతుల ప్రాడక్టులువారు.

పార్టీలు అధికారం ఆధిపత్యం కోసం కృషి చేస్తుంటాయి. గనుక వాటి వ్యవస్థలు ఆధారీటేటివ్ ఫ్యాషన్గా ఉండి, ప్రజాస్వామ్యబద్ధంగా ఉండనేరవు.

వర్గాలు, స్టేటస్ సముదాయాలు, పార్టీలు సామాజికీకరణను ప్రత్యేకంగా రాజకీయ అంశాలలో పొంది ఉంటాయి. పార్టీల ఆశయం ఏమిటంటే నూత్న అంతర్జాతీయ, రాజకీయ, టెర్రిటోరియల్ ఆధిపత్యం ఏర్పరచడం, మరీ ప్రధానంగా, ముఖ్యంగా వాళ ప్రధాన ఆశయం ఏమంటే వాటి ఆధికారం క్రింద ఉన్న ఏరియాని ప్రభావితం చేయడం.

13.5 ముఖ్య పదకోశం :

Authority	:	పవర్ న్యాయమైన, ధర్మమైన ఆమోదం పొందాక రూపొందే ఆధారిటీ
Class	:	వర్గం
Party	:	అధికార వాంఛతో పనిచేసే గ్రూపు
Power	:	ఇతరుల ఇష్టాఇష్టాలతో సంబంధం లేకుండా వారిమీద అధికారం చూపించే అధారిటీ
Status group	:	జీవిత విధానంలో స్టైయిల్ మెయిన్టేన్ చేస్తూ ఉండే అంతస్థు సమూహాలు

13.6 స్వీయ అంచనా ప్రశ్నలు :

1. మాక్స్ వెబర్ భావనలో వర్గం, పవర్ హోదాని వివరించండి?

13.7 ఉపయుక్త గ్రంథాలు :

1. Sociological Thought - Abraham and Morgan
2. From Max Weber Essays in Sociology - Gester and Wright mills
3. The Theory of Social and Economic Organisation - Max Weber